

m: agazin

MART 2015.
BROJ 5
IZDANJE ZA BIH
BESPLATAN PRIMJERAK

m:tel

INTERVJU
**Veselin
Jevrosimović,
Comtrade**

TEMA BROJA
**Android
Lollipop**

TALENTI
**Dejan Janković,
pijanista**

Autorizovani distributer za Republiku Srpsku

Samsung GALAXY Note 4

SAMSUNG

IMATE PRIJATELJE

- 10 INTERVJU
Veselin Jevrosimović
- 18 ZVIJEZDE PONUDE
Samsung Galaxy S6 i LG G Flex 2

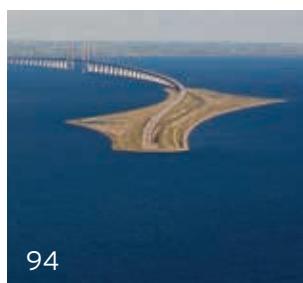
POSLOVNI SVIJET

- 56 BREDOVI KOJIMA VJERUJEMO
Samsung Galaxy A3 i A5 i Microsoft Lumia 535
- 58 SVJETSKI DOGAĐAJI
CES Las Vegas
- 78 MREŽA
Sigurnost žrtvovana zarad efikasnosti

S DRUGE STRANE

- 84 INTERVJU
Dejan Janković
- 94 U ROMINGU
Malmo i Astorp
- 97 U DOBROM DRUŠTVU
Sarajevska filharmonija

m:agazin

Sadašnjost je trenutak koji se sastoji od onoga što se zove prošlost i planova za budućnost. Svakodnevno, već više od nekoliko mjeseci, pozitivan trag na nama ostavljaju dobra djela koja prijavljujete na našem interaktivnom sajtu www.dobrodjelo.com. Upravo na tom mjestu nalaze se imena dobrih ljudi širom BiH koji su heroji sadašnjeg trenutka. Puni pozitivne energije, spremni smo da pravimo ljepše i pametnije planove za budućnost. One koji će svima donijeti dobro.

Tako ćemo i u narednom periodu stati rame uz rame sa 25 najboljih studenata elektrotehnike BiH koje ćemo stipendirati i biti katalizatori njihovog uspjeha, ali ćemo pomoći i ostvarenju snova malih balerina u prvoj baletskoj školi u Banjaluci. I to su samo dva koraka, od mnogo drugih koje ćemo napraviti na svom putu do pravih prijateljstava. Da li ste već smislili šta ćete vi, naši dragi čitaoci, učiniti za druge, a samim tim i za sebe ovog proljeća?

Možda inspiraciju pronađete baš u ovom novom, proljećnom broju našeg m:agazina. Ovo je drugo proljeće koje dijelimo s vama, zato, hajde da i ove proljećne plesne korake otplešemo zajedno.

m:tim

IMPRESUM

MART 2015.
BROJ 5
IZDANJE ZA BIH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZА IZDAVAČА: generalni direktor Goran Vlaović, izvršni direktor za marketing i prodaju Đorđe Mišić

m:agazin TIM: Sandra Stanić, Aleksandra Šobić, Jelena Maksimović, Milica Stojaković, Andrea Lazić, Vlatka Repac, Brankica Stojanović

U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠУ: Darko Bajić, Aleksandra Stojanović-Ljubotina, Predrag Laketa, Aleksandar Veselinović, Damir Dizdarević, Milica Mamić, Savo Drakulić, Staša Nikodinović, Nemanja Krecelj, Bojan Radović, Dijana Latinović, Vesna Drakulić

LEKTOR: Sofija Janjetović

DIZAJN: Marina Jungić / Aquarius

PРЕЛОМ И ПРИПРЕМА: Sanda Arsenić / Aquarius

ADRESA REDAKCIJE: Ivana Franje Jukića 1, 78.000 Banjaluka // **TELEFON:** 051/240-875, 240-250 // **FAX:** 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // **WEB:** mtel.ba

ŠTAMPA: Compex, Braće Pišteljić 1, 78.000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:

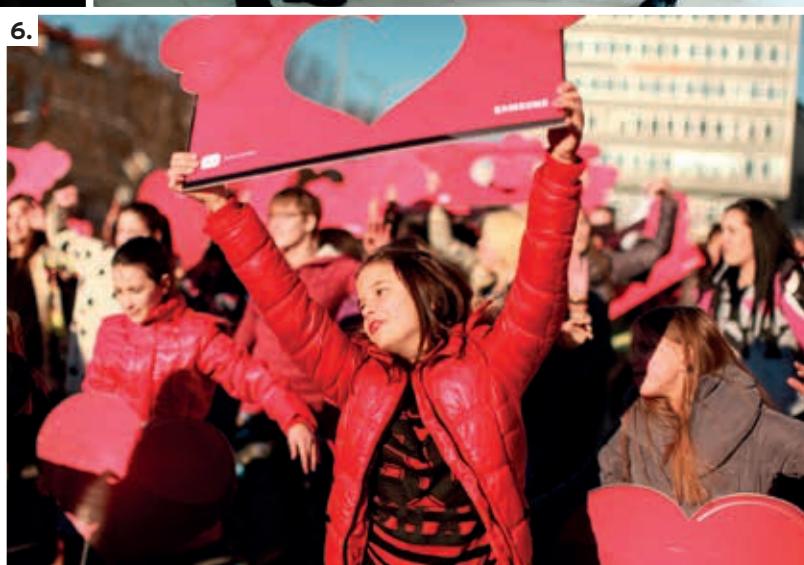
IMATE PRIJATELJE

#dobrodjelo

- 1. Slatka patrola** - Prazničnu atmosferu iskoristili smo da stanovnike deset gradova u BiH obradujemo slatkim poklonima.
- 2. Srca od srca** - Dan zaljubljenih smo obilježili u nekoliko bh. gradova.
- 3. Godišnji prijem za medije** - Kraj godine proveli smo družeći se sa našim velikim prijateljima - medijima.
- 4. Samsung vremeplov - Nova godina:** m:tel i Samsung su najsrećnijima poklonili novogodišnju zabavu iz snova.
- 5. Donacija hirurgiji** - Velika kompanija ima i veliku društvenu odgovornost. Kliničkom centru smo uručili donaciju od 45.000 KM.
- 6. Samsung Flash Mob** - Zajedno sa Samsungom, u Banjaluci smo zaljubljene obradovali najvećim flash mob performansom u njihovu čast.

NUDIMO VAM

Philips u Open-u

PIŠE: MILICA STOJAKOVIĆ

Proizvodi kompanije „Philips“, jedne od najvećih svjetskih proizvođača elektronskih uređaja, koja je prošle godine svrstana i na listu od 29 najinovativnijih kompanija u svijetu, od ove godine se mogu pronaći i u ponudi kompanije m:tel. „Philips“-ove uređaje odlikuje vrhunski kvalitet izrade, dizajna i kvaliteta, a neki od najsavremenijih modela mogu biti vaši uz m:tel Open pakete.

Uređaj koji posebno izdvaja-
mo u ovom broju je novi tele-
vizor jedinstvene Ambilight
tehnologije, koji prevaziđa
granice uobičajenog. Ova
tehnologija ne samo da vaš
ekran čini širim, nego i do-
življaj gledanja uzbudljivijim,
projektujući izuzetno širok sjaj
van okvira uređaja na okolni zid,
dajući mu dodatnu boju i živopisnost
i čineći ekran vizuelno većim.

„Philips“-ove televizore Ambilight tehnologije odlikuju elegantan i minimalistički dizajn, bez rama i načinjeni su od stakla visokog kvaliteta. Ovaj uređaj ima i sve ‘pametne’ opcije koje očekujemo od televizora novije generacije. Možete ga spojiti sa wireless internetom,

prikazati fotografije, snimke ili igrice sa vaših pametnih telefona, gledati projekcije filmova direktno s interneta, obavljati skype video-pozive ili staviti za to predviđene naočare i uključiti 3D mode za potpuni doživljaj filma.

Gledanje televizije uz ovaj odlični Full HD LED TV prečnika 107 cm, dobija potpuno drugačiju dimenziju, unoseći u vaš dnevni boravak mnogo inten-
zivniji doživljaj gledanja nego do sada.

Još jedan dizajnerski intere-
santan i funkcionalan uređaj
iz „Philips“-ove porodice ko-
ji možete potražiti u ponudi
kompanije m:tel je bežični
telefon Mira, koji izgledom
podsjeća na skulpturu. Svo-
jom elegantnom siluetom i vrlo
kvalitetnom završnom obradom,
Philips Mira predstavlja izazov za kon-
vencionalnu percepцију dizajna telefona. Ne-
prolazan, jedinstven i moderan dizajn unosi eleganciju
u vaš dom.

Više o ovim, te o ostalim „Philips“-ovim proizvodima
koje možete pronaći u Open ponudi kompanije m:tel
potražite na adresi www.mtel.ba.

NUDIMO VAM

Usluga pristupa internetu

Brza i kvalitetna internet veza 24 časa dnevno

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIC

Nove tehnologije i sve veće potrebe korisnika za brzom i kvalitetnom internet vezom, razlog su da svojim uslugama zadovoljimo sve potrebe moderne komunikacije.

Uvođenjem novih pristupnih tehnologija m:tel je svojim korisnicima omogućio uslugu pristupa internetu bez ograničenja saobraćaja 24 časa dnevno, sa istovremeno slobodnom telefonskom linijom i uz velike brzine download-a i upload-a.

Korišćenjem širokopojasnog interneta koji m:tel omogućuje u svojim internet paketima, korisnicima pruža mogućnost uživanja u online zabavi i multimediji, skidanju video-klipova i muzike, slušanje online muzike i digitalnih radio stanica, uz velike brzine i što je najvažnije, bez prekida.

Kako se dial-up pristup internetu već seli u davnu prošlost, predstavljamo vam koje su to nove tehnologije kojima m:tel realizuje uslugu pristupa internetu danas.

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) tehnologija omogućava stalni asimetrični pristup internetu putem asimetrične digitalne pretplatničke linije, pri čemu je obezbijeden brži prenos podataka u download-u (ka korisniku) u odnosu na prenos podataka u upload-u (od korisnika), uz neograničenu količinu prenesenih podataka na fair-use principu.

**m:tel je svojim
korisnicima omogućio
uslugu pristupa internetu
bez ograničenja
saobraćaja**

GPON (Gigabit Passive Optical Network) je jedna od FTTH (Fiber to the Home) tehnologija koja podrazumijeva dovođenje optičkog vlakna direktno do korisnika i koja omogućava brzinu prenosa podataka, sa download brzinom od 2,5 Gbit/s

i upload brzinom od 1,25 Gbit/s. Ova tehnologija sve brže se razvija zbog konstantne potrebe korisnika za simetričnim pristupom, tj. jednakom brzinom upload-a i download-a.

VDSL (Very high data rate DSL) je tehnologija koja omogućava prenos podataka brzinama i do 100 Mb/s putem bakarne parice na kratkim dužinama do 500 metara i uz odgovarajuće VDSL modeme.

Koristeći ove tehnologije m:tel svojim korisnicima, u zavisnosti od njihovih potreba, nudi različite pakete pristupa internetu:

- Hobby sa pristupnim brzinama do 2048/256 kbit/s,
- Optima sa pristupnim brzinama do 5120/448 kbit/s,
- Expert do 10 240/640 kbit/s, i
- Max* sa pristupnim brzinama i do 30/3 Mb/s.

Bez obzira za koji od ponuđenih paketa se odlučili, m:tel vam nudi uslugu interneta bez ograničenja (always on), neograničen saobraćaj, istovremeno

surfovovanje i telefoniranje, brz pristup svim internet sadržajima i brzo preuzimanje velikih fajlova, kvalitetan pristup multimedijalnim sadržajima na web-u, visok kvalitet online gaming-a itd.

Ono što je još bolje od samog pristupa internetu su m:tel paketi integrisanih usluga. Dakle, pristup internetu može da se upotpuni još jednom, dvije ili čak tri m:tel usluge, koje su predstavljene u Open paketima. U zavisnosti od broja usluga, internet brzina, IPTV kanala, besplatnog telefonskog saobraćaja i bonusa u mobilnoj telefoniji, korisnici m:tel-a mogu da odaberu jedan od Open paketa: Open Duo, Open Duo Net, Open Trio, Open Quadro, Open Start i Open Max.

Uz konstantno praćenje svjetskih trendova i najnovijih tehnoloških dostignuća na polju telekomunikacija, u m:tel-u se pažljivo osluškuju i želje i potrebe korisnika.

Zato se svakodnevno trudimo da svojim korisnicima ponudimo širok spektar usluga, a sve one se odlikuju kvalitetom i omogućuju nesmetanu, brzu i stabilnu komunikaciju.

Za više informacija o ponudi internet i Open paketa posjetite web stranicu www.mtel.ba.

INTERVJU

Veselin Jevrosimović
Comtrade

Važno je imati viziju

RAZGOVARALA: SANDRA STANIĆ

„Comtrade grupacija“ je najveći IT sistem u jugoistočnoj Evropi. Koja je tajna uspjeha ovoj brenda od nastanka kompanije pa do danas, tim više jer su se mnoge slične kompanije vremenom ugasile?

Kada sam došao u Srbiju sa idejom da gradim firmu, iza sebe sam već imao jednu veoma uspešnu kompaniju, „CHS“ u SAD i kasnije u Njemačkoj, od koje smo napravili drugu najuspešniju distributersku kompaniju na svijetu u tom trenutku. U taj posao ušao sam prije 20 godina. Danas, tri decenije kasnije, idem i dalje naprijed i konstantno pokrećem nove stvari, prateći trendove. Na početku je to bio hardverski biznis; mi smo prvi omogućili domaćim kompanijama da kupuju hardver direktno od distributera u Njemačkoj, bez posrednika. Od starta smo krenuli sa zdravim modelom, primjenjujući svjetska iskustva i rad sa manjim marginama, i tako osvojili tržiste. Oni koji su očekivali da od ovog posla zarade brzo, preko noći, propali su. Da, veliki broj tadašnjih kompanija više ne postoji, ali to je normalno u biznisu. Svaka kompanija ima svoj životni ciklus, a na vama je da se borite da on bude što duži.

Takođe, važno je da se prilagodite uslovima tržišta. Tokom krize napravili smo velike promjene u našem međnadžmentu. Ljudi koji su uspješno vodili firmu u vrijeme rasta su otišli, doveli smo nove ljude, stručnjake iz inozemstva, koji su donijeli znanje neophodno za upravljanje u periodu krize. Oni koji su ostali su vjerovali u nas, u „Comtrade“, u pravac u kojem vodimo firmu, i njihov rad je omogućio uspjeh koji imamo danas i koji očekujemo i u budućnosti.

I ranije sam govorio da su za uspjeh u ovom biznisu potrebne četiri osnovne stvari. Na prvom mjestu je znanje. IT je jedan od rijetkih biznisa u kojem možete da imate novca koliko hoćete, ali ako nemate znanje, nećete uspjeti. Drugo, važno je da imate strpljenje, jer ovdje uspjeh ne dolazi preko noći. Bilo je u „Comtrade“-ovoj istoriji projekata koje smo ‘gurali’ i po tri godine, dok nismo uspjeli da ih komercijalizujemo. Treće, važno je da imate viziju. U ‘šumi’ tehnologija treba prepoznati pravi put, odrediti u kojem smjeru ćete voditi kompaniju u narednih pet do deset godina, i da pri tom niste sigurni da li je taj put pravi, jer se u IT industriji stvari veoma brzo mijenjaju. Na moje zadovoljstvo, mi smo za sada u tome uspješni i naša vizija se pokazala kao ispravna. I

četvrta komponenta je - tim. Bez kvalitetnih ljudi i timskog rada nema dugoročnog uspjeha. „Comtrade“ nije uspjeh samo Veselina Jevrosimovića, ovo je uspjeh cijelog tima, unutar kojeg svako ima precizno definisane odgovornosti.

Ključna stvar je povjerenje naših klijenata sa kojima poslovno sarađujemo na poljima softverskih rješenja, sistemskih integracija i IT distribucije. Npr., naši vendori koji imaju povjerenje da ćemo robu prodati na tržištu, naši distributeri da ćemo im tu robu isporučiti. Zatim država i privatne kompanije za koje radimo u zemlji i u regionu, vjeruju da „Comtrade“ ima znanje i kompetencije da prepozna njihove potrebe i pronađe, tj. ponudi adekvatno poslovno rješenje. I na kraju, međunarodni partneri, klijenti i tehnološke kompanije koje imaju povjerenje da će naši inženjeri napraviti ono što je njima potrebno, isporučiti kvalitetna softverska rješenja, da bi oni bili dalje uspješni na tržištu.

„Comtrade group“ posluje internacionalno. Koja tržišta pokriva, koliko kompanija i predstavnštava imate, i u koliko zemalja svijeta poslujete?

„Comtrade“ je odavno izašao iz regionalnih okvira, mi smo sada svjetska kompanija i 80 odsto našeg poslovanja u oblasti softvera je usmjereni ka inostranim tržištima. Na poljima softverskih rješenja, sistemskih integracija i IT distribucije, sada poslujemo u 11 zemalja širom regiona i Evrope, te u Sjevernoj Americi sa 16 kompanija članica naše grupacije. Imamo više od 1.500 zaposlenih, preko 1.000 softverskih inženjera rade u naša tri tehnološka centra u Beogradu, Ljubljani i Sarajevu, i u 10 razvojnih kampusa. Kada govorimo o razvojnim kampusima, 80 odsto zaposlenih su mladi ljudi. Dajemo im uslove i ambijent da nauče i priliku da rade sa najvećim svjetskim kompanijama, jačajući sebe i donoseći u svoje sredine, kao što su Banjaluka, Sarajevo, najnovije tehnologije i najveće svjetske IT klijente. U tom smislu smo stvarno ‘dobar susjed’, jer pomažemo da mladi ostanu tamo gdje su se školovali, odnosno imamo svoj kadar van naše zemlje, za razliku od drugih kompanija koje ‘izvoze ljudе’. Npr., naša mlada ekipa iz Banjaluke radi sa najvećim proizvođačem edukativnog sadržaja, a to je „Houghton Mifflin Harcourt“ (HMH), zatim sa najvećom svjetskom kompanijom za low cost avio prevoz „Rayanair“, a u kampusu u Sarajevu radimo sa najvećim isporučiocem rješenja za poslovanje kompanijom „Hewlett Packard“, itd.

Čime se danas kompanija „Comtrade“ bavi i na čemu je akcenat kada govorimo o planovima za naredni period, odnosno blisku budućnost?

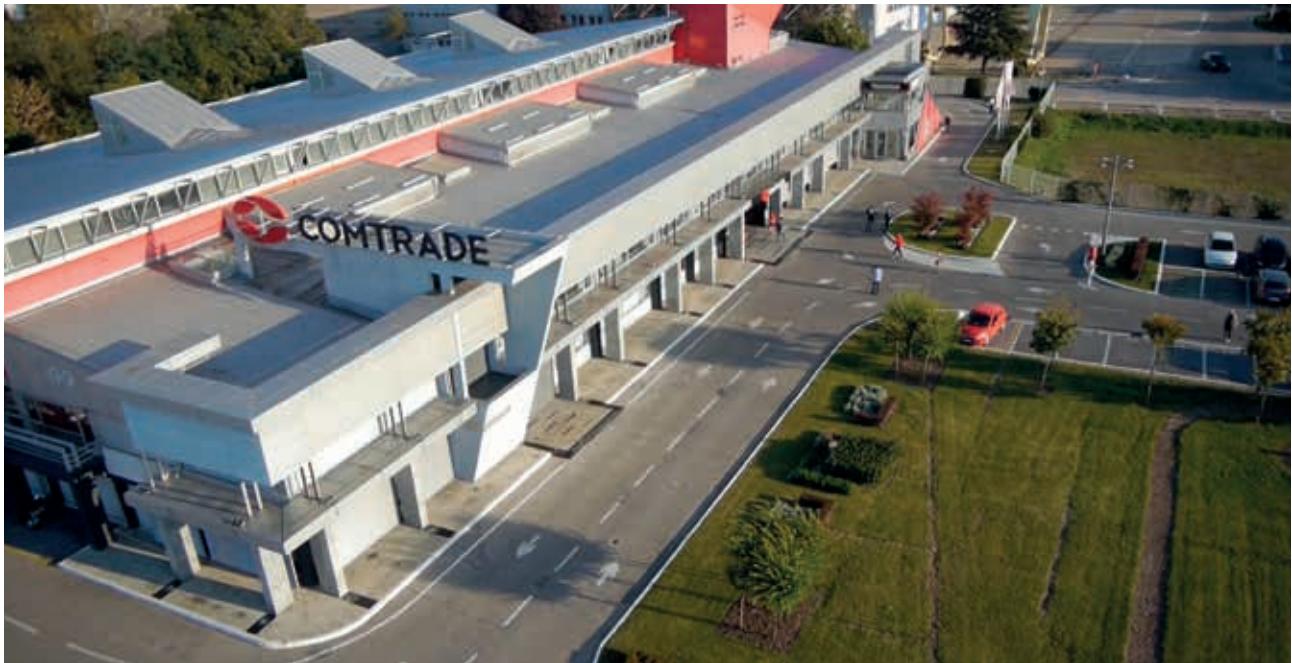
Trudimo se da sve naše aktivnosti, dakle u sva tri segmenta poslovanja, distribuciji, sistem integraciji i posebno u solution biznisu, kao i na našim kampus lokacijama, budu

povezane sa habovima, kao što su „Silicon Valley“ u Sijetlu, zatim u Dubaju i Zapadnoj Evropi. Dakle, bilo kroz distribuciju najnovijih tehnoloških uređaja ili kroz implementaciju najsloženijih tehnoloških sistema u saradnji sa kompanijama kao što su „Oracle“, „IBM“, „EMC“, ili kroz učešće u korazvoju najinovativnijih tehnoloških rješenja koja se prodaju širom svijeta. To radimo sarađujući sa kompanijama iz Los Andelesa, San Franciska i Sijetla što se tiče SAD, a u Evropi sa kompanijama u Irskoj u Dablinu, zatim kompanijama iz Graca, Minhen... Povezujemo region na najoptimalniji način, ne izvozimo našu visokotehnološki obučenu radnu snagu kao što to klasičnim ‘outsourcing’-om rade npr. Ukrajina i Poljska, već naši ljudi u zajedničkom stvaranju, koinženjeringu, rade na osmišljavanju i razvoju softverskih rješenja sa tim kompanijama. Mi smo vodeća inženjerska kompanija u ovom regionu.

Koja su to partnerstva najsnažnije uticala na razvoj kompanije i njeno usmjerenje?

Naša partnerska mreža uključuje svjetski vodeće vendore kao što su „Microsoft“, „Cisco“, „IBM“, „Intel“, „HP“, „Citrix“, „Fujitsu“, „EMC“, „Oracle“, kao i mnogi drugi. Imamo izuzetnu i pouzdanu saradnju sa našim partnerima, sa mnogima višedecenijsko partnerstvo, slobodno mogu da kažem prijateljstvo, koje je svakako uticalo tokom ovih 25 godina na naš razvoj i usmjerenje, kao i temelj za ostvarivanje budućih zajedničkih projekata i poslovnih planova.

Od početka nastanka „Comtrade“ je prepoznat i postao strateški partner najznačajnijih i najvećih svjetskih IT kompanija. Što se tiče softverskog razvoja, ponikli smo kao partner sa „HP“-om, sa kojim i dan-danas radimo poslije 25 godina saradnje, upravo zato što postoji visok stepen povjerenja „HP“-a u kompetentnosti i kapaciteti „Comtrade“-a. To je dovelo do toga da sarađujemo sa najznačajnijim kompanijama u novim i brzo rastućim industrijama, kao što su pametna distribucija i nadzor energije, i u tom domenu radimo sa najvećom američkom kompanijom „Itron“. Turizam se u svijetu transformisao u industriju koja pruža potpuno iskustvo relaksacije i odmora - hospitality. U tom domenu mi kreiramo novo inovativno rješenje „Voyego“, koje će iz Beograda biti lansirano na svjetsko tržište. Novi pristup u edukaciji danas jedan je od najvećih izazova. U industriji generisanja i distribucije edukativnog sadržaja radimo sa „HMH“. Naš fokus u tradicionalnim industrijama kao što su bankarstvo i telekom, pomjera se ka servisima koji daju veću vrijednost našim klijentima: sigurnost podataka i poslovnih procesa su nam prioritet u bankarskom sektoru. U telekom industriji radimo na inovativnom rješenju koje će kolaboracione navike koje smo stekli u privatnom životu upotrebom Skype-a i Facebook-a, prebaciti na poslovno. Globalna promocija rješenja „BeeziFy“ i „Voyego“ održana

je na najvećem telekom događaju u 2015: Barcelona Mobile World u martu.

„Comtrade“ je kompanija kompetentnih i posvećenih ljudi kojima velike svjetske kompanije mogu da povjere tehnološku realizaciju svoje poslovne vizije.

U kojem pravcu vidite razvoj IT tržišta u zemljama regionala?

Pogledajmo rezultate IT sektora u Srbiji za 2014. godinu, to je jedna sumorna slika. Prvi put nakon velikog pada iz 2008. godine, uzrokovanih globalnom ekonomskom krizom, IT tržište u našoj zemlji zabilježilo je negativan rast, odnosno minus. Ukupna IT potrošnja u prošloj godini bila je 430 miliona evra, dakle po glavi stanovnika godišnje na IT opremu i softver ulažemo oko 60 evra. To uključuje pojedince, privatne kompanije i javni sektor. Poređenja radi, zemlje u najbližem okruženju troše oko 250 evra, dok je prosjek Evropske unije čak 850 evra. Iz ovoga je jasno da smo na samom dnu ljestvice, i to ne samo u Evropi. Ako želimo da uhvatimo priključak, godišnji rast IT tržišta u Srbiji mora biti barem 20 odsto.

Takođe, imamo zaostalu infrastrukturu, o tome govorи i podatak o internet penetraciji od 59 odsto, što bi prije desetak godina bio sjajan rezultat, a danas čitavu sliku čini još sumornijom. Veličina jedne zemlje danas se ne mjeri brojem

stanovnika, već internet korisnika. Kako sada stvari stoje, trend pada našeg IT tržišta nastaviće se i u 2015. godini.

Živimo u informatičkom društvu u kojem nema razvoja ekonomije jedne zemlje bez rasta IT industrije. Otuda i pojам informaciona ekonomija, jer ne postoji model oporavka i napretka privrede bez ulaganja u informatiku. Dakle, neophodno je da država ulaže u IT. Takođe, moramo uložiti više u domaće znanje i potencijale, a oni postoje i otvaraju mogućnost da postanemo evropski IT centar. Ako se nešto brzo ne promjeni, i ova prilika će neslavno propasti.

Što se tiče Srbije, oblast u kojoj očekujem veliki rast su servisi i usluge. Ako dobro uredimo i liberalizujemo ovu oblast, možemo da ostvarimo značajan rast, prije svega u razvoju rješenja za domaće tržište, koja se kasnije mogu prodavati i na inostranim tržištima.

U saradnji sa „Intel“-om, razvili ste Tesla tablet, a nedavno ste predstavili i Tesla televizore. Koje su njihove prednosti u odnosu na konkurenčiju i planirate li ići dalje u segmentu razvoja ‘Tesla brenda’?

Tesla brend je vrlo mlad, ali je od velikog značaja za „Comtrade“ i svaki sljedeći korak u njegovom razvoju pažljivo planiramo. Kao što ste i pomenuli, Tesla tablet i su razvijeni u saradnji sa kompanijom „Intel“, što nam je pomoglo da napravimo uređaje visokog kvaliteta i perfor-

„Comtrade“ je kompanija kompetentnih i posvećenih ljud

Biografija

Veselin Jevrosimović diplomirao je menadžment na Univerzitetu Florida. Bivši je državni reprezentativac i šampion Univerzitetske lige u skoku s motkom. U poslovni svijet ulazi 1986, kao suvlasnik kompanije za distribuciju IT opreme u Njemačkoj. Od 1991. je partner u upravi IT giganta „CHS Electronics“. „CHS“ je tada kao public kompanija listirana na NASDAQ-u, bio drugi distributer na svijetu, sa godišnjim prometom od 12,5 milijardi. Nakon prodaje svojih dionica, 1996. osniva „Comtrade grupaciju“. Ovo je danas globalno značajna organizacija za pružanje IT usluga i napredna softverska rješenja koja koriste kompanije kao što su „HP“, „IBM“, „Vodafone“, „Telekom Austria Group“, „Bally“, „Citrix“, „Disney“, „Yahoo“, „Skrill“ i ostale. Uz titule „Počasni građanin Boston-a“, „IT Industry legend“, „Menadžer Jugoistočne Evrope“ i „Najinventivniji investitor Jugoistočne Evrope“, dobitnik je i mnogih stručnih nagrada, a „Comtrade“ je i član Svjetskog ekonomskog foruma.

Društveni aktivizam i poslovni uspjeh do prinijeli su njegovom svjetskom ugledu. Od 2009, Jevrosimović predsjedava Atletskim savezom Srbije, a od 2012. je član Izvršnog odbora Olimpijskog komiteta Srbije.

mansi, sa izuzetno atraktivnom cijenom po čemu se Tesla znatno izdvaja od konkurencije. Slično smo postupili i sa televizorima, pažljivo smo odmjerili potrebe prosječnog kupca u Srbiji i zemljama regiona i po takođe konkurentnim cijenama ponudili odličan dizajn i kvalitet slike. Tesla je naš brend, a kupcima je veoma važno da između velikog broja naizgled sličnih proizvoda, mogu da izaberu i nešto što ih vezuje za ovaj prostor. Za kratko vrijeme, Tesla je postao cijenjen i prodavan brend i mi smo ponosni što su naši kupci prepoznali sve kvalitete koje nudi. Uveliko pripremamo proširenje portfolija proizvoda sa Tesla brendom, pa ćeće uskoro imati prilike da vidite i nove proizvode. Neka to za sada ostane iznenadenje.

U sektoru telekomunikacija partneri ste sa najvećim telekomunikacionim kompanijama na ovim prostorima, ali i na prostoru EU. Na kojim poljima ostvarujete najjaču saradnju i kako vidite telekomunikacije budućnosti?

Sa telekom operaterima saradnju ostvarujemo u oblasti sistemskih integracija, gdje koristimo našu ekspertizu iz razvoja softvera i hardvera da implementiramo i održavamo složene informacione sisteme koji pomažu našim partnerima u povećanju prihoda i smanjenju operativnih troškova.

Tržiste telekom operatera je izloženo velikom pritisku globalne OTT ("over-the-top") konkurenциje, koji koriste 'disrupted' tehnologije i nove poslovne modele da uzmu dio tradicionalnog telco prihoda. Telco operateri moraju da povećaju prihod kroz implementaciju novih 'cloud' servisa i poslovnih modela, kao kombinacijom novih inovativnih rješenja i tradicionalnih telco proizvoda i usluga, i kroz to da ponude svojim korisnicima jedinstvene usluge sa većom dodatom vrijednošću. Mi u „Comtrade“-u smatramo da telekom operateri moraju da povećaju prihod ostvaren od pravnih lica i dosta smo investirali u razvoj inovativnih rješenja za SME i Travel & hospitality korisnike telekom operatera. U segmentu fizičkih lica, dakle za građane, fokusirani smo na mobilna plaćanja, jer vjerujemo da će u budućnosti telefon biti zamjena za novčanik i platne kartice, te da i telekom operateri treba da se okrenu u tom pravcu.

Upravo je GSMA sajam u Barseloni kao najveći sajam na svijetu za mobilnu industriju, početkom marta bio prilika da predstavimo naša dva rješenja za telekom operatore, i tamo smo bili jedina kompanija s ovih prostora.

Sa kompanijom m:tel imate već dugogodišnju saradnju. U kojem dijelu je ta saradnja do sada bila najznačajnija?

Kao što sam napomenuo, sa telekom operaterima ostvarujemo saradnju u oblasti sistemskih integracija, pa tako i sa m:tel-om imamo dugogodišnju saradnju u toj oblasti. Isporučili smo i implementirali informacione sisteme, počevši od hardverske infrastrukture pa sve do aplikativnih softverskih rješenja. Najznačajniji su svakako sistemi za centralizovani backup kompanije, storage sistemi za smještanje i obezbjeđenje poslovnih podataka, kao i sistemi za upravljanje dokumentima. Takođe, dugogodišnji smo partneri kada je u pitanju ponuda mobilnih telefona, tablet uređaja i notebook računara za krajnje korisnike m:tel-a. Formiranje kvalitetne ICT ponude koja uključuje kako telekomunikacione servise tako i IT opremu i usluge, danas je od presudne važnosti za opstanak na tržištu.

Pored ulaganja u razvoj same kompanije, ulažete mnogo i u razvoj informatičkog znanja generalno. Pored osnivanja škole za informacione tehnologije, koje biste projekti izdvojili kao najvažnije u smislu težnje da se ubrza proces usvajanja novih tehnologija i njihove upotrebe u svakodnevnom životu?

Tako je, „Comtrade“ je osnivač škola koje je akreditovalo Ministarstvo prosvjete Republike Srbije, Visoke strukovne škole za informacione tehnologije „ITS“ kao i Srednje škole za informacione tehnologije „ITHS“. Napravili smo jedinstven koncept u obrazovanju koji mladim ljudima omogućava da pored teorijskog znanja steknu tokom školovanja i ono izuzetno važno, a to je praktično znanje. Naše dugogodišnje iskustvo u IT-u primijenili smo i u našim školama. Svi učenici srednje škole koriste tablet kao sredstvo za učenje, time na mnogo zanimljiviji i detaljniji način stiču znanja. Studente od prvog dana školovanja forsimamo da budu aktivni, i da kao pridruženi članovi budu uz naše timove koji rade na komercijalnim softverskim projektima, a tokom godine za njih organizujemo i radionice na kojima sa našim inženjerima rade test projekte. S obzirom na to da se radi o IT školama, možda je i suvišno ako kažem da je u školovanje mlađih ljudi uključeno dosta naših softverskih rješenja, i svi predmeti postoje i u elektronskoj formi, tako da studenti mogu da stiču znanje i preko naše platforme za učenje na daljinu. Izdvajajući jedan servis koji ima direktnе veze sa našom srednjom školom, a to je „mala matura“. On omogućava budućim malim maturantima da se putem interneta spreme za malu maturu, tj. za ispite iz matematike, srpskog i kombinovanog ispita. Mogu da provjere znanje, da uče online i da zakažu online konsultacije sa predmetnim profesorima. Ono što je najbitnije za ovaj servis je to da je besplatan za sve. U svakoj od prve dvije godine, koliko servis postoji, više od polovine budućih maturanata je napravilo nalog na ovom servisu.

U Srbiji svake godine oko 72.000 malih maturanata upiše 1. razred srednje škole. Od oktobra ove godine, naša visoka škola će u ponudi imati i master program, koji je i zakonski omogućen prošle godine. Razlog zbog čega smo direktno prisutni i u oblasti obrazovanja je vrlo jednostavan. Naše škole stvaraju buduće stručnjake. Oni najbolji dobijaju odmah radno mjesto kod nas ili u drugim velikim svjetskim IT kompanijama koje posluju u Srbiji.

Rekao bih da je bilo koja edukacija je u stvari edukativna infrastruktura. zajedno sa svjetskim liderima kompanijama „Microsoft“ i „Intel“, imali smo velike projekte i završili smo ih uspješno, sa ciljem opremanja škola u regionu računarima i prikladnim softverom kao osnovnim oruđem savremenog obrazovnog sistema. Sigurno je da ćemo morati dosta da ulažemo u školsku infrastrukturu, obuku nastavnika, elektronske udžbenike i servise za učenike, nastavnike i roditelje. Pošto je investicija u obrazovanje zasigurno najisplativija investicija, vjerujem da će fondovi koji nas čekaju u procesu

pridruživanja EU, u velikoj mjeri biti usmjereni i ka našem obrazovnom sistemu.

Kažite nam nešto o „EdIT“-u, ljetnoj školi programiranja, koju već tradicionalno organizujete besplatno u nekoliko zemalja regije.

„EdIT“ je tradicija koju njegujemo, naš brend prepoznat u cijeloj regiji, u Srbiji, Bosni i Hercegovini, Sloveniji. Prvi je održan 1996. godine i od tada je svaki jul rezervisan za „EdIT“ besplatnu ljetnu školu programiranja, koja se održava u šest gradova u regionu: Beogradu, Kragujevcu, Sarajevu, Banjaluci, Ljubljani i Mariboru. Naš „EdIT“ (Education for Innovative Thinkers) je škola namijenjena studentima IT struke koji, pored znanja stečenog na fakultetu, žele da nauče nešto više - iz prve ruke, od pravih stručnjaka, da saznaju novitete iz IT industrije. Drago nam je što je „EdIT“ kao dobra praksa prepoznat među mlađim generacijama, i u prilog tome govori činjenica da je svake godine veći broj zainteresovanih studenata. Evo, npr., prošle 2014. godine bilo ih je preko 550. Poslije oštре selekcije, biramo najbolje. Prolazeći kroz ljetnu školu programiranja, mlade generacije stiču više znanja, samopouzdanja, osamostaljuju se za prve prave poslovne izazove. Upravo su to razlozi zašto veliki broj polaznika „EdIT“-a danas radi u „Comtrade“-u. Mnogi od njih danas su projekt menadžeri, tim lideri, te putuju širom Evrope, Amerike radeći na projektima... Drago nam je što kroz „EdIT“ doprinosimo širenju znanja i potpomažemo razvoju mlađih kadrova i širenje IT industrije. I ove godine biće odličnih projektnih zadataka na „EdIT“-u, a pripreme su uveliko počele.

Koји су прваци и планови развоја „Comtrade“ kompanije u budućnosti, te Vaša lična očekivanja i vizija budućeg poslovanja, kao i vizija Vašeg prisustva na tržištu RS, odnosno BiH?

Želimo da sačuvamo našu poziciju vodeće IT i softverske kompanije u regionu, da i u BiH znatno povećamo broj zaposlenih u narednih par godina, a samim tim da povećamo prihode od izvoza, kao i sa lokalnog tržišta. Za naše domaće partnere želimo da budemo kompanija prvog izbora, koja će im pomoći u realizaciji poslovnih ciljeva kroz implementaciju inovativnih IT rješenja uz optimalnu upotrebu tehnologije. Takođe, i dalje želimo da budemo prepoznati kao dobar poslodavac koji njeguje timski rad i inovativnu kulturu, poslodavac koji puno ulaže u znanje i gdje će naši trenutni i budući zaposleni imati priyatno i zdravo okruženje za rad i stručno usavršavanje.

OPEN PREDSTAVLJA

ili Ljepota življenja

Fine Living je specijalizovani digitalni kablovski kanal kanadsko-engleskog govornog područja, a njegov program je posvećen inspirisanju i osposobljavanju ljudi da žive bolje, pomaganju da maksimalno dobro iskoriste svoje vrijeme, te da svojim novcem dobiju najviše što mogu.

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

Pet je glavnih kategorija u programu ovog kanala, i to:

- DIZAJN I DEKOR,
- SVAKI DAN,
- OMILJENE STVARI,
- HRANA I PIĆE I
- PUTOVANJA I AVANTURE.

„Dobar život je svuda oko nas, naš program predstavlja visoki stil i umjetnost dobrog življenja, budite inspirisani

našim svijetom načela dobrog života“, samo su neka od programske načela ovog televizijskog kanala. Fine Living se emituje u sedamdeset zemalja širom svijeta na

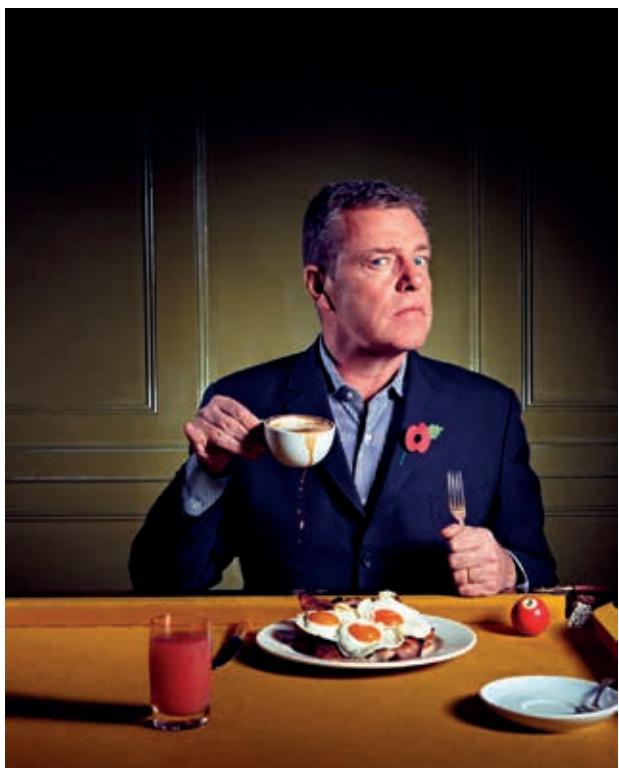

FINE LIVING-
Iskoristite svoje vrijeme
maksimalno

osam različitih jezika, a jedna od njegovih karakteristika je i ta da se godišnje programski sadržaj osvježava sa četiri stotine časova novih TV sadržaja. Preko 95 odsto programa je u visokoj HD rezoluciji, a ne treba smetnuti sa umom ni činjenicu da Fine Living posjeduje sva televizijska prava za proizvodnju i emitovanje programa.

Najpopularnije serije koje daju pečat programskom sadržaju, između ostalog su: "Ormari od milion dolara", "Hawaii Life", "Potpuno preuređenje kuhinje", "Brzi renovatori", "Projekt Briana Boitana", "Šećerna kula", "Začini koji život znače uz Bal Arneson", "Projekat jeftinog i skupog uređenja" i brojni drugi.

Uvažavajući savremene trendove u oblasti proizvodnje i emitovanja kvalitetnih televizijskih sadržaja, u fine living-u naročito ističu bogatu programsku ponudu, što ih čini jednim od najoriginalnijih televizijskih kanala u regionu.

U osnovnom programskom paketu Open, televizijski kanal Fine Living možete pratiti na poziciji 415.

ZVIJEZDE PONUDE

Samsung Galaxy S6 i Galaxy S6 Edge **rekli zbogom plastici**

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

„Samsung“-ovi najnoviji modeli vodećeg pametnog telefon su tanji, napravljeni od stakla i metala, imaju verziju sa zakrivljenim ekransom i naravno - bolji su od svojih prethodnika.

Ovako je najlakše u jednoj rečenici opisati Galaxy S6, odnosno Galaxy S6 Edge, koji su nedavno predstavljeni u Barseloni, i to uoči „Mobile World Conference 2015“, najvećeg sajma mobilne tehnologije na svijetu.

Takođe, m:tel je u saradnji sa kompanijom „Samsung“ jedina kompanija iz BiH koja je omogućila svojim korisnicima da preko m:tel bloga putem stream-a uživo prate šta se dešava na „Samsung“-ovom predstavljanju ovih dugoočekivanih telefona, koji će zadati mnogo glavobolje konkurenciji. A, evo i zašto.

„Samsung“-ovi najnoviji pametni telefoni imaju moćne procesore, ekrane izuzetno visoke rezolucije, ali prije svega upadljiv, novi dizajn, koji je prije svega napravljen u potrazi za vrhunskih materijalom koji će zbrisati konkurenčiju i ponuditi potencijalnim korisnicima potpuno novo „Samsung“ iskustvo.

Kako smo već naveli, „Samsung“ sada ima dva S6 modela, jedan sa standardnim ekransom i jedan sa potpuno drugačijim od svega što smo do sada imali priliku vidjeti. Tako je „Samsung“ svoj model

Galaxy S6 Edge mirne duše mogao nazvati i 'Edges', s obzirom na to da ovaj model ima zakriviljen ekran sa lijeve i desne strane.

Zakriviljen ili ne, Galaxy S6 modele krasiti ekran sa najvećom gustinom piksela i kao takav spada u pravi raritet na tržištu. Njihovi 5,1 inčni ekrani imaju QHD rezoluciju sa gustinom od čak 577 piksela po inču (ppi). Poređenja radi, Galaxy S5 ima 432ppi, luti protivnik iPhone 6 Plus 401ppi, a za 43 piksela vodi ispred LG G3 modela, koji ima 'samo' 534ppi. Gustina piksela podrazumijeva i oštiju sliku, ali do određene tačke. Da li će korisnici zaista moći da vide razliku, ostaje nepoznato, ali bez obzira na to, QHD ubrzano postaje novi standard za ekrane smartfona i tableta.

Kao što se već moglo vidjeti i kod modela Note 4 Edge, zakriviljeni ekran na S6 Edge omogućuje nekoliko dodatnih karakteristika koje 'iskaču' na ovim zaobljenim ivicama ekrana. To uključuje traku sa novostima i upozorenjima, odnosno notifikacijama, sat, ali i funkciju koja postavlja fotografije nedavnih kontakata duž ivice za brži pristup, te notifikaciju poziva.

Hromirana plastična konstrukcija, „Samsung“-ov zaštitni znak, koji je istovremeno bio najviše kritikovan, odbačena je - S6 i S6 Edge su sastavljeni od metala i stakla. Preciznije, zakriviljeni metalni rub štiti ivice telefona, te drži zajedno prednju i zadnju stranu - obje od stakla.

Galaxy S6 i S6 Edge su debljine svega 6,8 milimetara, te su tako tanji od najvećeg konkurenta iPhone-a 6 'čak' za 0,1 milimetar. Namjerno ili ne, teško da ćemo saznati. Ipak, ko voli zaista tanke telefone, podsjetiće ove vodeće kompanije da im 'presovanje' telefona tek predstoji, jer krunu najtanjeg telefona na svijetu još uvijek nosi OPPO R5 sa samo 4,85 milimetara debljine.

Da bi postigao spomenutu debljinu i premium dizajn, S6 se odrekao nekoliko stvari na koje su Galaxy korisnici navikli. MicroSD kartica za dodatnu memoriju, hidroizolacija i izmjenjiva baterija su prošlost, a što je bio kamen temeljac „Samsung“-ovih prethodnih android telefona. Bez podrške eksternoj memoriji, „Samsung“ je prihvatio igru koju vode „Google“ i „Apple“, koja uključuje samo fiksnu memoriju, pa će korisnici moći da biraju između verzija modela sa 32, 64 ili 128 GB.

S6 koristi Ekinos, „Samsung“-ov sopstveni osmojezgarni 64-bitni procesor za razliku od prethodnih „Samsung“-ovih pametnih telefona koji koriste Qualcomm Snapdragon procesore, iako su Ekinos varijante dostupne u nekim zemljama.

Takođe, „Samsung“ je obećao da će bežično punjenje načiniti mejnstrimom, a S6 je prvi pametni telefon iz ove kompanije koji je krenuo na tu misiju. Naime, Galaxy S6 i Edge S6 imaju ugrađeno bežično punjenje, a rade sa bilo kojim trenutno dostupnim 'pad'-om za ovaj način punjenja, što je dobro, jer se to ne nalazi u kutiji sa telefonom.

Poboljšan je i senzor dodira, koji zahtijeva samo jedan dodir, a ne prevlačenje prstom, što je bio standard na prethodnim „Samsung“-ovim modelima. Ovo bi trebalo da učini telefon preciznijim i lakšim za korišćenje.

Za kraj, tu je i Gear VR, „Samsung“-ov set za virtualnu stvarnost, koji je napravljen u saradnji sa Facebook-ovim Oculus Rift-om za Galaxy Note 4, a imaće i manju verziju potpuno prilagođenu za Galaxy S6.

Da li će „Samsung“ sa vrhunskim Galaxy S6 modelima i novim konceptom ispisati novu istoriju na polju mobilne tehnologije, ostaje tek da se vidi. Ipak, jedno je sigurno - „Samsung“ je spreman za velike promjene, a konkurenti treba da se boje upravo toga.

Informišite se o ponudi na www.mtel.ba

LG G Flex 2

- evolucija zakrivljenog smartfona

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Jedan od prvih smartfona koji su istovremeno zakrivljeni i fleksibilni bio je LG G Flex model kompanije LG, koji je izazvao veliku pažnju kada se pojavio na tržištu.

Nakon uspjeha Flex modela, kompanija LG se odlučila na proizvodnju nove serije ovog smartfona, a nasljednik LG G Flex 2 po prvi put je zvanično najavljen u sklopu CES sajma tehnologije koji je održan u Las Vegasu.

Kompanija LG ponovo pomjera granice dizajna i funkcionalnosti, tako da novi LG Flex 2 model donosi poboljšanja u mnogim segmentima, uključujući brže performanse i veću praktičnost prilikom upotrebe. Od kada je predstavljen u januaru, G Flex 2 stalno dobija pohvale za svoj moderan izgled i mnoge optimizacije koje su specifične za njegov je-

LG G3 Flex 2 - brže performanse i veća praktičnost

dinstveni oblik. Ovaj smartfon modernih zakrivljenih linija krasi snažni 64-bitni Qualcomm Snapdragon 810 procesor, a Plastic-OLED ekran od 5.5 inča nadograđen je na Full HD rezoluciju. Snapdragon 810 dolazi sa integriranom 3x20MHz Carrier Aggregation podrškom koja čini multitasking i pregledanje multimedijalnog sadržaja bržim nego ikada. Još jedna karakteristika koja ovaj smartfon izdvaja od ostalih modela

na tržištu je i veoma funkcionalni samoobnavljajući zadnji poklopac koji je efikasniji nego kod prethodnika.

LG G Flex2 nadmašio je prethodni model i po pitanju radijusa zakrivljenosti koji sada iznosi čak 400 do 700 mm na prednjim i na zadnjim dijelovima uređaja. Model na ovaj način izgleda veoma elegantno i izdvaja se po dinamičnosti svojih slojeva.

Jedna od najboljih novih funkcija drugog LG flex modela koja će se posebno svidjeti ljubiteljima selfija je 'Gesture Shot', opcija uz koju je jednostavnije nego ikada snimati ovu vrstu fotografija. LG je značajno unaprijedio kameru, tako da je udaljenost sa koje ona prepoznaće stiskanje šake povećana na 1,5 metara. Ova funkcija je tako prilagođena da je kamera idealna za upotrebu sve popularnijih selfi štapova. Pored opcije Gesture Shot, tu je i Gesture View, koji omogućava da na praktičan način i u roku od nekoliko sekundi pregledate posljednju fotografiju koju ste napravili. Dodatna opcija je i Glance View, koja prikazuje

glavne informacije kao što su datum i vrijeme, te propuštene pozive i poruke koji se mogu pregledati jednostavnim pomjeranjem prsta prema dolje. Odlična kamera karakteristična za LG smartfone posjeduje lasersko automatsko izoštravanje, tako da omogućava fotografisanja u uslovima veoma slabog osvjetljenja, a dvostruki LED blic koji je ugrađen u G Flex 2 model dodatno poboljšava iskušto fotografisati

nja u svim okruženjima.

Najnoviji model smartfona kompanije LG bio je zvijezda i ovogodišnjeg MWC sajma mobilne tehnologije u Barseloni, kada je najavljen da će se G Flex 2 na tržištu pojaviti u drugoj polovini marta.

U m:tel ponudi ovaj zaista fenomenalan uređaj u bijeloj, zlatnoj i sivo-crnoj izvedbi možete naći po cijeni od 1 KM u Moj Mix VIP tarifi.

LG G3 S - mini zmaj!

PRIPREMILA: ALEKSANDRA STOJANOVIĆ-LJUBOTINA

Model LG G3 S će odgovarati svima onima kojima je LG G3, inače najbolji telefon koji je kompanija LG predstavila do sada na tržištu smartfona, jednostavno prevelik ili preskup. Ova "mini" izvedba LG-jevog predstavnika premium segmenta, iako na prvi pogled identična velikom bratu, posjeduje izvjesnu razliku koja se, kao i kod drugih proizvođača, osim veličine ekrana odnosi na još neke njegove specifikacije.

S ekranom diagonale 5 inča, rezolucije 720x1280 piksela, odnosno 293 PPI i antirefleksnim osobinama boljim nego kod od modela LG G3, te dimenzijama; 137,75 x 69,6 x 10,3 mm i sa 133 g, zahvaljujući kojima telefon možete obuhvatiti prstima sa obje strane, kod modela LG G3 S postignut je savršen sklad dizajna i sofisticirane tehnologije. U LG-ju su odlučili da ovaj model bude zastupljen u bijeloj, zlatnoj i sivoj boji.

LG G3 S pokreće četverojezgarni Qualcomm Snapdragon 400, čije četiri jezgre kucaju taktom 1.2 GHz uz pomoć 1 GB RAM-a i 8 GB interne memorije, proširive micro SD karticama za dodatnih 64 GB. Za grafiku je odgovoran Adreno 305 grafički procesor.

LG G3 S predstavljen je sa Android 4.4.2 Kit Kat operativnim sistemom, osvježenim LG UX korisničkim interfejsom koji je moguće prilagoditi ličnim potrebama i navikama; mijenjati prema temama, redizajnirati

ikonice, izmijeniti izgled tastature itd. Naravno, neizostavna je i parametna opcija zaključavanja Knock Code.

Uredaj ima dva modula kamere: glavni 8MP i prednji modul rezolucije 1.3MP, duplex blic različitih boja, te laserski fokus.

Kao još jedan adut ovog telefona potvrdila se i promjenljiva litijum-jonska (Li-Ion) baterija kapaciteta 2540 mAh, 9.7 Wh pružajući jednu od boljih autonomija u radu, odnosno do dva dana srednje intenzivnog korišćenja. LG G3 S samo u m:tel-u, možete naći po cijeni od 1 KM u tarifnom modelu Moj Mix 50.

FREND KUTAK

FRÉND

Moj meni

Najbrži put do

FREND PONUDA I TARIFNIH OPCIJA

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

Vrlo dobro znamo da naši prepaid korisnici, pored kvalitetnih usluga i ponuda koje im nudimo, vole i njihovu jednostavnost korišćenja. Iz tog razloga kreirali smo servis Moj meni.

U ovom servisu, kojem se pristupa biranjem koda *100#, nalazi se većina Frend ponuda i tarifnih opcija, koje možeš brzo i jednostavno sam/a da aktiviraš i na taj način da kreiraš i prilagodiš Frend uslugu svojim potrebama.

Pri svakom ulasku u servis Moj meni dobiješ informaciju o trenutnom stanju računa, kao i tačan datum i vrijeme do kada ti račun vrijedi. Pored toga, ponuđene su ti i opcija povoljnije kupovine mobilnog interneta, "Ponuda za tebe", opcija dodavanja omiljenih brojeva (dva) sa kojima možeš razgovarati za 0 KM. Tu su i tarifne opcije za povoljniji mobilni internet u mrežama m:tel Crna Gora i mt:s Srbija, kao i "Ino tarifne opcije" za jeftinije razgovore prema inostranstvu. Odabirom tarifne opcije m:music+ možeš slušati svoju omiljenu muziku, a usluge kao što su "m:parking", "Podijeli dopunu", "Provjera bonus računa" još su samo neke od opcija koje možeš koristiti u servisu Moj Meni.

Zato, ukucaj *100#, pristupi servisu Moj meni i na jednom mjestu pronađi sve što ti treba.

Ino tarifna opcija

Ova tarifna opcija omogućava ti da za samo 2KM (bez PDV-a) dobiješ 10 minuta razgovora koje možeš iskoristiti na pozive prema mobilnim i fiksnim mrežama u Austriji, Njemačkoj, Sloveniji, Italiji, Švedskoj, SAD, Kanadi i Australiji. Jednom kupljena tarifna opcija vrijedi 24 sata, a možeš je kupiti više puta. Novom kupovinom dobijaš novu količinu minuta i novi period važenja tarifne opcije.

Više o ponudi servisa Moj meni pronađi na stranici www.mtel.ba/moj-meni

Kupi internet

Kao Frend korisnik putem servisa Moj meni možeš kupiti mobilni internet po svojim željama i potrebama i surfovati neograničeno po brzini i do 21 Mb/s. Mi ti nudimo četiri opcije i to:

- **50 MB** po cijeni od 1 KM po maksimalnoj brzini do 7,2 Mb/s i trajanju od 24 sata
- **1 GB** po cijeni od 3,5 KM po maksimalnoj brzini do 21 Mb/s i trajanju od 24 sata
- **250 MB** po cijeni od 5 KM po maksimalnoj brzini do 21 Mb/s i trajanju od 7 dana
- **500 MB** po cijeni od 10 KM sa maksimalnom brzinom do 21 Mb/s i trajanjem od 30 dana

Ukoliko mobilni internet po maksimalnoj brzini potrošiš prije isteka važenja kupljene tarife, surfovanje možeš nastaviti besplatno po smanjenoj brzini do isteka perioda važenja ili možeš dokupiti novi Frend internet paket. Kada istekne period važenja Frend internet paketa koji koristiš, kupovinom novog Frend internet paketa ponovo povećavaš brzinu surfovanja za količinu i vrijeme izabranog paketa.

Aktiviraj Frend internet i uživaj.

U navedene cijene nije uračunat PDV.

m:i

Global Mobile Broadband Forum

Shanghai 2014

PIŠE: ALEKSANDAR VESELINOVIC

Nakon četiri izuzetno uspješno održane konferencije u Norveškoj, Njemačkoj, Kanadi i Velikoj Britaniji, „Huawei“ je petu godinu za redom, uz podršku GSMA i Kineske akademije za telekomunikaciona istraživanja, u novembru 2014. godine, organizovao Petu međunarodnu konferenciju na temu širokopojasnog mobilnog pristupa.

Global Mobile Broadband Forum (MBB) ovaj put je održan u Kini, u Šangaju, gdje se tri dominantna telekomunikaciona operatora nadmeću na polju implementacije LTE tehnologija, ali i investiranja u napredne tehnologije i obezbjeđivanja MBB servisa i privrednih djelatnosti, kako bi u kratkom periodu obezbijedili korištenje MBB tehnologija za više od 500 miliona korisnika u preko 300 gradova. Ovaj događaj je ponudio izuzetnu mješavinu interaktivnih diskusija, prezentacija, prikaza praktičnih primjera, demonstracija i dijeljenja iskustava između preko 600 učesnika.

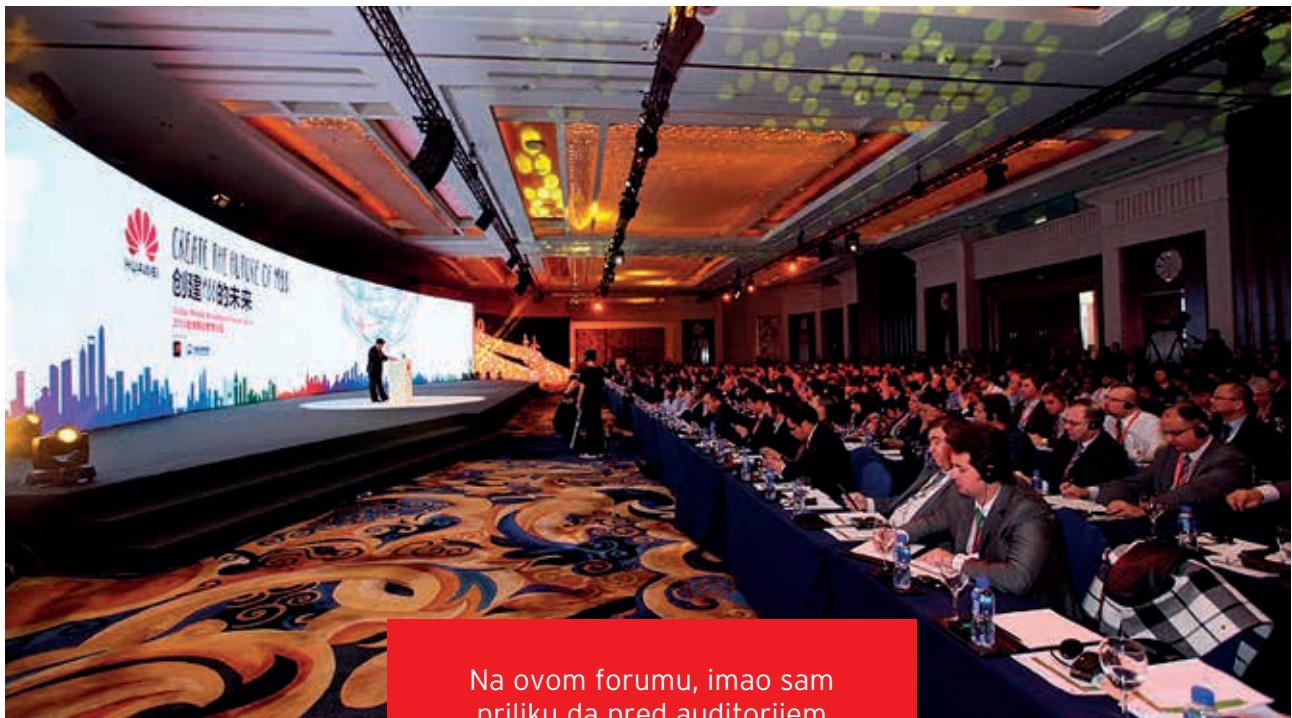
Ohrabrujući diskusije na temu trenutnih MBB poslovnih perspektiva i istražujući kako mreže evoluiraju ka 5G i virtualizaciji funkcija, kao i naznačavajući globalni uticaj implementacije 4G LTE mreža u Kini, „Huawei“ je na jednom mjestu okupio govornike iz glavnih svjetskih telekomunikacionih operatora i organizacija za standardizaciju, analitičara, proizvođača čipova i uređaja, provajdera sadržaja i drugih - svih koji žele da podijele svoja iskustva i viđenja o eksplozivnom rastu MBB in-

dustrije. Opšti cilj MBB foruma je da ohrabri diskusiju i interakcije sa liderima MBB ekosistema.

Delegaciju m:tel-a na MBB forumu je predstavljao stručni tim Direkcije za tehniku - Daliborka Vranješ, dipl. inž.el., Aleksandar Veselinović, dipl.inž.el., Dalibor Ilić, dipl.inž.el. - predvođeni direktorom Funkcije planiranja i izgradnje, Miodragom Vojinovićem, dipl.inž.el. Domaćin m:tel-ovoj delegaciji je bio Aleksandar Aćimović, dipl.inž. el., menadžer u „Huawei Enterprise BiH“.

To je bila prilika da se saslušaju vodeći ljudi iz poslovnog i industrijskog ambijenta te da se diskutuje sa njima o tome kako MBB i ICT mogu pozitivno uticati na globalnu ekonomiju kroz izgradnju bolje povezanog svijeta. Jedan od zaključaka je da vrijednost digitalnog svijeta transformiše i obogaćuje fizički svijet oko svećega, svakoga i svagdje.

Lideri su podijelili i iskustva u izgradnji i upravljanju LTE mrežama, kao i poslovnim mogućnostima koje su praktično realizovali. Poslovanje na tržištu rezidencijskih korisnika je samo jedna od brojnih mogućnosti ostvarivanja profita. Saradnja sa drugim kompanijama i OTT poslovnim subjektima su takođe potencijalni poslovni segmenti u kreiranju novih poslova. Opsluživanje svih segmenata sa svim mogućim pristupnim tehnologijama i najširom mogućom paletom servisa (prenosom govora, prenosom podataka, video-servisima, cloud servisima,

XaaS) je naznačeno kao neophodno da bi operatori izgradili profitabilan MBB biznis.

Definisanje mreža pete generacije (5G) je bila jedna od glavnih tema foruma. S obzirom na to da je frekvencijski spektar 'krvotok' MBB industrije i osnova definicija i inovacija svih generacija bežičnih tehnologija, na forumu se raspravljalo o strategijama upravljanja frekvencijskim spektrom, licenciranjem, tarifiranjem i regulativama.

U fokusu se takođe našla tema izgradnje NFV (Network Function Virtualization) ekosistema, u okviru koje se raspravljalo o razvoju i izazovima NFV tehnologija i mreža, planovima za njihovu implementaciju, proširenju kooperacije industrije, integracijama servisa trećih strana i redefinisanju poslovnih modela na osnovi otvaranja pristupa mrežama.

U okviru ove teme održana je i panel diskusija u kojoj su učestvovali dr San-qi Li (CTO, Huawei Products & Solutions at Huawei Technologies), Gabriel Brown (Senior Analyst, Heavy Reading New York), dr Xue Haiqiang (Director of NFV Project China Mobile Network Research Institute), Mohammed Omran, (Chairman of Etisalat) i Aleksandar Veselinović.

Na ovom forumu, imao sam priliku da pred auditorijem predstavim kompaniju m:tel i njenu lidersku poziciju u inovacijama u BiH i regionalnom okruženju.

Na ovom forumu, imao sam priliku da pred auditorijem predstavim kompaniju m:tel i njenu lidersku poziciju u inovacijama u BiH i regionalnom okruženju. Na temu NFV-a prezentovao sam stavove m:tel-a po pitanju primjenljivosti NFV tehnologija i brzine njihove implementacije u mrežama malih i srednjih operatora, upravljanja i orkestracije NFV mreža, MANO standardizacije i primjenljivosti Open Source rješenja, kao i predviđanja daljeg razvoja NFV tehnologije

Konferencija je obuhvatila i teme ojačavanja poslovnog lanca operatora, vlasnika nekretnina, mrežnih integratora, proizvođača aplikacija, poslovnih preduzetnika i organizacija iz industrije, kako bi se obezbijedio poslovni uspjeh. U tom smislu su razmotreni trendovi minimalizacije baznih stanica (Small Cell), podrška ekosistemu, saradnja po pitanju korištenja lokacija i različiti poslovni modeli saradnje.

Forum je, pored razmjene posljednjih rezultata istraživanja 5G tehnologija, trendova i strategija sa vodećim svjetskim predstavnicima, regulatornim agencijama, univerzitetima i drugim istraživačkim institutima, obilježilo i potpisivanje „5G Memoranduma o razumijevanju“ između „Huawei“-ja i ruskog operatora „MegaFon“ o izgradnji pokusne 5G mreže za FIFA Svjetsko prvenstvo koje se održava 2018. godine u Rusiji.

m:i

“Novo radno mjesto” – YouTube

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Nedavno sam se sreo sa prijateljem, pa mi je uz kafu pričao o svom drugu koji se par puta sedmično zatvara u svoju sobu gdje razgovara i smije se sa nevidljivom publikom. I tako najmanje sat vremena, dok za to vrijeme njegovi ukućani ne smiju ni da pisnu.

- Jadan čovjek - rekoh. - Šta ga to snađe?
- Na razumiješ - odgovori mi prijatelj. - On je jutjuber i to jedan od boljih.

Ko su, dakle, jutjuberi, zašto se bave tim poslom i zašto su neki od njih velike zvijezde, a da mi zapravo i ne znamo ko su oni?

Ukratko, jutjuberi su osobe koji osmišljavaju, kreiraju i na YouTube postavljaju video snimke koji mogu biti tematski, namijenjeni određenoj grupi gledalaca, a cilj im je da zabave i privuku što više “subscriber”-a koji će dalje pratiti njihov rad i generisati što više pregleda.

Ne postoji neka posebna grupa, jutjuber može biti bilo ko sa Google nalogom. Simpatična zabava za dokone? Pa ne baš, pošto se od YouTube snimaka može i zarađivati i živjeti kao i od nekog ‘pravog’ posla. Čak i na našim

prostorima postoje jutjuberi koji zarađuju svojim snimcima. Njihov posao je nekonvencionalan i dosta ljudi ga ne razumije, smatraju ga vidom zabave. Za većinu njih, postavljanje snimaka je hob, a za manji dio to predstavlja njihov posao. Istraživanja u SAD pokazuju da veći uticaj na američke tinejdžere imaju jutjuberi nego najpoznatiji

glumci i javne ličnosti. Uticaj jutjubera postaje sve veći, sve je više kanala sa recenzijama video-igara, opisima raznih gedžeta, svih vrsta savjeta i tutorijala.

Prema tome, postavljanje video-snimaka na YouTube može biti stvarni posao, ali kako se uopšte na tome može zaraditi? I što je još važnije, koliko se može zaraditi? Bilo ko može biti plaćen za materijal koji postavlja, uz uslov da je taj materijal originalan. Kada neki video postane popularan, uvećava se njegov broj pregleda i jutjuberov broj "subscriber"-a. Broj pregleda, lajkova i "subscriber"-a ne utiču na zaradu, već se zarađuje po Google modelima CPC (Cost per click) i CPV (Cost per view). To znači da jutjuber sa partnerskim ugovorom*, dobija određeni procenat od prikazane reklame koju neki gledalac pogleda prije prikazivanja snimka ili klikne na nju kada se pojavi tokom njegovog emitovanja. Sa velikim brojem pregleda, veći je i broj gledanja reklama.

Veličina zarade se definiše ugovorom između autora i YouTube-a i različita je za svakog jutjubera. Ukoliko su popularni, jutjuberi imaju i druge načine kako mogu zaraditi, npr. korištenjem bren-dova tokom snimanja ili pronaletaženjem sponzora za emisije.

Popularni jutjuberi su, potrošivo za tinejdžere, stvarne medijske zvijezde! Na jedno od prvih okupljanja domaćih jutjubera u Beogradu došlo je preko hiljadu obožavatelja koji su htjeli

da upoznaju svoje idole. Regionalna YouTube scena je u usponu i postoji čitava mreža jutjubera koji kreiraju i postavljaju sadržaj i imaju veliki broj pregleda. Trenutno su najpopularniji „gaming“ kanali na kojima se komentarišu i prikazuju snimci igranja popularnih video-igara a ništa lošiji nisu ni kanali sa zabavnim sadržajem i tutorijalima.

Na globalnom nivou, isto tako, najposjećeniji su kanali koji se bave igricama, ali ima i veoma kreativnih ideja. Za nevjericu starijih gledalaca jedan od popularnijih kanala je iDisneyCollector-BR koji dobro zarađuje snimcima otpakivanja novih Diznijevih igračaka. Tu su još i kanali muzičkih zvijezda, kanali sa komičnim skečevima, kanali za najmlađe sa dječijim pjesmama i mnogi drugi.

Svake minute na YouTube se postavi novih 100 sati sadržaja, pa je potrebno uraditi kvalitetnu optimizaciju (SEO) kako bi se snimak dobro pozicionirao u rezultatima YouTube pretraživanja.

Regionalna YouTube scena je zanemarena i još nije prepoznat uticaj domaćih jutjubera. Bez obzira kakav stav imali prema njima oni imaju sve više fanova i stvaraju sve veći uticaj. Velika gledanost i velika baza „subscribera“ koji su većinom dobro upućeni u nove tehnologije, samim tim odlična su publika za promovisanje novih usluga. Velika ekspanzija domaćih jutjubera uskoro će nam pokazati koliko je YouTube zapravo moćan medij.

Biti jutjuber nije lako, potrebno je u isto vrijeme biti režiser, scenarista, glumac, kamerman, montažer a uz sve to biti originalan, elokventan, opušten i ispunjavati vremenske rokove da nestručnjivi obožavavaoci ne bi dugo čekali. Za desetak minuta snimka potrebno je utrošiti par sati obrade materijala.

PRIČE O PRIJATELJSTVU

Dobrodošlica za novih 25 stipendista

m:stipendisti

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Na svečanosti koja je upriličena u februaru mjesecu u Banjaluci, najboljim studentima elektrotehničkih fakulteta i fakulteta informacionih tehnologija u Bosni i Hercegovini, uručene su stipendije kompanije m:tel, čime su i zvanično ovi mladi talenti proglašeni m:stipendistima pete generacije.

Stipendije je najboljim studentima ovogodišnjeg konkursa „Stipendije za budućnost“, uručio Đorđe Mišić, izvršni direktor za marketing i prodaju m:tel-a, naglasivši da ova kompanija održava tradicionalno dobre odnose sa univerzitetima u BiH kroz mnogobrojne društveno odgovorne projekte, uključujući i stipendije.

„Čvrsto verujem da je znanje najbolji saveznik u životnim bitkama za bolju budućnost, te da je primjer ovih talentovanih mladih ljudi najbolja vizija budućnosti u koju treba da ulažemo, i da im na tom putu budemo bezuslovna podrška. Kompanija m:tel svoje uspjehe mjeri upravo ovakvim prijateljstvima“, rekao je Mišić.

Ove školske godine dodijeljeno je novih 25 stipendija, a ovu prestižnu titulu do sada je ponijelo 126 studenata sa fakulteta u Banjaluci, Sarajevu, Istočnom Sarajevu, Tuzli i Mostaru. „Ova titula zaista jeste prestižna, jer biti m:stipendista znači biti u društvu izabranih, najboljih studenata sa šest fakulteta elektrotehnike i informacionih tehnologija u BiH. Tim više, jer za njihov izbor nije samo

u obzir uzet njihov prosjek ocjena, nego i ono što ove mlade ljudi izdvaja od drugih, a što kompanija m:tel želi da nagradi i podrži, a to je učešće u humanitarnim akcijama, promovisanje i njegovanje pozitivnih vrijednosti poput umjetnosti, kulture i sporta“, naglasio je Đorđe Mišić.

Novim stipendistima kompanije m:tel na uspjehu je čestitao i dekan Elektrotehničkog fakulteta u Banjaluci Branko Dokić.

„Zadovoljstvo mi je i čast da prisustvujem ovoj svečanosti, jer m:tel i Elektrotehnički fakultet u Banjaluci već dugi niz godina njeguju tradiciju dobre saradnje, ali i da i ove godine pozdravim projekat kompanije koja stipendira naše najbolje studente. Mislim da ne treba podvlačiti koliko je to za Elektrotehnički fakultet u Banjaluci značajno, ali i za svaki drugi fakultet u BiH čiji studenti dobijaju stipendije. To je najbolja potvrda da su nam ti kadrovi potrebnii“, kazao je Dokić.

Dekan Dokić je istakao da je veoma korisno za studente što, osim finansijske podrške, imaju priliku za veoma korištan praktični rad u kompaniji koja tehnološki prati svjetske trendove, te da je takvo iskustvo od neprocjenjivog značaja za njihov budući profesionalni razvoj.

Ovogodišnji stipendisti će, kao i njihove kolege iz prethodnih generacija, primati mjesечni iznos stipendije

od 300 KM sve do kraja prvog ciklusa studija, te će im biti pružena i mogućnost obavljanja prakse u kompaniji, u trajanju od mjesec dana.

BR.	IME	FAKULTET
1	Ilija Divljan	ETF Istočno Sarajevo
2	Kemal Korjenić	ETF Sarajevo
3	Ratko Pilipović	ETF Banja Luka
4	Milan Škipina	ETF Istočno Sarajevo
5	Aleksandar Vukotić	ETF Banja Luka
6	Marko Ivanović	ETF Banja Luka
7	Vanja Karan	ETF Banja Luka
8	Ratomir Vukadin	ETF Istočno Sarajevo
9	Merima Imamović	Fakultet elektrotehnike Tuzla
10	Haris Ačkar	ETF Sarajevo
11	Dženita Vejsilović	Fakultet elektrotehnike Tuzla
12	Dijana Šibenik	ETF Sarajevo
13	Midhat Begić	Fakultet elektrotehnike Tuzla
14	Amra Alić	Fakultet elektrotehnike Tuzla
15	Amila Pirić	Fakultet elektrotehnike Tuzla
16	Toni Miličević	ETF Sarajevo
17	Svetlana Kovačević	ETF Banja Luka
18	Iris Kico	ETF Sarajevo
19	Antonio Aničić	Fakultet informacijskih tehnologija Mostar
20	Belma Ibrašimović	ETF Sarajevo
21	Edis Nezirić	Fakultet informacijskih tehnologija Mostar
22	Faris Mujkić	ETF Sarajevo
23	Milica Samardžija	ETF Istočno Sarajevo
24	Behrudin Bajrić	Fakultet elektrotehnike Tuzla
25	Milica Rastoka	ETF Banja Luka

PRIČE O PRIJATELJSTVU

#DOBRODJELO

Dobro se dobrim vraća

2015. godina u znaku dobrih djela

imate prijatelje!

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Akcija „Dobro djelo“ koju je pokrenula kompanija m:tel, prilika je za sve ljude dobre volje koji svojim primjerom - činjenjem dobrih djela, žele povećati šansu opštini/gradu u kome žive, za osvajanje lijepe nagrade; a to je izgradnja novog dječjeg igrališta.

Osmislivši zanimljivu i društveno korisnu aktivnost, m:tel ima namjeru da tokom cijele 2015. godine podstiče građane BiH da u okviru svojih mogućnosti pruže podršku onima kojima je ona potrebna. Pokrenuvši akciju „Dobro djelo“ trudili smo se pokazati da polje društveno odgovornog poslovanja treba shvatiti kao svojevrstan kreativni izazov, čija je inicijalna snaga podsticanje humanosti. Zato, pozivamo sve ljudе dobre volje da nam se pridruže i postanu ambasadori naše akcije.

Zamisao ovog projekta je podstaći ljudе da male stvari i dobra djela koja učine u toku godine zabilježe na interaktivnoj mapi BiH, koja se nalazi na adresi www.dobrodjelo.com i time povećaju šansu da opština u kojoj žive od naše kompanije na poklon dobije - dječje igralište.

Molimo sve posjetioce ovog sajta da prijave svoje dobro djelo, da izaberu mjesto odakle dolaze i postave link, video ili fotografiju koji opisuju ili oslikavaju učinjeno dobro djelo.

U okviru sajta kreirane su tri rubrike: prva na kojoj se nalazi mapa sa unesenim dobrim djelima, druga u kojoj se u kratkim crtama opisuje dobro djelo, a u trećoj rubrici se nalaze sve potrebne informacije koje pojašnjavaju akciju „Dobro djelo“.

Takođe, svi oni koji žele da budu dio ove zaista lijepo osmišljene akcije, mogu na omiljenoj društvenoj mreži (Facebook, Twitter, Instagram, Tumblr...) podijeliti svoju priču pod hashtag-om #dobrodjelo. Učesnici akcije mogu motivisati svoje najbliže da preko društvenih mreža podijele prijavljeno dobro djelo, kako bismo, svi zajedno, na kraju bili korak bliže dječjem igralištu.

Akcija „Dobro djelo“ nastala je u namjeri da podsjeti i motiviše svakog pojedinca da s osjećajem iskrene radosti u srcu čini dobra djela. Dobrim djelom podržite dobru ideju!

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

#DOBRODJELO

Hajde da zajedno stvorimo mapu dobrog djela Bosne i Hercegovine. Pozivamo vas da na interaktivnoj mapi www.dobrodjelo.com obilježite dobro djelo i mjesto gdje se ono dogodilo. Za više informacija o projektu postani fan kompanije m:tel na Facebook-u.

Flash mob Banjaluka:

Ljubav na drugačiji način

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Ovogodišnja proslava Dana zaljubljenih u Banjaluci protekla je u zabavi i plesnom ritmu. Kompanije m:tel i „Samsung“ organizovale su 14. februara do sada najveći flash mob u Bosni i Hercegovini, te na originalan način iznenadili Banjalučane. Ovaj plesno-muzički spektakl okupio je veliki broj građana na Trgu Krajine u centru grada, a za odličnu atmosferu u ritmu pjesme „Voli me“ Banjalučanina Borisa Režaka, pobrinuli su se orkestar i hor pod vođstvom Ninoslava Dobrijevića Tikija i članovi plesnog kluba „Gemma“. Plesači su pozivali prolaznike da im se pridruže u plesu, tako da se broj izvođača i amatera sve više povećavao, kreirajući jedinstvenu i spontanu pozitivnu energiju karakterističnu za flash mob. Banjalučki flash mob u organizaciji dvije kompanije okupio je toga dana preko 200 učesnika.

NASTANAK FLASH MOB-a

Od kada se po prvi put pojavio u Njujorku 2003. godine, flash mob je postao socijalni fenomen. Urednik kulturnog modnog časopisa „Harper's bazaar“ Bill Wasyk, odlučio je da kreira inovativnu medijsku kampanju koja se sastojala od niza sinhronizovanih glumačkih i plesnih performansa u raznim dijelovima ove metropole. Prvi flash mob organizovan je putem email-a, a danas je masovno širenje vijesti o održavanju flash mob-a jednostavnije nego ikada, uz pomoć različitih društvenih mreža. Nakon Njujorka, ovaj socijalni eksperiment proširio se poput virusa širom svijeta, tako da sada skoro da ne postoji svjetska metropola koja nije imala svoju verziju ovog performansa. Poznate

telekomunikacijske kompanije kao što su "T-mobile" i "O2" snimile su i veoma uspješne flash mob reklame koje su postale hit na YouTube-u.

SARADNJA KOMPANIJA M:TEL I SAMSUNG

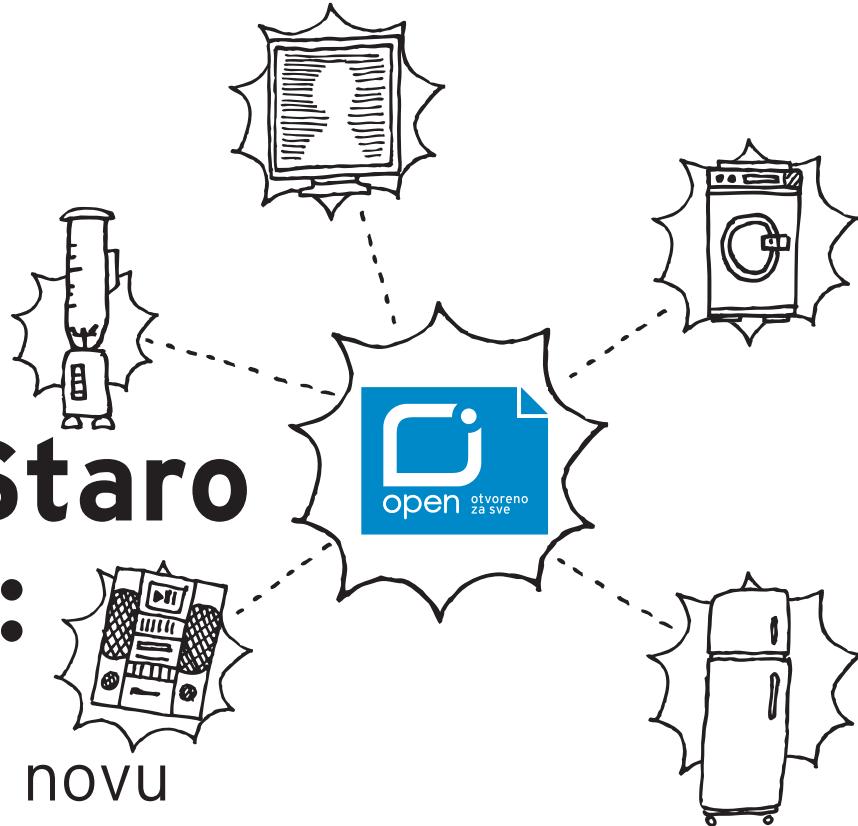
Sada se uspješnim kompanijama koje su iskoristile flash mob u promotivne svrhe pridružila i kompanija m:tel, koja uvek ide u korak sa svjetskim trendovima. Građani do samog početka performansa nisu znali o čemu se tačno radi, budući da su sve najave događaja u medijima bile obavijene velom tajne. Upravo je taj faktor iznenađenja učinio ovaj performans događajem za pamćenje u Banjaluci.

Ova akcija još je jedan vid uspješne saradnje između kompanija m:tel i „Samsung“, a od velikog broja „Samsung“-ovih proizvoda koji se mogu pronaći u okviru ponude kompanije m:tel, posebno treba izdvojiti dva aktuelna modela smartfona: Samsung Core Plus i Samsung Trend II. Ovi vrhunski modeli smartfona idealni su za sve one koji su stalno u pokretu, a svaki od modela sadrži niz funkcija koje ga izdvajaju od konkurencije. Samsung Core Plus model sadrži naprednu kameru koja vam omogućava brzo i spontano uzastopno snimanje fotografija, a Samsung Trend II sadrži korisnički meni TouchWizz Essence UX koji dodatno olakšava prisustvo mnoštву aplikacija i medija.

Više informacija o ovim i drugim „Samsung“-ovim modelima koje su u ponudi kompanije m:tel, možete pronaći na službenoj web stranici kompanije www.mtel.ba.

SOCIAL SPACE

Akcija Staro za novo: zamijeni veš-mašinu za novu

Početak 2015. godine obilježila je nova akcija kompanije m:tel koja korisnicima pruža zaista zanimljivu mogućnost - zamjenu starih kućnih aparata za potpuno nove. Akcija „Staro za novo“ započela je u januaru i trajeće šest mjeseci, tokom kojih će korisnici imati mogućnost da svaki mjesec pošalju fotografiju nekog od uređaja u svom domu a kojem je već istekao rok trajanja. Oni sa najboljim fotografijama i komentarima imaće priliku da osvoje neki od prozvoda bijele tehnike vodećeg svjetskog proizvođača „Samsung“.

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Koncept akcije

Prijava za „Staro za novo“ sastoji se od nekoliko jednostavnih koraka koji započinju popunjavanjem prijavnog formulara sa službene Facebook stranice kompanije m:tel. Za učešće je potrebna fotografija uređaja na koji je nalijepljen jedan poseban dodatak - papirić na kojem piše #starozanovo. Svaku fotografiju treba pratiti i zanimljiv komentar koji opisuje uređaj ili neku smiješnu situaciju u kojoj je zakazao.

Sve prijavljene fotografije postaju dio virtualne galerije u okviru m:blog-a, zvaničnog bloga kompanije m:tel, a

glasanje za najbolju fotografiju uređaja odvija se putem SMS-a. Svaka fotografija obilježena je jedinstvenim kodom koji treba biti sastavni dio besplatne poruke, a glasanje se vrši na broj telefona 0651145. Važno je napomenuti i da se glasanje vrši po principu jedan broj - jedan glas.

U prvom mjesecu fokus je bio na usisivačima, a jedan srećni dobitnik ili dobitnica imaće priliku da osvoji veoma kvalitetni „Samsung“-ov usisivač koji će proces čišćenja učiniti lakšim nego ikada. „Samsung“-ovi usisivači poznati su po kvalitetu i velikoj usisnoj snazi, a odlični su za sve one koji pate od alergija, budući se mogu koristiti za uklanjanje prašine i ostalih alergena iz posteljine. Pojedini

usisivači ove kompanije sadrže i inovativni HEPA sistem za filtriranje, koji omogućava čist izduvni vazduh prilikom usisivanja. HEPA filter zadržava sve mikročestice kao što su prašina i polen, te na taj način osigurava najprecizniji sistem čišćenja površina. „Samsung“-ovi usisivači sadrže jedinstven sistem duple komore koji raspoređuje prikupljeni materijal na dva dijela, što osigurava bolje čišćenje i uštedu električne energije. Usisivači ove kompanije veoma su lagani, tako da se jednostavno mogu prenositi iz jedne prostorije u drugu, a svaki od uređaja posjeduje i opciju automatskog namotavanja kabla.

Samsung bijela tehnika

Nakon usisivača akcija se nastavila tokom februara kada su pristizale fotografije mikrotalasnih pećnica, omiljenog dodatka svake kuhinje. „Samsung“-ove mikrotalasne pećnice odlikuju se nizom funkcija koje ih izdvajaju na tržištu i čine proces zagrijavanja i pripremanja hrane jednostavnijim nego ikada. Jedna od tih funkcija je i Rapid defrost, sistem koji rješava jednu od najvećih noćnih mora svih korisnika mikrotalasnih pećnica: neravnomjerno odmrzavanje hrane. Praktične mikrotalasne pećnice kompanije „Samsung“ posjeduju tanko kućište, zbog kojeg se lako mogu uklopiti u enterijer svake kuhinje.

U ponudi OPEN bijele tehnike kompanije m:tel nalaze se i odlične veš-maštine najnovije generacije, a učesnici akcije „Staro za novo“ imaju priliku da fotografije svojih starih veš-mašina šalju tokom marta. Inovativne „Samsung“-ove veš-maštine posjeduju opciju pametne kontrole koja može da detektuje probleme pri radu maštine i da vas na vrijeme upozori prije nego što uopšte dođe do kvara. Elegantne „Samsung“-ove veš-maštine sadrže dijamantski bubanj koji je dizajniran za nježno dubinsko pranje rublja,

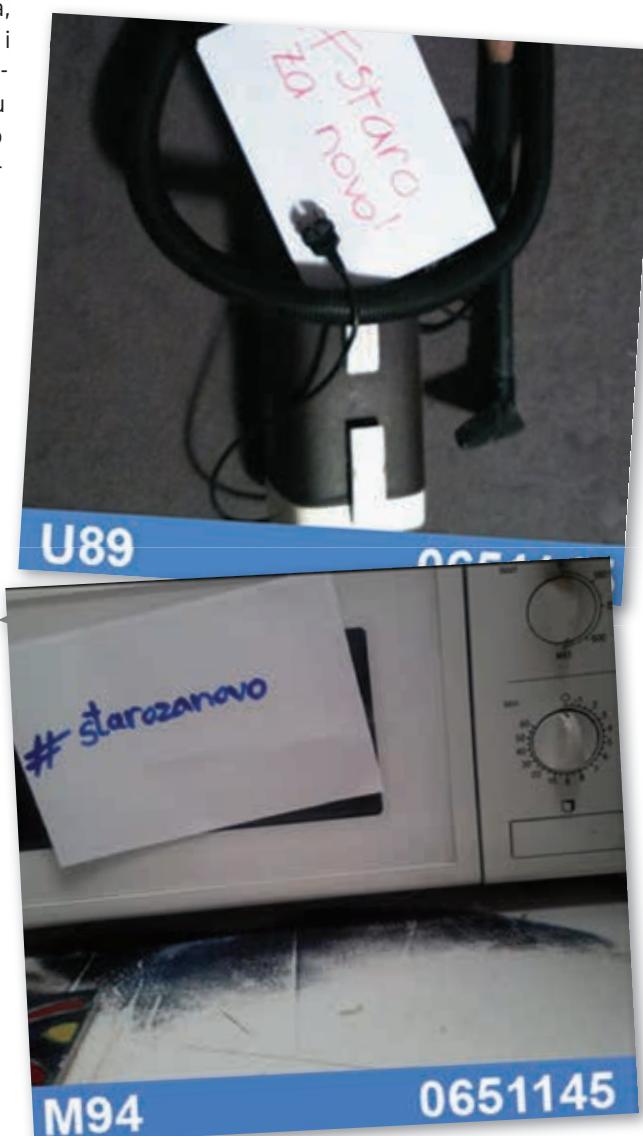
tako da je oštećenje tkanine stvar prošlosti. Ono što izdvaja „Samsung“-ove veš-maštine od ostalih na tržištu je i funkcija ekološkog čišćenja koja omogućava čišćenje bubnja od ostatak praška za pranje i prljavštine koja se gomila tokom svakog procesa pranja.

Nakon veš-maština sljedeće su na redu maštine za pranje suđa koje će biti u fokusu akcije „Staro za novo“ tokom aprila. I ovaj put „Samsung“ donosi uređaje najnovije generacije sa ugrađenom pametnom tehnologijom u obliku LED indikatora faza pranja, koji u svakom trenutku daje precizne informacije o dužini pranja. Maštine za pranje suđa iz linije Ariston sadrže šest različitih programa za čišćenje različite dužine, tako da korisnici rad maštine mogu prilagoditi svojim navikama i potrebama.

Učesnici će tokom maja imati priliku da pošalju fotografije frižidera, posljednjeg uređaja koji se može osvojiti u okviru akcije „Staro za novo“. Frižideri marke „Samsung“ imaju ugrađenu kliznu Easy slide policu koja omogućava efikasniju organizaciju namirnica koje se nalaze u frižideru. Na ovaj način osnovne namirnice koje najčešće koristite pri kuhanju možete imati nadohvat ruke. Kao većina „Samsung“-ovih uređaja i frižideri ovog brenda omogućavaju minimalan utrošak električne energije,

a sadrže i posebno dizajnirani digitalni kompresor koji buku drži na minimumu. Pametna LED tehnologija osvjetljava unutrašnjost frižidera, tako da sa velikom lakoćom možete pronaći sve potrebne namirnice.

Kompanija m:tel je i ovaj put korisnicima omogućila jedinstvenu ponudu, budući da se ovi uređaji bijele tehnike mogu otplaćivati na 12 mjesечnih rata. Više informacija o m:tel ponudi bijele tehnike možete pronaći na službenoj stranici kompanije www.mtel.ba.

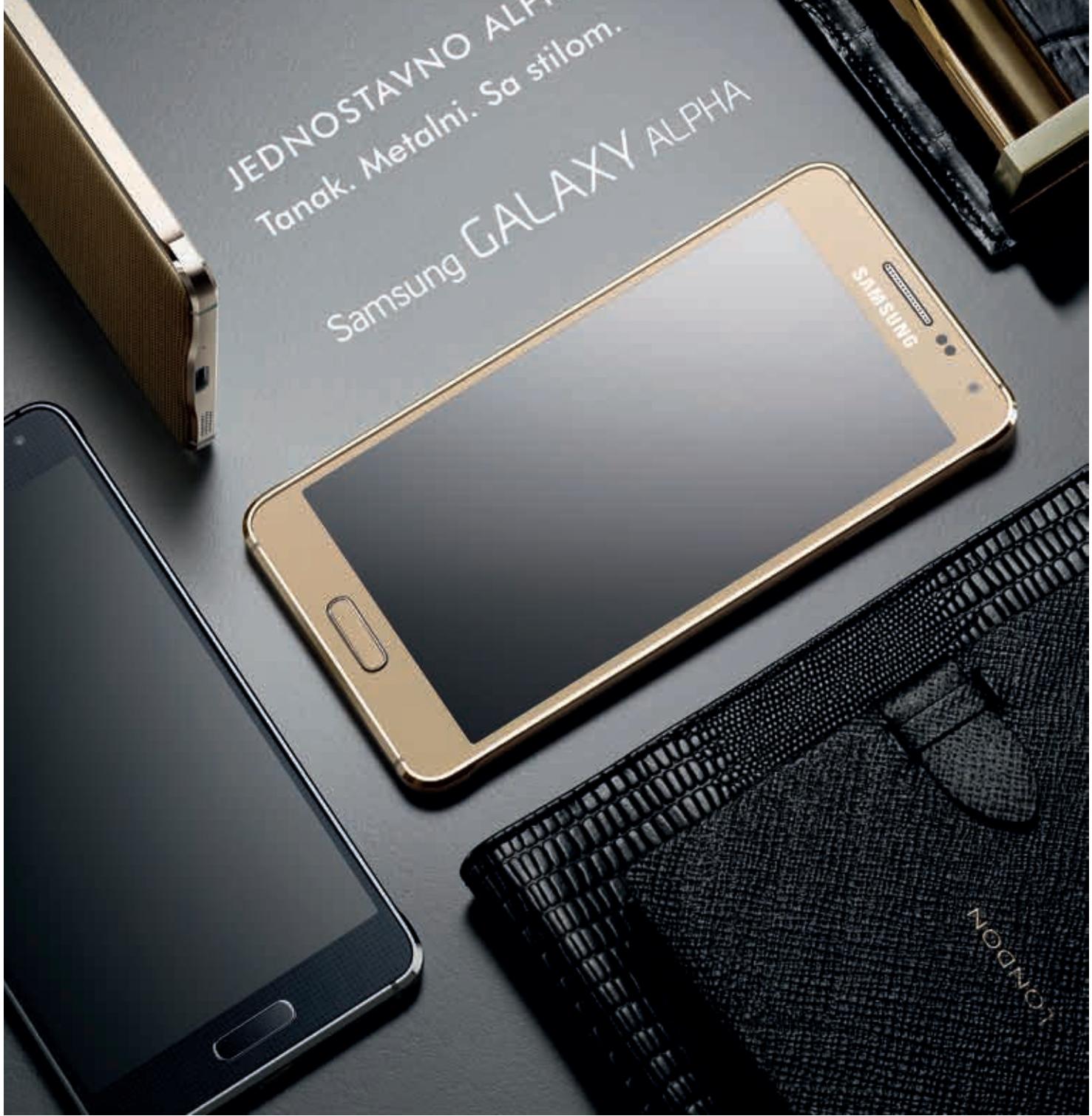
Autorizovani distributer za Republiku Srpsku

SAMSUNG

JEDNOSTAVNO ALPHA
Tanak. Metalni. Sa stilom.

Samsung GALAXY ALPHA

One škode telefonu!

Bilo da su besplatne ili se plaćaju, zaobiđite ih u širokom luku! Pametan telefon ne vrijedi ništa bez aplikacija, ali to ne znači da bi trebalo da stavite na njega sve što vam dođe 'pod prste'. Recimo, u Android prodavnici makar 15 odsto aplikacija označeno je sa 'low quality', što znači da ne bi trebalo da se nađu na vašem telefonu.

PIŠE: MONDO

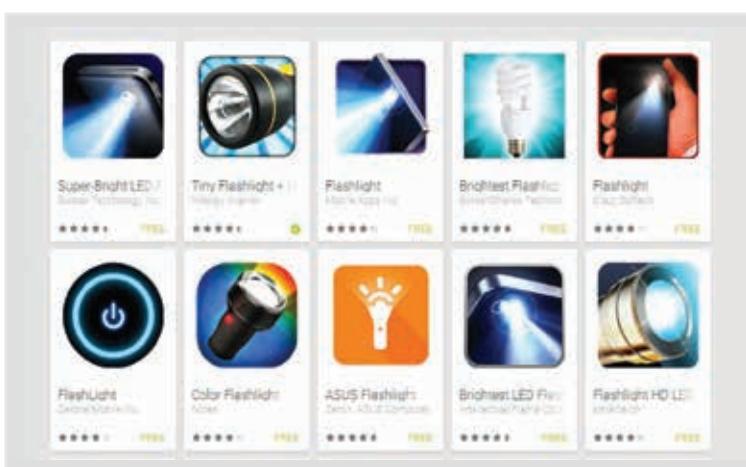
Prema „Phone Areni“ postoji deset tipova aplikacija koje nikako ne bi trebalo da se instaliraju na android telefon. Mi bismo dodali da ove aplikacije preskočite i na iOS i Windows Phone uređajima, jer su manje-više sve one i tamo pod istim ili sličnim nazivom. Prije nego što instalirate neku aplikaciju pročitajte utiske korisnika i pogledajte njene skorašnje ocjene. Mada, danas ne možete biti sigurni da li je ocjena neke aplikacije mjerilo njenog kvaliteta, jer i to mogu da nas slazu!

U svakom slučaju, evo aplikacija koje ne treba ubaciti na smartfon:

- Aplikacije za produžavanje trajanja baterije,
- Aplikacije za defragmentaciju korisničke interne i micro SD memorije,
- Aplikacije za oslobođanje i čišćenje RAM memorije,
- Antivirus aplikacije,
- Aplikacije "Prodrmaj da napuniš bateriju",
- Aplikacije za skeniranje X-zracima,

- Aplikacije detektore laži,
- Aplikacije koje prevode životinjski jezik (zvukove),
- Aplikacije za 'ubrzavanje' interneta,
- Ostale beskorisne aplikacije.

Koje aplikacije vi preskačete?

Isprobali smo "kućnu" virtuelnu realnost: Ludilo!

Iako smo imali priliku da se sa Gear VR 'kacigom' družimo samo pola sata, uspjeli smo da osjetimo šta je to što ova oprema u budućnosti donosi.

Kacigu Gear VR upoznali smo na berlinskom „Samsung Unpacked“ događaju u septembru 2014, ali tada nismo imali priliku da je isprobamo, niti su postojali sadržaji za virtuelnu realnost koju Gear VR podržava. U februaru u Monaku je bilo drugačije. Tokom „Samsung“-ovog „Euro Forum“-a imali smo priliku da isprobamo kacigu za virtuelnu realnost sa pravim sadržajem, koji će biti ponuđen i korisnicima, odnosno kupcima Gear VR-a.

Gear VR je prilično lagan, na lice 'pada' udobno i ne žulja, mada se postavlja pitanje koliko će to zaista biti tako nakon više sati nošenja, recimo tokom igranja igara ili gledanja filma. Kaciga ima optičke elemente koji dolaze s njom, a Galaxy Note 4 zadužen je za emitovanje sadržaja. Smartfon se ubaci u procjep namijenjen za to, poveže preko micro USB ulaza, poklopi se providnim poklopcom i virtuelno uživanje može da počne.

Sa desne strane uređaja nalazi se touchpad sa kontrolama gore-dolje, lijevo desno i OK/Potvrda, dok je taster za povratak i prethodni meni (strelica unazad) smješten iznad, a tu je i Volume taster iz dva dijela. Na sredini, s prednje strane, smješten je točkić za izoštrevanje prikaza, koji se mora podešavati za svakog korisnika koji koristi kacigu (kalibracija prikaza).

Prvi 'koraci' nakon stavljanja kacige su zbušujući - ne znate šta da radite, rukama nekako u grču držite kacigu i pipkate svuda po njoj, ali nakon par minuta upoznavanja sa tasterima i navikavanja na 'čudo' na glavi, sve postane prirodnije. I dalje osjetite prisustvo opreme, ali makar znate šta treba da radite s njom. Nažalost, interfejs ne možemo da vam prikažemo detaljno (osim zvanične fotke na kraju), jer nema načina da se on adekvatno snimi, ali osjećaj je takav da sve postane zamraćeno oko vas, a u centru je jedini izvor svjetlosti - meni kacige. Povlačeći po touchped-u s desne strane bira se sadržaj za gledanje i projekcija počinje.

Gear VR prikazuje sadržaj sa uglom vidljivosti do 96 stepeni i omogućava 'utapanje' u okruženje koje gledate tako da gdje god da se okrenete nešto vidite. Recimo, pod vodom ćete vidjeti koralni greben prepun riba ispred sebe, koji nestaje kako se budete okretali lijevo-desno, prikazujući drugi sadržaj, dok će iza vas biti neki drugi morski prizor. Recimo, cirkuska predstava omogućava

pregled sale u kojoj je snimljena, tako da vidite kompletan pozornicu, plafon, pod, ali i sve ono iza vas - ostatak enterijera i stolice. Jednostavnim okretanjem glave pomjera se sadržaj u željenom pravcu, a klimanje glavom gore-dolje prikazuje sve ono iznad i ispod.

Svaki sadržaj izgleda kao da je tu, pred vama, pa tako imate utisak da zaista ronite u moru ili sjedite u sali i gledate cirkusku predstavu. Čudno je sve to, ali istovremeno zaista moćno - možemo samo da zamislimo koliko će dobro izgledati situacija sa nekom virtuelnom igrom, u kojoj će biti dosta akcije, mnogo više sadržaja u okolini i više virtuelnog iskustva.

Kaciga je mobilna, ne mora biti priključena na PC ili neki drugi uređaj fizičkom vezom, reproducuje zvuk i putem slušalica, a kontrolisanje sadržaja može se vršiti putem džoystika koji se prodaje odvojeno (kao i slušalice).

S obzirom na to da se kaciga oslanja na kvalitet ekrana Galaxy Note 4, rezolucija, kvalitet prikaza, fluidnost i ostale karakteristike su sasvim OK i većina korisnika, nakon pravilnog kalibriranja prikaza neće ni komentarisati tako nešto, jer sve izgleda dobro.

Mana kacige jeste to što sadržaja još uvijek nema dovoljno. Promo klipovi su odlični, sjajno demonstriraju mogućnosti virtuelne realnosti, ali ćemo još neko vrijeme čekati na kvalitetan virtuelan sadržaj. Istina, očekuju se prve igre, filmovi, mnogo više multimedije snimljene sa VR mogućnostima, ali do tog momenta proći će još neko vrijeme. Takođe, za kacigu je potreban Galaxy Note 4, bez kojeg ona ne radi.

Cijena kacige nije visoka, 199 dolara, ali dok ne stignu napredne igre i pravi filmski sadržaji na kojima „Samsung“ radi, njena kupovina nije potpuno opravdana. Ipak, da je osjećaj moćan - jeste i to je za početak sasvim dovoljno ;)

Kako ubrzati android

Kad android postane trom pokušajte nešto od ovih osnovnih stvari koje bi mogle da pomognu.

Već smo vam pisali o tome šta možete da očekujete od androida na jeftinim uređajima i odgovorili smo na pitanje isplati li se uzeti jeftin android. Takođe, rekli smo vam da jedan trik može znatno da pomogne u ubrzavanju androida. Na kraju, pomenimo i to da aplikacije za optimizaciju memorije i rada telefona prave više štete nego koristi, pa pročitajte sve i o tome u ovoj vijesti.

Ipak, i pored navedenih stvari android je ponekad teško držati pod kontrolom, osim ako niste majstor za tako nešto, ali kad postane trom pokušajte nešto od ovih osnovnih stvari koje bi mogle da pomognu. Business Insider, koji je sastavio ovu listu 'savjeta', tvrdi da makar neki mogu da pomognu, pa pokušajte - ne može da škodi!

1. Prosto resetujete telefon, posebno ukoliko to niste radili više dana.
2. Provjerite ažuriranja androida - možda je stigao novi, brži i lakši android sistem.
3. Izbrišite sve što ne koristite: slike, muziku, aplikacije, video - sve!
4. Ispraznите keš memoriju (Settings - Storage - Cached data - Delete).
5. Isključite animacije.
6. Ubrzajte Chrome: ukucajte u 'search bar' chrome://flags/#max-tiles-for-interest-area i ukucajte 512 MB za dozvoljenu memoriju za Chrome pregledač.
7. Pogledajte koje aplikacije troše puno procesorske snage i isključite ih (Settings - Applications - Running).
8. Ograničite podatke u pozadini. Ubrzáće fon i smanjiti data potrošnju (Settings - Data Usage).
9. Rutujte telefon i instalirajte Custom ROM. Gubite garanciju i treba vam vremena i znanja za tako nešto, ali će ovo sigurno u znatnoj mjeri ubrzati telefon kad ga očistitite od nepotrebnih 'sistemske' aplikacija i drugog smeća.
10. Ako ništa ne upali - resetujte telefon hardverski. Da, nije baš neki savjet, ali nemate kud.

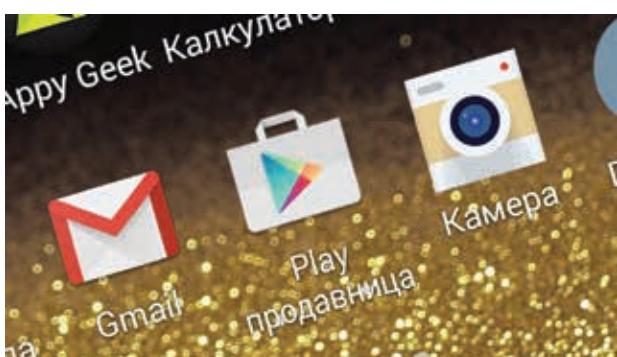

FOTO: MONDO

Sad će svi 'nagrnuti' na Twitter!

Popularna društvena mreža osvaja nove korisnike svojim 'kul' opcijama, da li ćete se pridružiti i vi?

Ako nas redovno pratite onda sigurno znate da je Twitter ljut na sve nas, zbog Instagram-a. Kako bi nas natjerao da zaboravimo na tu društvenu mrežu, kao i kako bi nas natjerao da više vremena provodimo na njegovoj mreži, Twitter predstavlja dvije nove 'kul' opcije, od kojih je jedna na Instagram-u odavno. E, pa sad, ta druga opcija je od danas bolja na Twitter-u ;)

PRVA STVAR - TWITTER JE DOBIO GRUPNE "DIREKTNE PORUKE"!

To, zapravo, znači da sad možete da četujete sa više ljudi istovremeno preko privatnih, direktnih poruka u okviru Twitter-a, što uključuje slanje teksta, ali i multimedije i emotikona. Zanimljivo je to što osobe uključene u čet preko direktnih poruka ne moraju da prate jedna drugu na Twitter-u. Sve ostaje privatno i može se izbrisati, ako zatreba, u par klikova.

DRUGA STVAR - TWITTER UVODI MOĆAN VIDEO-SERVIS!

Ovaj potez omogućiće vam da direktno iz Twitter aplikacije snimate, obrađujete i dijelite video-zapise sa svojim pratiocima. Twitter kamera je vrlo jednostavna za korišćenje i dostupna je, tj. već je integrisana u android i iPhone aplikacije, za sada, slijedi i Windows Phone, a omogućava snimanje videa u trajanju do 30 sekundi. iPhone korisnici mogu da ubace i već snimljene video-zapise, što će kasnije biti omogućeno i na drugim platformama.

Ako imate Twitter za iOS ili android - krenite sa novim stvarima, a vi svi ostali imate upravo razlog više da otvorite Twitter nalog.

OTVORENA VRATA

Tri nova m:tel kutka u Bosni i Hercegovini

PIŠE: DIJANA LATINOVIC

Još jedan dokaz da iza kompanije m:tel stoje uspjesi su nove tri poslovnice koje su otvorene za građane Banjaluke, Doboja i Višegrada. To nije urađeno bez razloga, jer potreba za m:tel uslugama raste iz dana u dan.

U samom srcu Banjaluke, na početku Gospodske ulice, krajem 2014. godine smjestila se poslovница koju građani rado posjećuju. U razgovoru sa zaposlenima shvatili smo da njihov posao, kao i svaki drugi, nosi nekada najljepše, nekada stresne situacije. Međutim, Danijela Šestić, koja je zaposlena u novoj poslovničici, kaže da stresne situacije zanemaruje.

„Lijepo je suviše skromna riječ kojom mogu da opišem moj rad u poslovnici. Svakodnevno nam dolaze ljudi raznih profila, sa različitim pitanjima u vezi sa ponudom kompanije m:tel. Zanimljivo je da od kada sam prešla u ovu poslovnicu, počastovani smo uglavnom posjetom mlađe populacije, pa smo nekada i sami iznenađeni koliko znaju o našim telefonima i koliko su upućeni u ponude. Često nam se dešava da pred početak radnog vremena, ljudi već stoje i čekaju ispred ulaza, što znači da postoji konstantna potreba za našim uslugama“, istakla je Danijela i dodala da se u tome ogleda činenica da njen posao nije uzaludan i da baš zbog toga na svoje radno mjesto ide sa osmijehom na licu.

Banja Luka: „Ljepo je suviše skromna riječ kojom mogu da opisem moj rad u poslovnići“. Danijela Šestić

Osim Banjaluke, m:tel je novu poslovnici otvorio i u Doboju. Ili tačnije, od stare napravio novu. Riječ je o poslovniци koja je bila devastirana u ovogodišnjim poplavama, a koja je ovom prilikom dobila potpuno novo ruho, te je sada jedna od najvećih i tehnički najopremljenijih m:tel poslovnica u BiH, koja je dekorisana u skladu sa najsavremenijim trendovima funkcionalnosti i dizajna. Najvažnija činjenica, koju je potvrdila i Gina Kršić, zaposlena upravo u ovoj poslovnići, jeste da je Dobojlje veoma obradovao novi m:tel ambijent, samim tim što je nakon katastrofalnih poplava koje su zadesile ovaj grad, u Doboju nastupilo sivilo. Gina Kršić najviše se obradovala novom ambijentu u kojem je nastavila svoj uspješan rad za kompaniju m:tel.

Doboj: „Građani dolaze svaki dan sa riječima hvale što je m:tel mnogo pomagao tokom poplava“. Gina Kršić

„Svi smo u Doboju preživljivali teške momente dok smo posmatrali kako je nakon poplava svaki dio grada posivio i porušio se. Svaki popravljen i izgrađen novi prostor mnogo nas raduje. Građani dolaze svaki dan sa riječima hvale što je m:tel mnogo pomagao tokom poplava. Važno je da se lijepo osjećaju i da ja kao predstavnik ove kompanije, za koju radim sa zadovoljstvom, mogu da nasmijem moje drage Dobojlje“, rekla je Gina.

Na desnom stradunu u Andrićgradu smjestila se još jedna poslovnička kompanija m:tel. U Andrićgrad, primamljivu turističku destinaciju, otišli smo i uvjernili se da se poslovnička odlično uklapa u okruženje. Tamo nas je dočekala Mirjana Košarac, koja je rekla da se na novoj lokaciji osjeća veoma prijatno.

„Ono što je zanimljivo je da svakodnevno u poslovnicu uđu i turisti koji dolaze u Andrićgrad i govore kako imamo savremenu poslovnici. Za kratkotrajne potrebe tokom boravka, naravno, kupuju m:tel-ov broj. Najvažnije je reći da ima mnogo posla i da je zainteresovanost za usluge velika. Tajna zbog koje nam se korisnici vraćaju je naš korektni odnos o kojem se po Višegradi i Andrićgradu govorи“, rekla nam je Mirjana, koja kaže da u radu sa sugrađanima nije doživjela lošu situaciju, ili je se barem ne sjeća. „Zahtjeva ima svakakvih, ali ko pita ne skita, pa kada se sve lijepo objasni korisnicima, onda su stvari mnogo jasnije“, kaže Mirjana.

Za sada, kompanija m:tel posluje u 53 prodajna mjesta širom Bosne i Hercegovine. Zbog potreba i korisnika, nastaviće se širenje, kako bi bila još dostupnija svim korisnicima tokom tekuće godine.

Višegrad: „Ono što je zanimljivo je da svakodnevno u poslovnicu uđu i turisti koji dolaze u Andrićgrad i govore kako imamo savremenu poslovnici“. Mirjana Košarac

m:music predstavlja

Streaming kao budućnost muzičke industrije

Svi smo svjesni činjenice da se situacija u muzičkoj industriji posljednjih godina potpuno promijenila, pa iako vinil proživljava svoju drugu mladost, a prodaja ploča raste svakim danom, to i dalje nije dovoljno da zaustavi vjetrove promjene koji duvaju sa 'mreže nad mrežama'.

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Nije tajna da se tokom protekle decenije način na koji se odnosimo prema muzici drastično promijenio, zahvaljujući djelimično i razvoju online muzičkih servisa od Napster-a i iTunes-a, pa sve do piraterije. Svakako je tačna informacija da je prodaja muzike na 'fizičkim' izdanjima u padu već neko vrijeme, iako ovo još uvijek ostaje dominantan format za kupovinu muzike u većini zemalja, ali digitalno preuzimanje sa interneta približava se brzo i u velikom stilu, što živo ilustruje podatak da je download pretekao prodaju 'fizičkih' albuma u SAD.

ODBACIVANJE STAROG MODELJA POSLOVANJA

Ovo nam istovremeno govori o jednoj većoj istini u muzičkoj industriji, sa naglaskom na pitanju do koje se mijere ona promijenila u posljednjih nekoliko godina. U prošlosti, formula za uspjeh svakog benda bila je

jednostavna; izdate album, puštate ga na radiju iznova i iznova, proda se u milionima primjeraka, a zatim se organizuje turneja tokom ljeta i svake noći se svira ispred gomile ljudi.

Danas, to bi bio veliki izazov i zadatak, čak i za najuspješnije bendove. Šta se to promjenilo? Download usluge i online streaming sajtovi koji omogućavaju ljudima da slušaju ono što oni žele, praktično kad god i gdje god žele, preuzeli su tržište. I zaista, svako sa pametnim telefonom ima pristup besplatnoj muzici, a ako se muzika i kupi, riječ je uvijek o pjesmi, a ne o čitavom albumu.

Kao rezultat toga, potrošači ne kupuju i ne stvaraju zalihu muzike kao nekad, a čak su i njihovi ukusi postali promjenljiviji i širi. Ovo se najbolje vidi po sve većem broju muzičkih festivala svake godine, a oni uključuju sve više izvođača koji predstavljaju širok spektar žanrova.

To ne znači da ne postoje umjetnici, iako ih je relativno mali broj, koji su u stanju da rade u okviru starog poslovnog modela, te koji stvaraju nizove hitova i pune stadione širom svijeta. Svi ostali su praktično ostavljeni na milost i nemilost muzičkih producenata i koncertnih promotera, koji u današnjem okruženju imaju skoro svu moć, kada se govori o novcu.

DOWNLOAD ILI STREAMING?

Dok je besplatna muzika i raznovrsnost žanrova dobra za prošječne muzičke fanove, ova dešavanja su duboko zabrinjavajuća za bendove. I, dok rastu potrebe slušalaca za širom paletom muzike i festivali postaju veći i brojniji, bendovi, sa druge strane, imaju manje snage nego ikada ranije, što je zaista ironično s obzirom na to da su kreatori sadržaja u drugim industrijama, poput televizije i filma, u izuzetno povoljnom položaju.

Download-i, međutim, nisu jedina prijetnja konvencionalnim tokovima muzičkih prihoda. Streaming servisi dobijaju sve veću publiku i ostvaruju prihode koji se svakodnevno uvećavaju. Ali, samo zato što prihodi od streaming-a rastu, to ne znači da oni nadomeštaju gubitke u drugim oblastima, i upravo zato su umjetnici i muzičke kompanije toliko zabrinuti.

U odnosu na kupovinu muzike putem download-a, streaming servisi imaju brojne prednosti. Slušaoci mogu da biraju između miliona pjesama ovih univerzalnih džuboksa, stvaraju i dijele liste pjesama

Download usluge i online streaming sajtovi koji omogućavaju ljudima da slušaju ono što oni žele, praktično kad god i gdje god žele, preuzeli su tržište.

na društvenim mrežama, otkrivaju nove umjetnike bez muke putem tzv. artist radija, a mogu ih slušati bilo gdje, pa čak i preuzeti muziku privremeno za vrijeme kada njihov pametni telefon nema internet signal.

REAKCIJE MUZIČARA I IZVOĐAČA

Budući da download servisi i online streaming sajtovi zaista efikasno sterilišu moć zarade većine bendova, stari poslovni model muzičke industrije je praktično jednom nogom u grobu. Kako se tehnologija razvija i ljetni festivali postaju sve zastupljeniji, prepreke izvođača ka postizanju prave finansijske nezavisnosti od muzičkih producenata i koncertnih promotera će se samo gomilati.

Ipak, za razliku od download-a, ne vole svi muzičari streaming. Tako je, recimo, Taylor Swift u novembru prošle godine uklonila svoj novi album sa servisa Spotify i drugih streaming-a.

"Vrijedne stvari treba platiti. Moje mišljenje je da muzika ne bi trebalo da bude besplatna", kazala je tada Swift.

Ed Sheeran, Beyoncé i „Coldplay“ su koristili sličnu taktiku, nudeći na prodaju diskove i digitalna preuzimanja prije nego što bi ih postavili na streaming servise. Dakle, suprotno od načina na koji se radio koristi za promociju već decenijama. Tu se javlja i problem sa streaming uslugama, koje se čine izuzetno neefikasnim u pokušajima da ubijede ljudе da kupe muziku. Ako su oni neka vrsta novog radija, to je onda u redu, jer ko još plaća da bi slušao radio?

I dok se streaming bori da stvori operativnu profitabilnost, pitanje višegodišnje održivosti je njegova bolna tačka. Nastajanje nove generacije izvođača kao što su Avicii ili Ed Sheeran, kojima je nepoznata prodaja albuma u platinastim tiražima, dovodi do toga da oni uče kako da prosperiraju u streaming eri, dok

će ostali morati da progutaju svoj ponos i prihvate ove promjene, i to veoma brzo.

Ipak, sve ovo ne znači da investitori koji traže mogućnosti u muzičkoj industriji treba da dožive istu sudbinu. Postoje načini na koji oni mogu da zaradite novac, ali nažalost, isto to ne važi za većinu bendova.

ALTERNATIVA UVIJEK POSTOJI

Muzičare i njihovu nezavisnost bi mogli spasiti torrent servisi.

Da, upravo oni servisi koje muzička i filmska industrija najviše krive za nelegalnu distribuciju njihovih sadržaja. Ako pogledamo sve ovo u svjetlu najnovijih događaja koji se tču zatvaranja najvećeg i najpoznatijeg torrent portala „The Pirate Bay“, postavlja se pitanje kako ovakvi servisi mogu biti ključ za rješenje problema muzičara širom svijeta.

Nedavno je online mreža za dijeljenje sadržaja „BitTorrent“ sklopila partnerstvo sa „Rapid Eye“ studijima, a kao rezultat ovog poteza vidjećemo ove kompanije kako zajedno proizvode ekskluzivni TV sadržaj pod nazivom BitTorrent Originals.

Video-paketi će biti dostupni za preuzimanje putem BitTorrent-a, i to u periodu od 30 do 60 dana prije prelaska na druge peer-to-peer platforme za distribuciju, od kojih će uzimati 10 odsto prihoda. „BitTorrent“ već nudi sadržaj paketa koji omogućava proizvođačima da plasiraju svoju robu direktno preko ovog torrent klijenta.

DOBRO, I KAKVE SAD TO VEZE IMA SA MUZIČARIMA?

Naime, među mnogim dostupnim dokumentarcima i albumima na servisu BitTorrent Bundle je i onaj Thoma Yorkea, frontmena sastava „Radiohead“, a riječ je o albumu „Tomorrow's Modern Boxes“, koji je preuzet čak 4,5 miliona puta po cijeni

I dok se streaming bori da stvori operativnu profitabilnost, pitanje višegodišnje održivosti je njegova bolna tačka.

od šest dolara, dokazujući uspjeh šeme alternativne distribucije. Pomnožite ove cifre pa ćete jasno vidjeti o kolikoj količini novca se ovdje radi, a ako se ima na umu da je na ovaj način Yorke potpuno zaobišao izdavačke kuće, odnosi snaga bi se mogli promjeniti, a nije teško uvidjeti ko bi mogao biti najslabija i suvišna karika. Ovo takođe znači i mnogo više novca za muzičare.

SAM SVOJ IZDAVAČ

Da se ne bi zadržao samo na digitalnom izdanju, Yorkeov album je takođe dostupan u deluxe izdanju na bijelom vinilu sa metalik srebrnom štampom, koji je zapakovan u multitonском upečatljivom crnom omotu sa neon-zelenom bojom.

Na kraju, sve to je smješteno u antistatičko zaštitno metalizovano pakovanje, materijalu koji se obično koristi u elektronskoj industriji za zaštitu dijelova od statičkog elektriciteta. Pakovanje, koje se može znova otvarati i zatvarati, takođe je odštampano neonskom zelenom bojom sa obje strane. Treba li naglasiti da je to Yorke sve uradio o svom trošku?

Ovo nije prvi put da Yorke isključuje izdavačke kuće iz procesa, pa nije zgoreg podsjetiti se 2007. godine, kada su „Radiohead“ sami objavili album „Rainbows“ i dozvolili fanovima da sami biraju cijenu. I ponovo su zaradili mnogo više nego što bi to bio slučaj da su koristili tradicionalne kanale distribucije. Naravno, Thom Yorke nije usamljen, ali je najbolji primjer kako se oslobođuti stega izdavača i svih onih koji

‘kupe kajmak’, dok su muzičari sabijeni u čošak. Ilustraciјe radi, „BitTorrent“ ima preko 170 miliona korisnika, a njegov servis Bundle koriste brojni poznati i manje poznati muzičari i sastavi, među kojima su Billy Joe Armstrong iz benda „Green Day“, Moby, zatim „Alice In Chains“, i mnogi drugi.

Sudeći po svemu, očekuju nas korjenite promjene na polju muzičke industrije, a pobjednik će po običaju biti onaj ko uspije da učini zadovoljim muzičare, ali prije svega - korisnike.

Spotify

m:

POSLOVNI SVIJET

HARD
WORK

ANDROID Lollipop

TEMA BROJA

Android Lollipop

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Nema sumnje da ste već čuli za najnoviju verziju mobilnog operativnog sistema Android, verziju 5.0 nazvanu Lollipop, u skladu sa imenima slatkiša koja je Google dao i svim prethodnim varijantama. Štaviše, možda ga već imate na svom telefonu ili možda još čekate na njegov update. U svakom slučaju, vrlo brzo Lollipop će postati prvi OS svih novih telefona, pa nije zogreg baciti pogled i podsjetiti se po čemu je ova platforma tako posebna i drugačija od starijih 'slatkiša'.

Nije riječ samo o potpuno izmijenjenom korisničkom interfejsu u tzv. Material Design-u sa proširenim obavještenjima, ovoga puta je bilo i zaista značajnih promjena koje su načinjene na androidu. A, evo i šta tačno čini Android 5.0 tako novim.

Material Design

Material Design je smion, prepun boja i, što je najvažnije, responzivan update android-ovog interfejsa. Ono što se odmah može vidjeti, Material Design ima vrlo svijetle

boje, prirodno 'kretanje' kada se pritisne komanda na ekrantu, ali i novu tipografiju. Što se tiče najveće promjene Android Lollipop-a, to je upravo Material Design.

Poboljšana obavještenja

Sa Lollipop-om, korisnici sada mogu vidjeti obavještenja, ali i odgovarati na njih putem ekrana za zaključavanje, a istovremeno držati obavještenja određenih aplikacija daleko od radoznalih očiju. Novi Priority Mode, koji je dostupan preko tastera za jačinu zvuka, omogućava korisnicima da izaberu omiljene kontakte i aplikacije za koje žele primati obavještenja u svakom trenutku, dok istovremeno mogu utišati sve ostale da im ne smetaju.

Takođe, može se odrediti i period kada korisnik ne želi da prima notifikacije, kao npr. od 10 uveče do 8 ujutro, kada će jedino dobijati Priority obavještenja.

Isto tako, sa Lollipop-om dolazni telefonski pozivi od prijatelja neće prekinuti video koji gledate, osim ako,

naravno, vi tako ne odlučite. To u prevodu znači da nema više igranja igrica, a da vas prekida nečiji poziv.

Duže trajanje baterije

Nova Battery Saver opcija će produžiti 'život' vašeg uređaja i do 90 minuta, dok još jedna nova opcija procjenjuje koliko vremena je telefonu potrebno da se potpuno napuni. Tačnije, ona će prikazati preostalo vrijeme za potpuno punjenje vašeg android uređaja na ekranu za zaključavanje.

Podrška za više naloga

Nalog za goste i podrška za više naloga je sada dostupna i za android telefone, što je do sada bilo dostupno samo na tabletima. Sada se korisnici koji zaboravljaju svoje telefone mogu ulogovati na bilo koji drugi Lollipop uređaj, provjeriti e-mail, poruke i još mnogo toga.

Recimo, za porodice ovi nalozi omogućavaju da više korisnika dijeli telefon, ali ne i sve što se na njemu nalazi.

Konačno, opcija Screen Pinning omogućava da drugi korisnik može da pristupi samo sadržaju koji vi odredite, ali ne i da 'rovari' po vašim drugim stvarima na telefonu.

Nova brza podešavanja

Postoje i nova brza podešavanja za korisnike Lollipop-a, uključujući ona za baterijsku lampu, hotspot, rotaciju ekrana i kontrolu cast screen-a. Tu su i poboljšanja u vezi sa uključivanjem WiFi-a, Bluetooth-a ili lokacije, a korisnici takođe mogu ručno podešiti osvjetljenje ekrana.

Android Runtime

Android Runtime ili ART je potpuno obnovljen runtme za Lollipop operativni sistem, koji donosi čak četiri poboljšane performanse i glatki korisnički interfejs za kompleksne, vizuelno bogate aplikacije. ART karakteriše podrška za 64-bitne uređaje i isporučuje se sa 64-bitnim aplikacijama kao što su Google PlayMusic, Chrome, Google Maps i mnogim drugim.

Podrška za Android TV

Lollipop donosi kompletну podršku za Android TV, Google platformu napravljenu za vašu dnevnu sobu. On omogućuje da korisnici primaju personalizovane preporuke na osnovu prethodnih pregleda, preuzimanja i pretraga. Android TV takođe ima podršku za korišćenje kontrolera za igre.

Poboljšan medij

Aplikacije za muziku i komunikaciju obezbeđuju iskustvo za korisnike u realnom vremenu, a dodavanje USB audio podrške znači da možete da priključite USB mikrofon, zvučnik i mnoge druge USB audio uređaje kao što su pojačala i miksete u android uređaj. Za ljubitelje fotografije, Lollipop donosi širok spektar novih naprednih i profesionalnih fotografskih funkcija.

Poboljšan Device Setup

Tap & Go je dodatak koji će mnogi vjerovatno zahtijevati, a takođe je dostupan na Lollipop-u. Ako ste kupili novi android uređaj, sve što treba da uradite je da

kucnete svoj stari i novi telefon jedan o drugi, i ovo će odmah podešiti vaš novi uređaj, za što je zaslužan NFC.

U podešavanja je uključen i vaš Google nalog, android aplikacije iz Google Play prodavnice, pa čak i pojedine postavke sistema.

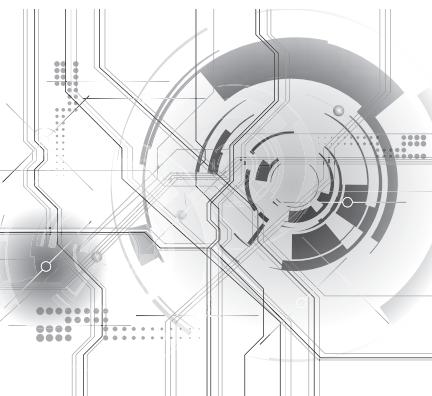

Za kraj, treba napomenuti kako je Google sa ovom verzijom androida ponovo napravio svojevrsni korak naprijed i ujedinio više uređaja, te tako na sebe skrenuo pažnju prvenstveno proizvođača automobila i satova. Premda će automobili koristiti Android Car, a satovi već koriste zaseban Android Wear, ova dva OS-a su zasnovana upravo na novoj verziji androida.

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Futuristička moda

Tehnologija pronalazi svoje mjesto u raznim segmentima naših svakodnevnih života, pa tako i u modi.

Multimilionski modni biznis u spoju sa tehnologijom donosi uzbudljivo novo polje za eksperimentisanje, a poznate modne kuće kao što su "Ralph Lauren" i "Burberry" već godinama koriste internet i društvene mreže za promociju svojih proizvoda.

Pomjeranje granica mode

Skoro svaka modna marka danas ima svoj online katalog, gdje se mogu pogledati aktuelne kolekcije kao i najave kolekcija za narednu sezonu, a nekoliko modnih kuća otišlo je i korak dalje. „Ralph Lauren“ ulaže milione

dolara godišnje na promociju svojih kolekcija i često na svojim revijama uvodi inovativne trendove koje kasnije prate ostali brendovi. Ova modna kuća je organizovala prvu 4D modnu reviju na svijetu, a kombinacija laserske tehnologije, vrhunskog digitalnog zvuka i specijalnih efekata, omogućila je posjetiocima jedinstveno modno iskustvo.

London Fashion Week oduvijek je pomjerao granice mode, pa ne čudi što je 2010. godine ovo bila prva modna revija visoke mode koja se mogla gledati putem live streaming-a. Do tada su samo posjetiocи revije imali mogućnost da prvi vide revije najpoznatijih svjetskih dizajnera,

ali sada su gledaoci širom svijeta imali isti ekskluzivni doživljaj. Poznati američki brend donjeg rublja „Victoria's Secret“ ima veoma aktivnu mrežu pratilaca na društvenim mrežama, pogotovo među mlađom populacijom i upravo oni su postali najveći ambasadori ovog brenda.

Slavna modna kuća „Ralph Lauren“ je organizovala prvu 4D modnu reviju na svijetu

---

3D tehnologija i nosivi gedžeti

„Victoria's Secret“ brend vodeći je u modnom svijetu i po korištenju 3D tehnologije, budući da se veliki dio kulisa i krila koje nose manekenke na reviji izrađuje putem 3D printerja. Mnogi brendovi eksperimentiraju sa ovim sistemom izrade, a pravi hit u modnom svijetu je nakit izrađen putem 3D printa. Britanski modni studio „Lucca“ fokusirao se isključivo na ovaj način izrade nakita i već su na tržište izbacili nekoliko uspješnih kolekcija. Klijentima se sviđa mogućnost izrade personalizovanog nakita, budući da oni mogu doći u studio i sami učestvovati u svakom aspektu izrade i odabiru materijala. Australijanska modna kuća „XYZ“ omogućila je download svojih dizajnerskih komada,

tako da bilo ko sa 3D printerom kod kuće može da isprinta i sebi prilagodi njihovu odjeću.

Neke kompanije, kao što je na primjer „Sensoria fitness“, počele su ugrađivati senzore u komade odjeće poput majica i čarapa, kako bi korisnicima koji se bave sportom omogućili precizan uvid u njihovo zdravstveno stanje putem praćenja rada srca, broja pređenih koraka i potrošenih kalorija. Fitness gedžeti su sve popularniji u svijetu i smatra se da će u budućnosti postati jedna od najunosnijih grana u modnoj i fitness industriji.

Moda i tehnologija su od početka bili dobar spoj, koji će u budućnosti nastaviti da osvaja tržišta i kupce širom svijeta.

Nanoboti

- mikroskopski roboti budućnosti

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Zamislite svijet u kojem je svaka bolest otkrivena i izliječena prije nego što se uopšte pojavi. Svijet u kojem neće postojati ozonske rupe ili zagađenje vazduha, zato što ga svakodnevno čiste milioni nanobota, toliko sitnih da nisu vidljivi golim okom.

Taj svijet je mnogo bliži nego što mislimo, budući da je nanotehnologija jedna od najprogresivnijih grana robotike, koja je samo u posljednjoj deceniji napravila veliki iskorak prema budućnosti.

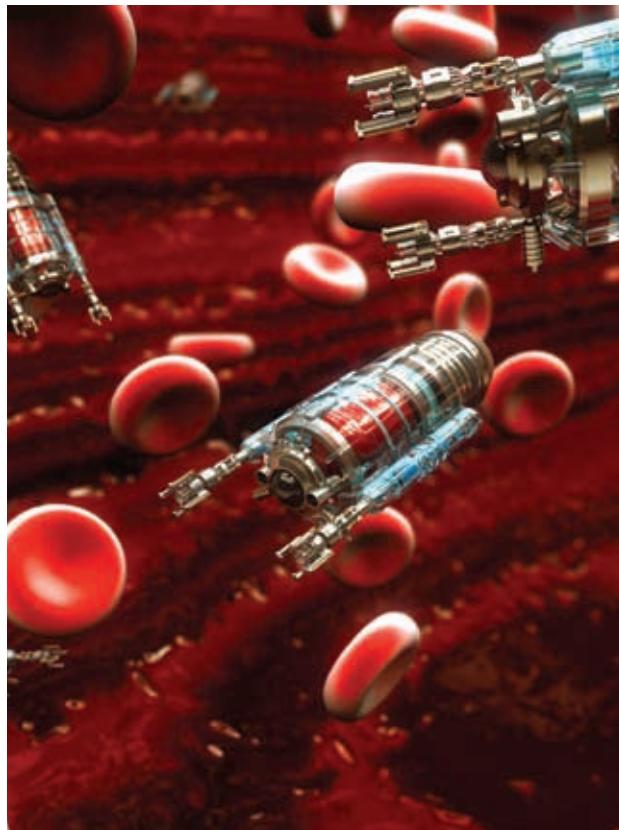
Nanotehnologija se bavi manipulacijom materije na molekularnom i atomskom nivou, a nanoboti su toliko maleni da se njihova veličina mjeri u nanometrima, odnosno milionitim dijelovima milimetra. Iako se nanotehnologija tradicionalno najčešće povezuje sa medicinom, njen stvarni potencijal je nemjerljiv, budući da se nanoboti mogu primijeniti i u poljima poput ekologije, građevine i raznim granama industrije.

Ovi mikroskopski roboti jednog dana će postati dio naše svakodnevice u obliku tablete koju ćemo popiti svako jutro kada ustanemo iz kreveta. Dok mi obavljamo naše svakodnevne aktivnosti na poslu ili u školi, dok jedemo i bavimo se svojim hobijima, nanoboti će vrijedno raditi na održavanju zdravlja našeg organizma. Zvuči pomalo strašno, zar ne?

Nanotehnologija u medicini

Revoluciju u polju medicine izazvala je studija objavljena u časopisu "Nature communications" o nanoporfirinu, vrsti nanočestica koje su dizajnirane tako da detektuju i uništavaju ćelije raka. Za sada je najuspješniji lijek protiv raka hemoterapija, međutim ova metoda je veoma agresivna, budući da pored bolesnih ugrožava i zdrave ćelije.

Osim što će liječiti oboljele ćelije, nanoporfirini će biti u stanju da zdrave ćelije ostave potpuno netaknute. Doktori sa klinike „Mayo“ istražuju i načine na koje nanoboti mogu popraviti oštećeno tkivo ili ga zamijeniti u potpunosti, što bi značajno unaprijedilo polje regenerativne medicine.

Nanorobotika je svakako polje na koje treba obratiti pažnju, budući da se konstantno razvija i daje uistinu fascinantne rezultate.

Nanoboti čistači

Nanoboti bi se u budućnosti mogli koristiti za kontrolisanje nivoa zagađenosti vazduha, budući da se većina dosadašnjih metoda koje se koriste za borbu protiv ovog globalnog problema pokazuju kao neefikasne. Izduvni gasovi iz automobila i fabrika zadržavaju se decenijama u atmosferi, tako da je potrebno pronaći trajnije rješenje koje će se protiv zagađenja boriti na molekularnom nivou.

Nanoboti bi mogli razgrađivati štetne čestice koje se nalaze u vazduhu i transformisati ih u sasvim bezopasnu materiju koja bi se kasnije raspršila u atmosferi. Ovi nanoboti-čistači bi na taj način mogli očistiti našu atmosferu i učiniti ju čišćom nego što je bila vijekovima.

Ovo je Spartan!

Još jednom se potvrdilo da su glasine bile tačne kada su u pitanju noviteti koje donosi Windows 10, nadolazeći operativni sistem kompanije „Microsoft“, a ovoga puta riječ je o šuškanjima u pogledu novog browser-a, imena Spartan, koji bi trebao poslati u penziju Internet Explorer. Ali, da li će to zaista biti tako?

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

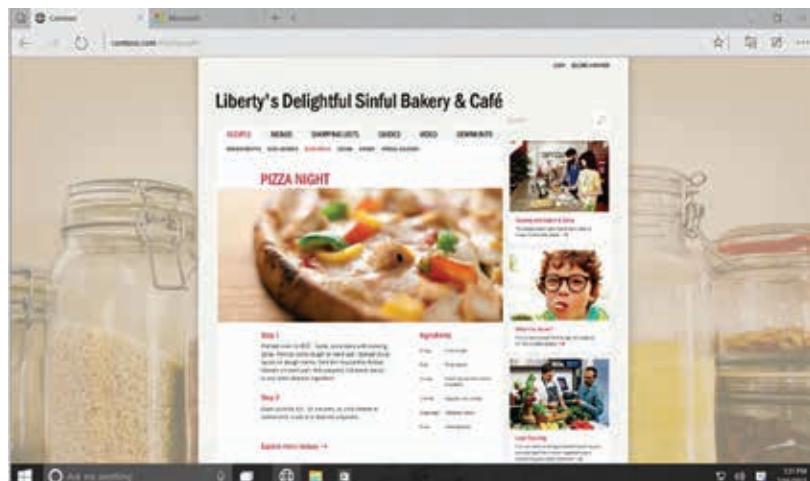

Kada je Spartan u pitanju, premda je napokon i službeno predstavljen javnosti, ipak nije prikazano kako će raditi na pametnim telefonima, a sve što je „Microsoft“ tek kasnije otkrio su samo dva screenshot-a objavljena na njihovom oficijelnom blogu. Na osnovu viđenog, ono o čemu se već sada može govoriti, novi browser ima minimalistički, čist i ravan korisnički interfejs, a vjerovatno će imati i podršku za tamne i svijetle teme.

Spartan pretraživač ima režim bilješki, koji korisnicima omogućava da obilježe određenu 'live' web stranicu, učine je statičnom, kako bi nešto obilježili ili prokomentarisali na njoj, a zatim i podijelili svoju verziju sa drugima koristeći

Windows 10 Share funkciju. Tu je 'clipping' alatka, tako da se zanimljivi dijelovi web sajtova mogu sačuvati direktno u dobro poznati OneNote.

Zamišljeno je i da Spartan ponudi novu notu činu čitanja na internetu. Pretraživač će imati integriranu verziju Reading Mode-a iz Metro verzije Internet Explorer-a, sa kojom su se korisnici Windows-a 8 već susreli. Reading Mode će biti bez ikakvih oglasa, reklama i ostalih suvišnih sadržaja koji se nalaze u sidebar-u web stranica, te će članci biti formatirani tako da nalikuju na knjigu. Spartan takođe zadire i u područje List Reading aplikacije, tako da će biti moguće sačuvati članke za kasnije čitanje, kao i sinhronizacija

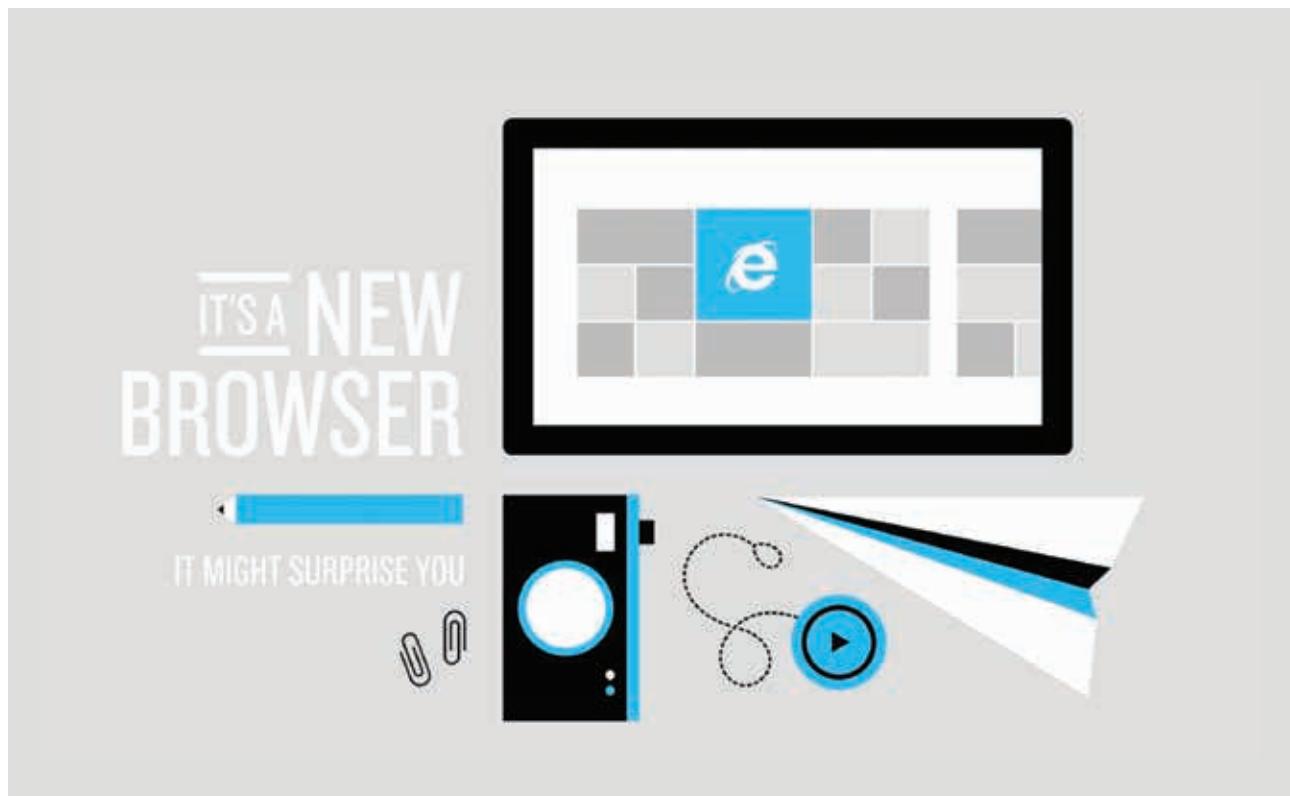
listi za čitanje između više uređaja. Za razliku od List Reading aplikacije u Windows-u 8, ova u Windows-u 10 će sačuvati sadržaj koji će se moći čitati i offline.

Lični digitalni asistent Cortana će takođe biti integrisana direktno u Spartan. Kako smatraju čelnici Windows-a, Cortana poznaje navike korisnika, te im može pomoći na sofisticiran način. Ukoliko ste, recimo, zabilježili neki sastanak za kasnije, upisivanjem riječi 'sastanak' u adresnu traku, Cortana će vam sugerisati

dijeliti sa nekim drugim browser-ima. Ovakvo proširenje bi Spartan-u moglo pripisati još poen za napredak u odnosu na Internet Explorer.

Postoje čak i naznake da bi „Microsoft“ mogao zadržati i Internet Explorer i Spartan - Explorer za 'standardne' sajtove, a Spartan za moderne web aplikacije.

Takođe, Spartan je razvijan kao jedan browser za sve Windows 10 uređaje - od računara, preko tableta, pa do

na tu informaciju. Cortana će se pojaviti i kada, na primjer, posjetite web stranicu nekog kluba, nudeći vam direktive kako da stignete tamo, kao i informacije o aktuelnoj ponudi kluba, radnom vremenu i slično.

Ono što je „Microsoft“-ov tim nedavno potvrdio je da će, za razliku od Internet Explorer-a, Spartan imati i dodatke, odnosno podršku za plug-in kod, koja omogućava funkcionalnost koja se ne može naći u sklopu samog browser-a. Ipak, nije još jasno da li će dodaci biti isključivo namijenjeni Spartan-u ili će ih

Ono što je „Microsoft“-ov tim nedavno potvrdio je da će, za razliku od Internet Explorer-a, Spartan imati i dodatke, odnosno podršku za plug-in kod, koja omogućava funkcionalnost koja se ne može naći u sklopu samog browser-a

telefona. Ipak, čak i ako želite da sada testirate Windows 10, neće vam biti omogućeno da koristite Spartan, jer on po nekim najavama stiže tek tokom ljeta.

Ali, za one nestrpljive, i sada postoji tajni način da se dođe do Spartan-a. U Windows 10 'Technical Preview' verziji, korisnik može aktivirati skrivenu zastavicu u Internet Explorer-u, kako bi omogućio Edge, novi Spartan-ov rendering engine, i osjetio znatno poboljšane performanse u odnosu na engine koristi Internet Explorer-a 11.

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Sjećate li se onih tvrdnji kako će televizija izumriti kako se nove tehnologije i načini za plasiranje multimedijalnih sadržaja budu razvijali? E pa, televizija uzvraća udarac, a nova era u doživljaju televizijskog programa uveliko je otpočela. Sudeći po onome što se trenutno dešava, televizor će u mnogim domovima biti bar još neko vrijeme drag i poželjan pridruženi član porodice, ovoga puta zahvaljujući 4K TV-u.

Poznat i kao ultra HD ili jednostavno UHD, 4K je sljedeća generacija kvaliteta slike televizije, a prikazuje četiri puta više detalja nego HD. Rezolucija 4K odnosi se na uređaje ili prikazivanje sadržaja koji imaju horizontalnu rezoluciju od 4.000 piksela. Rezolucije 4K postoje u oblasti digitalne televizije i digitalne kinematografije, a u filmskoj industriji već neko vrijeme postoji organizacija „Digital Cinema Initiative“ (DCI), koju čine najveći i najpoznatiji svjetski studiji, a za koju 4K standard važi kao dominantan. 4K je postao i zajednički naziv za UHD TV, iako je njegova rezolucija zapravo 3840 x 2160, koja je niža od gorespomenutog

standarda industrije filmske projekcije sa rezolucijom od 4096 x 2160.

Bilo kako bilo, 4K je naredni korak u evoluciji kvaliteta slike televizije. Gledanje 4K TV-a u njegovom najboljem izdanju podrazumijeva da ćete sve na ekranu vidjeti kristalno čisto, jasno i sa mnoštvom raskošnih detalja. Nije ni čudo, kada se ima u vidu da govorimo o ukupno osam miliona piksela, što je četiri puta više od 'normalne' visoke definicije. 4K ima toliko detalja i dubine kada je slika u pitanju, da skoro da imate osjećaj da gledate 3D, a da pri tom uopšte ne morate nositi specijalne naočare.

Televizija uzvraća udarac, a nova era u doživljaju televizijskog programa uveliko je otpočela.

Takođe, generalno se smatra da su 4K televizori oni modeli sa velikim ekranim od 40 inča ili više. To nije slučajno, jer ako zaista cijenite viši kvalitet slike, morate

svi veliki brendovi, uključujući „Samsung“, „Panasonic“, „LG“ i „Sony“, već uveliko nude široku paletu 4K UHD televizora, od najjeftinijih modela koji koštaju manje od 2.700 KM, do ogromnih setova koji koštaju mnogo više.

---

ga gledati na velikom televizoru, jer se on znatno gubi na manjim ekranima, te nema nikakvog smisla.

4K UHD televizori jesu izuzetni, međutim, treba imati na umu da smo, kao i kod HD-a u ranim danima, još uvjek daleko od toga da se skrasimo uveče ispred ovakvog televizora. Ipak, oni su budućnost televizije, jer čini da sve što gledate izgleda ošttriće i detaljnije, a pri tom se ne mora mijenjati način na koji već uživate u televiziji, kao što je to slučaj sa 3D varijantom. Međutim, postoje veliki izazovi za dolazak 4K u naše domove.

Blu-ray, a ono što je sasvim izvjesno je da će imati višu cijenu.

Sa druge strane, kada govorimo o 4K internet video streaming-u, provajderi su već započeli streaming sadržaja u 4K, kao npr. poznatih serija "Breaking Bad" i "House of Cards", ali da bi se uživalo u njihovom gledanju, brzina interneta ne smije biti ispod 15Mbps, odnosno trebala bi biti idealnih 20Mbps ili više, što ne mogu podržati svi 4K televizori. Da li onda kupiti jedan ili ne? Cijene 4K TV-a padaju, a s obzirom na to da na tržištu već ima modela

Prvo, to su 4K TV kanali. Naravno, pokretanje 4K TV kanala jeste moguće, ali oni i koštaju više nego HD kanali, a činjenica je da još uvjek ne postoji kritičan broj ljudi sa 4K TV setovima, kako bi se ovakva investicija isplatala. Takođe, postoje velike tehničke poteškoće koje uključuju predstavljanje 4K TV u razvijenim zemljama koje nemaju TV preplatu, što će biti veliki faktor na putu da ova tehnologija postane široko zastupljena.

Kada su u pitanju 4K Blu-ray diskovi, oni bi se trebali pojaviti prije kraja ove godine, ali još uvjek se ne zna kakve će dodatne kvalitete imati u odnosu na standardni

4K UHD televizori jesu izuzetni, međutim, treba imati na umu da smo, kao i kod HD-a u ranim danima, još uvjek daleko od toga da se skrasimo uveče ispred ovakvog televizora.

koji nude odličan kvalitet za uložen novac, ova tehnologija definitivno vrijedi, budući da govorimo o narednoj nadogradnji televizije. Naravno, ne treba zaboraviti da čekanje može potrajati kako biste zaista uživali u ekstra kvalitetu slike za koji plaćate.

Iako je za HD TV trebalo da prođe više od decenije kako bi postao mainstream, nakon prvih predstavljenih HD televizora 1998. godine, vjerovatno neće biti potrebno toliko vremena za 4K UHD, ali svakako da će biti potreban veliki korak unaprijed u tehnološkom smislu da bi se viši kvalitet 4K TV slike našao u našim dnevnim sobama.

Nazire li se lijek sindromu često prazne baterije smartfona?

Najavljeni izum napuniće bateriju za manje od dvije minute

PIŠE: DIJANA LATINOVIĆ

Zvući isuviše dobro da bi bilo istinito, ali novi predstavljeni prototip kompanije „Store dot“ pretenduje da riješi stresne situacije pražnjenja baterije smartfona. U iščekivanju da se pojavi smartfon kojem radne opcije neće gutati bateriju u roku od dan ili dva, sigurno su svi barem jednom doživjeli da im se smartfon isprazni u momentu kada je najneophodniji. Pomenuti prototip „Store dot“, koji je predstavljen na ovogodišnjem sajmu tehnologije u Las Vegasu, dolazi u vidu prototipa na koji se postavlja na smartfon i za manje od dva minuta rješava problem. „Sve što se brzo isprazni, može brzo i da se napuni“, moto je kojim se kompanija „Store dot“ planira baviti u narednom periodu, kako bi svoj izum plasirala na tržiste. U budućnosti, ovo pravilo ne misle samo da koriste kada su u pitanju smartfoni, nego žele ideju da prenesu i na cijelokupnu tehnologiju koja posjeduje bateriju.

Činjenica je da korisnici danas proizvođačima mobilnih telefona najviše zamjeraju kratkotrajnu bateriju. Važno je znati da postoje načini da se rok trajanja baterije produži bar za koji sat. Prije svega, provjerite u postavkama vašeg smartfona informacije o bateriji, gdje ujedno imate i informaciju koje je aplikacije najviše troše, pa ne bi bilo loše da ih u

„Sve što se brzo isprazni, može brzo i da se napuni“

rješavanje problema sa baterijom, bar prema ovim vijestima, ne bismo trebali dugo čekati.

kritičnim situacijama potpuno ugasite, a ovo su neke od njih:

- Viber (iako ga ne koristite previše za pozive ili poruke, konstantno radi u pozadini i previše troši bateriju),
- Instagram (takođe radi nepotrebno u pozadini i troši previše baterije),
- Facebook i Foursquare (rade u pozadini iako su isključena obavještenja, troše više nego što bi trebali, ali ne pretjerano kao Viber i Instagram),
- Widget-i koji pokazuju stanje baterije (paradoksalno, većina ih osjetno troši bateriju),
- Manje-više sve aplikacije koje 'produžuju' vijek baterije (Easy Battery Saver, Battery Defender i slično).

Android je vrlo dobro riješio potrošnju baterije kod razgovora, pa nije čudno da vam priatelj kaže da mu baterija traje tri dana, a da ima dnevno i po dva sata razgovora, dok vama ne traje ni dva dana (recimo da se radi o istom uređaju), a ne sjećate se kada ste sa nekim zadnji put imali duži razgovor. Očigledno je da vaš priatelj koristi mobilni telefon za ono što je bio prvično namijenjen, a vi imate uključene tri sinhronizacije, dnevno provodite minimalno sat vremena na Facebook-u, a sve to većinom preko 3G mreže.

Dok se iščekuje najsrećnije rješenje, možda se i u međuvremenu pojavi smartfon sa dugotrajnijom baterijom, još kada буде dostupan način da se baterija napuni za manje od dva minuta, nestaneće i ta briga svremene tehnologije. Sigurno je da nas sve u vezi sa tehnologijom iznenađuje, tako da ni

Bill Gates ima rješenje

- stvara pitku vodu od otpadnih voda

PIŠE: DIJANA LATINOVIĆ

Svi smo svjedoci da iz godine u godinu zemlje u razvoju imaju ogromne poteškoće sa sanitacijom, a loše stanje kanalizacijskih mreža uzrokuje hiljade smrtnih slučajeva svake godine. Podaci nisu nimalo zanemarljivi, jer zbog ovog problema najviše stradaju djeca. Fondacija „Bill i Melinda Gates“ pokrenula je pilot projekat koji će se ove godine realizovati u Senegalu, a početkom ove godine Bill Gates je ispiio čašu vode koja je prethodno prečišćena od fekalija. Iako zvuči gadno, proizvođači garantuju da je voda odličnog kvaliteta.

Postupak čišćenja je sljedeći: u posebnu mašinu putem otvora putuju fekalije, nakon toga se fekalije suše i uba-

„Dobra je kao i bilo koja flaširana voda koju sam pio, a budući da sam proučio na koji način do nje dolazimo, rado bih je pio svaki dan“, napisao je na svom blogu Bill Gates i dodao da ukoliko se razvije sigurno rješenje problema otpada koji ljudi stvaraju, mogu se spriječiti mnoge bolesti i pomoći ljudima da odrastaju zdravi.

Cilj projekta koji je osmislio je da se sistem unaprijedi tako što će iz otpada koji stvara 100 hiljada ljudi, uspjeti da proizvede 86 hiljada litara pitke vode na dan, te 250 kW energije.

Problem realizacije mogao bi da nastane u zemljama

cuju u otvor sa vatrom, pri čemu se stvara temperatura i električna energija koja služi za dalje funkcioniranje mašine, ali isto tako za proizvodnju električne energije koja se može poslati dalje. Vodena para koja se stvara tokom isušivanja fekalija ulazi u sistem pročišćavanja i na taj način se proizvodi, prema riječima proizvođača, najčistija voda na svijetu.

koje su u razvoju, jer tamo postoji i sistemska problem sakupljanja otpada prije procesa pročišćavanja.

Ipak, Gates i ekipa su ubjedjeni da će malim koracima postići konačni cilj, jer ako samo jedna porodica dobije čašu čiste vode, biće to enorman napredak.

BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

Samsung Galaxy A3 i Galaxy A5

Samsung-ovi novi smart telefoni
luksuznog dizajna namijenjeni mladima

PIŠE: ALEKSANDRA STOJANOVIC-LJUBOTINA

Samsung Galaxy A5 i Galaxy A3 predstavljeni su kao najtanji pametni telefoni s kompletno metalnim kućištem debljine 6,7, odnosno 6,9 milimetara. Novi mobilni uređaji kreirani su posebno za mlađe korisnike koji prate trendove, uz neizostavni kvalitet i napredno Galaxy iskustvo. Iz palete od pet jedinstvenih boja: bijele, crne, srebrne, ružičaste, svjetloplave i boje šampanjca, svako može odabrati onu koja najviše odgovara njenoj/njegovoj ličnosti i stilu.

Oba modela naročito su zanimljiva jer imaju brojne funkcije za fotografisanje, kao što su Wide Selfie, Palm Selfie, Animated GIF, Beauty Face i Rear-cam Selfie. Uz nove funkcije korisnici lakše mogu praviti selfie visoke rezolucije, uz automatsko detektovanje i izoštrevanje lica.

Novi smart telefoni imaju napredne funkcije hardvera koji omogućava lakše pristupanje društvenim mrežama.

Oba uređaja opremljena su Super AMOLED displejom i tehnologijom adaptivnog displeja koja omogućava jasnije fotografije sa dubljim kontrastom i živopisniji video-sadržaj u praktično svakom okruženju. Galaxy A5 i A3 poseduju i Quad-Core 1.2 GHz procesor za multitasking i

brže iskustvo pregledanja sadržaja. Uz to, Galaxy A5 i A3 imaju i popularne funkcije koje su ekskluzivne za Galaxy uređaje, poput Ultra-Power Saving Mode, Private Mode i Multiscreen, kao i podesivi audio koji se inteligentno adaptira i pojačava zvuk u zavisnosti od korisnikovog okruženja.

Dizajn uređaja je prefinjen u odnosu na sve dosadašnje Samsung telefone, oba modela izgledom podsjećaju na Galaxy Alpha model i vrlo su elegantni. Galaxy A5 je debeo svega 6,7, dok je model A3 debeo 6,9 milimetara.

Microsoft Lumia 535 Dual SIM

- novi telefon za koji dizajneri kažu da nećete pogriješiti ako ih kupite

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

„Na prvi pogled, nam se 'Microsoft'-ova Lumia 535 svidjela. Osjeti se kako se kompanija više potrudila oko ovog modela. Nije ni čudo, jer sada se sa prednje strane, a pogotovo na pozadini, vidi 'Microsoft'-ov logo, i to nije šala. Sama izrada i kvalitet nam se čine prilično dobri...“. Ovo je samo jedan od brojnih komentara čitalaca na forumima koji su, priznačemo, skoro jedinstveni u ocjeni da se radi o telefonu koji je pravo osvježenje na proširljivom tržištu mobilne telefonije.

Ono što je važno spomenuti je, kako su prvi utisci vrlo pozitivni. Praktičan osjećaj držanja u ruci, Dual SIM podrška, proširenje memorije, solidna kamera i povoljna cijena, sve su ovo razlozi zbog kojih bi se Microsoft Lumia 535 trebala dobro prodavati. Od osnovnih tehničkih karakteristika pomenimo sasvim zadovoljavajući IPS-LCD ekran qHD rezolucije od 5 inča, zaštićen otpornim Gorilla Glass 3 stakлом. Zatim, ugrađeno je 1 GB RAM-a, podržanih i sa 8 GB interne memorije, proširive micro SD karticama do 128GB, dok su za fotografije amatera zadužene zadnja 5MP autofokus kamera sa 480p video snimanjem u 30fps, kao i prednja selfie kamera od 5MP. Čim napravite nekoliko probnih fotografija, uvjerite se da kamera radi veoma dobro.

Pametni telefon Microsoft Lumia 535 Dual SIM je prvi model bez 'Nokia' prefiksa u imenu i, posmatrano vizuelno, ovaj telefon prati jezik dizajna postavljen od „Nokia“ dizajnera 2010.

godine. Zaključanim ekranom je lako upravljati, jer omoguće direktni pristup kamери, ali ne i ostalim aplikacijama. Na zaključanom ekranu moguće je odabrati koja obaveštenja želite vidjeti ili imati prikaz izvođača prilikom reprodukcije muzike. Za neovlašteno zavirivanje raznih znatiželjnika u vaš Lumia telefon, možete postaviti automatsko zaključavanje ili odrediti sigurnosni kod. Prednja kamera je namijenjena snimanju autoportreta ili selfija, što će uz 5MP rezoluciju omogućiti i početnicima da uhvate pravi trenutak. Po svojim karakteristikama se izjednačila s jeftinim android modelima pametnih telefona, ali i odskočila čak i od skupljih modela Lumia serije uz zavidne tehničke performanse: pokreće je 1.2 GHz Quad-core procesor na Snapdragon 200 čipsetu, dok je za grafiku zadužen Adreno 302 grafički čip. Upravljanje uređajem je fluentno ostvareno zahvaljujući Windows Phone 8.1 operativnom sistemu sa Lumia Denim interfejsom. Microsoft Lumia 535 Dual SIM je jednim dijelom svojih karakteristika bolji uređaj nego modeli prethodne serije, a za one koji traže prvenstveno zabavu, FM radio, baterija od 1905mAh i povećanje sa 512 MB radeće memorije na 1 GB, drastično poboljšava ukupno korisničko iskustvo. Sve dodatne informacije o ovom, ali i ostalim modelima ove serije, možete naći na web stranici www.mtel.ba, ili u najbližoj poslovniči kompanije m:tel.

SVJETSKI DOGAĐAJI

CES Las Vegas

Šta nam donosi budućnost?

Najveća i najpoznatija pozornica tehnologije tradicionalno je otvorena u Las Vegasu i trajala je od 10. do 13. januara. „Consumer Electronics Show“ i ove godine potvrdio je tezu da iznenađenja tehnologije koja su priredile mnoge kompanije, prevazilaze očekivanja ljubitelja. Mobilni uređaji, novi kompjuteri, TV uređaji, automobili i mnoge druge naprave, stale su u brojku od oko 3.000 predstavljenih proizvođača u 160 hiljada kvadratnih metara i svaki je iznenadio na svoj način. Bilo je, naravno, i promašaja.

PIŠE: DIJANA LATINOVIĆ

Glavna tema ovogodišnjeg „CES“-a u Las Vegasu je takozvani 'internet svega i svačega'. Taj trend da i najmanji uređaj poput daljinskog za garažu bude uvezan sa internetom čini život mnogo praktičnijim, ali ima i svoje opasnosti.

4K televizori

Kompanije „Samsung“ i „Sony“ napravile su ogroman iskorak kada su televizori u pitanju i suštinski gledano postavili su potpuno nove standarde u TV tehnologiji. Veliki, tanki, i sa tehnologijom 4K reprodukcije, odnosno četiri puta kvalitetnije slike od standardnog TV-a visoke rezolucije, obilježili su prezentacije ova dva TV maga. 4K oznaka krije specifičnu rezoluciju displeja od 4.096 x

2.160 piksela. Ovo je zapravo rezolucija svih materijala snimljenih u 4K formatu, iako mnogi ljudi pogrešno tumače kao bilo koju rezoluciju displeja sa 4.000 horizontalnih piksela. Više o ovoj tehnologiji potražite na stranicama našeg m:agazina.

Pametni kaiš

Zamislite da od ove godine možete sa kaišom u hlačama lakše da dišete, naročito kada se najedete. Belty, izum koji je na ovogodišnjem „CES“-u ukrao pažnju mnogim izlagačima, odnosno prototip 'pametnog kaiša', koji bi na tržište trebao stići ove godine, napravila je francuska startup kompanija „Emiota“. U zavisnosti od veličine struka kaiš se sakuplja i širi, a to radi uz pomoć motora ugrađenih u bravu kaiša. Dakle, ako ste pojeli previše i stomak vam se proširi, i Belty će odmah prilagoditi vaš pojas novonastalom stanju.

Svi uređaji u vezi s vašim telefonom

Veza kućnog termostata sa automobilom donedavno nije postojala. Međutim, u budućnosti termostat i automobil postaju pravi tim. Kući termostat povezan sa

Danas je trend da i najmanji uređaj poput daljinskog za garažu bude uvezan sa internetom

automobilom ili upravljanje televizorom i prskalicama u dvorištu pomoću smartfona istovremeno, sve to je predstavljeno na „CES“-u, koji je okarakterisan kao sajam 'interneta svega i svačega'. Spojeno je na i nespojivo. Jedan od takvih primjera jeste i nova kuhinja povezana sa članovima domaćinstva putem njihovih pametnih telefona i koja ima vlastiti pristup internetu, tako da će lako biti pronaći recepte tokom kuhanja.

Slušalice i fitness uređaj u jednom

Čak su i slušalice na ovogodišnjem sajmu tehnologije doatile sjajnu višefunkcionalnost. Njemačka start-up kompanija „Bragi“ predstavila je The Dash, bežične slušalice-bubice koje se mogu koristiti za slušanje muzike, ali i kao fitness uređaj. Mala vodo otporna spravica putem bluetooth tehnologije se spaja sa pametnim telefonom, a ima unutrašnju memoriju od 4GB. Ove 'bubice' su bežične i da bi se koristile moraju se gurnuti u uho. Na sebi imaju tipku kojom se muzika može paliti i gasiti, a u sebi sadrže 15 senzora koji mijere praktično sve, od pređene kilometraže do pulsa. Proizvođač dodaje da bi Dash mogao postati mnogo više od zabave - uz dobro razvijene aplikacije, korisnici mogu dobiti slušni aparati ili čak i ličnog prevodioca.

Automobili bez vozača

Na ovogodišnjem „CES“-u predstavljen je i dugo navljivani automobil bez vozača. „Audi“ je prezentovao A7, svoj model automobila koji bez vozača može preći skoro 900 kilometara. Nakon neuspjelog pokušaja prošle godine da bez vozača stignu do Las Vegasa, činilo se da će odustati, međutim ove godine isto su ponovili i uspjeli.

Dvodnevni put, dug skoro 900 kilometara, od San Francisca do Las Vegasa, bio je uspješan. Pod motom 'Pilotirana vožnja', predstavnici „Audi“-ja izašli su iz automobila na sajam i pokazali da ovaj put nisu omašili. Senzori u testnom autu su spremni za proizvodnju.

U model je ugrađen standardni dalekometni prednji radar, dva stražnja i po dva bočna senzora. Ima ugrađen LIDAR, laserski skener koji pretražuje okolinu i nalazi čvrste predmete, te 3D kameru koja je postavljena da gleda ispred automobila. Tu su još i četiri male kamere koje prate četiri ugla automobila.

Sve te informacije kombinuju se sa lokacijom auta koja se preuzima putem GPS-a, nakon čega ih procesuira kompjuter u automobilu, koji ujedno kontroliše ubrzanje, kočenje i upravljanje.

„Audi“ kaže da automobil sam funkcioniše na autoputu i može voziti do 110 km/h, a kada se približi naselju, traži da vozač preuzme kontrolu. Ukoliko se to ne desi, automobil se prestrojava u zaustavnu traku i staje. Nakon ovog saznanja, postoji mogućnost da u budućnosti i ne polažemo vozački ispit.

Čovjekoliki robot - Chihiraico

Znamo da je „Toshiba“ tehnološki div i da na tehnološke sajmove ne dolazi bez konkretnog iznenađenja. Ispod imena njihovog izuma ChihiraAico, krije se robot koji pjeva bolje od većine današnjih pop-zvijezda. Sklopljen robot u mladu djevojku koja koristi japanski znakovni jezik za sporazumevanje i prijateljski se smješta. U kompaniji „Toshiba“ žele robot da usmjere na pomoć u zdravstvu, tačnije pomoći starijim licima koji pate od neke vrste demencije.

Parrot

Koliko biljaka vam je samo uvenulo jer ste ih previše ili premalo zalijevali. Zahvaljujući Parrot-u, više nikada nećete morati da se brinete o tome i, kada su biljke u pitanju, on će razmišljati umjesto vas. Iza imena H2O nadgleda se vlažnost tla, temperatura, količinu đubriva i sunčeve svjetlosti, te može i zalijevati biljku, ukoliko joj se na vrh montira plastična boca sa vodom. Impresivna neupadljiva sprava sadrži Bluetooth 4.0 tehnologiju, 8GB RAM memorije, otporna je na vodu, a baterija joj traje šest mjeseci. Biljke više nećete morati bacati nakon što uvenu, nego ćete ih čuvati i diviti se njihovom napretku.

Poenta sajma tehnologije 2015. godine je da je tehnologija postala naš vjerni pratilac i sluga, a s obzirom na to da se ovolikom brzinom razvija, možda baš naredne godine dobijemo rješenja zbog kojih ćemo ulagati još manje naše energije, a mašine će raditi umjesto nas. Koliko je to dobro ili loše i kuda nas vode ovi napreci, koliko god željeli - ne možemo da predvidimo.

PRIČA O USPJEHU

Richard Branson:

"Posao mora biti zabava"

Avionske kompanije, humanitarne organizacije, muzička produkcija, mobilna telefonija: čini se da ne postoji grana industrije koju Richard Branson nije osvojio.

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Ovaj biznismen i investitor jedan je od najbogatijih ljudi u Velikoj Britaniji, a njegov "Virgin" brand poznat je širom svijeta. Branson je i veliki avanturista, koji je pokušao da obori nekoliko svjetskih rekorda u svom vazdušnom balonu, a za svoje poslovne uspjehe i doprinos Britanskom Kraljevstvu dobio je titulu sir od engleske kraljice. Svi se pitaju koja je tajna ovog svestranog genijalca, a on u svim svojim intervjuima i autobiografskoj knjizi "The Virgin Way" (Virgin-ov način) odgovara isto: "Posao mora biti zabava".

To je nešto u šta je Richard Branson oduvijek čvrsto vjerovao i upravo ta činjenica mu je zamalo bila i najveća prepreka prije nego što je započeo karijeru.

**Branson, veliki
avanturista, kaže
da posao mora
biti zabava**

Richard nikada nije ozbiljno shvatao školu, iako je imao sve uslove za najbolje školovanje. Rođen je u porodici uglednih pravnika, a njegov djed, sir George Branson bio je veoma cijenjen sudija. Iako Richard nikada nije pokazivao ambicije da krene stopama oca i djeda, svi članovi porodice podržavali su ga u njegovim avanturama i ranim poslovnim pokušajima.

Richardovo školovanje dodatno je otežavala i činjenica da je patio od disleksije, ali on je ipak uspio da završi školu. Njegov potencijal je bio očit već tada, u ranoj mladosti, tako da mu je direktor škole koju je poхађao posljednji dan škole rekao da će on ili završiti na robiji ili postati milioner. Branson je danas milioner.

Rizični početak

Branson je počeo graditi svoj biznis već u 16. godini, a njegov prvi poduhvat, magazin "The Student", pokazao se kao veliki uspjeh. Kada mu vođenje magazina više nije bilo izazov, osnovao je brend "Virgin", koji će ga učiniti jednim od najprepoznatljivijih osoba na svijetu. Ime brenda predložio je jedan Brensonov prijatelj tokom druženja u pub-u, a on je smatrao da je naziv pun pogodak.

Prvo je pokrenuo muzičku producijsku kuću "Virgin labels", koja je prodavala muzičke ploče po mnogo

poslovanja, onda nema smisla dalje ulagati u nju. "Virgin Atlantic" je ispunio ovaj njegov princip i do današnjeg dana predstavlja jednu od njegovih najprofitabilnijih poduhvata.

Branson je odlučio da uđe u projekte sa avio industrijom nakon jednog lošeg leta, kada je shvatio da avio kompanije mogu i trebaju ponuditi više svojim putnicima. Tako je "Virgin Atlantic" bila jedna od prvih aviokompanija koja je nudila besplatna pića i grickalice tokom leta, a među prvima su uveli i ekrane za prikazivanje filmova na pozadini sjedišta, kao i

Branson se tokom posljednjih godina okrenuo ekologiji i postao je veliki borac za očuvanje okoline.

nižim cijenama, a upravo to ga je dovelo do jednog od najvećih skandala u karijeri. Otkriveno je da je izbjegavao da plaća porez za transport muzičkih ploča i prijetio mu je potpuni bankrot, ali u zadnjem trenutku ga je spasila majka koja je podigla hipoteku na kuću i na taj način otplatila njegove dugove.

Tu nastaje prekretnica u Bransonovoj karijeri i počinje neumorno širenje posla koje danas obuhvata skoro nepreglednu globalnu poslovnu mrežu. Tokom osamdesetih godina prošlog vijeka pokreće jednu od svojih najpoznatijih kompanija "Virgin Atlantic Airways", koju je izgradio na poslovnom principu kojeg se pridržavao tokom svih svojih budućih ulaganja: ukoliko kompanija ne pokaže uspjeh u prvoj godini

luksuzna sjedišta na rasklapanje u prvoj klasi.

Samo svemir je granica

Muzička i avio industrija su bile samo početak. Branson je tokom narednih godina osnovao niz izuzetno uspješnih kompanija, među kojima je telekomunikacijska kompanija "Virgin Mobile", koja je prisutna u 12 zemalja i "Virgin Galactic", koja mu je donijela status superzvijezde. On je ponudio nešto što nikada prije nije bilo viđeno na tržištu: prve komercijalne letove u svemir.

Iako su letovi najavljeni već za 2014. godinu, portparol kompanije "Virgin Galactic" izjavila je krajem prošle godine da se prvi let ne može očekivati prije 2015. godine. Nakon probnog leta koji je neslavno

---

propao zbog problema sa motorom, kompanija ulaže dodatne napore kako bi Branson u što kraćem roku održao dato obećanje. U međuvremenu, lista milionera, sportista i drugih slavnih ličnosti koje su spremne izdvojiti nekoliko miliona dolara za ovu svemirsku avanturu, sve je duža.

Branson se tokom posljednjih godina okrenuo ekologiji i postao je veliki borac za očuvanje okoline. Uložio je milione dolara na istraživanja alternativnih vrsta goriva koje sprovodi njegova kompanija "Virgin Fuels". Ova kompanija radi na stvaranju revolucionarnog niskokarbonskog goriva za automobile i avione, koje bi bilo jeftinije od svih drugih vrsta goriva koje trenutno postoje na tržištu.

Kao odličan biznismen, Branson je prepoznao veliki potencijal i u tržištu softverskih aplikacija. Osnovao je kompaniju "Virgin Pulse", koja se bavi proizvodnjom inovativnih i personalizovanih softvera za fitness tracker-e kao što je "Max", nosivi model koji mjeri broj pređenih koraka i sagorenih kalorija. "Max" se može povezati sa online portalom putem kojeg korisnik može pratiti svoje zdravlje i napredak u vježbanju.

Pored svih njegovih poslovnih poduhvata, ono što je najviše proslavilo Bransona je njegov neumorni avanturistički duh, koji ga je nekoliko puta doveo i u smrtnu opasnost. Pokušao je napraviti rekord u najbržem prelasku Atlantika sa svojim brodom "Virgin Atlantic Challenger", međutim brod se pokvario u britanskim vodama, nakon čega je uslijedilo spektakularno spasavanje koje su prenosile mnoge televizije.

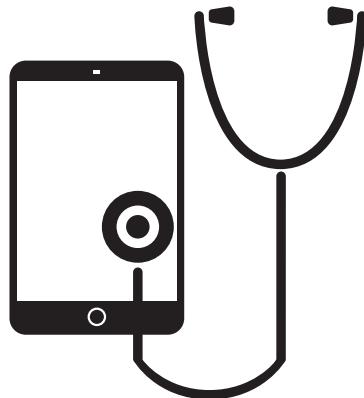
Danas Branson živi mirno sa ženom i dvoje djece na svom privatnom ostrvu Necker, koje je kupio tokom sedamdesetih godina. Napisao je nekoliko autobiografija, među kojima je i "Virgin način", u kojoj

daje savjete mladim preduzetnicima koji svoj posao žele izgraditi na originalan način. Među saradnicima je poznat po svom nadimku dr.YES koji je dobio po jednoj od svojih najpoznatijih rečenica: "Život je mnogo zabavniji kada kažete 'da' umjesto 'ne'".

TESTIRAMO

Huawei Ascend Mate 7

Kućište od aluminijuma odlično izgleda i daje dodatnu prednost ovom modelu, iako je „Huawei“ do sada proizvodio plastične modele, ovaj detalj će sigurno privući one malo zahtjevnije korisnike.

PIŠE: NEMANJA KRECELJ

Pametni telefoni sa velikim ekranima su postali potpuni hit u svijetu, nakon „Samsung“-a i „Apple“-a, i „Huawei“ je izbacio svoju verziju telefona Ascend Mate 7 sa odličnim full HD ekransom od 6 inča koji zauzima površinu od 83 odsto tijela telefona, octa-core procesorom, 4G LTE mrežom, fingerprint skenerom i kamerom od 13 megapiskela.

Huawei Ascend Mate 7 je ogroman telefon na kom je teško raditi samo jednom rukom. Ljubitelji „Samsung“-ovog Note modela sigurno će biti oduševljeni kvalitetom slike ali, kao najvažnije, poboljšanom Li-Po baterijom sa 4100 mAh, koju nije moguće zamijeniti, a koja ovom modelu daje veliki plus u odnosu na konkurenciju. Kućište je od aluminijuma koje odlično izgleda i daje dodatnu prednost ovom modelu, iako je „Huawei“ do sada proizvodio plastične modele, ovaj detalj će sigurno privući one malo zahtjevnije korisnike. Za sam dizajn kućišta telefona za Huawei Ascend Mate 7 proizvođač je odabrao tri boje: srebrna, tamnosiva i zlatna, što je veoma slično onome što je i „Apple“ uradio za iPhone 5s, koji je takođe išao u sličnim bojama.

Sa desne strane kućišta se nalaze tipke za pojačavanje i smanjivanje, kao i tipka za zaključavanje ekrana. Sa lijeve strane se nalaze utori za SIM i memorijsku karticu (microSD), koji se vade uz pomoć alata za SIM karticu, a dolazi u paketu sa telefonom.

Na pozadini telefona se nalazi kamera od 13 megapiksela (4128 x 3096 piksela) sa odličnim performansama, pored koje se nalazi LED blic. Kamera ima dodatne opcije kao što su autofocus, Geo-tagging, face detection, HDR, panorama i druge opcije koje će fotografisanje dovesti do perfekcije uz samo malo talenta i predznanja. Ispod kamere se nalazi fingerprint skener koji odlično radi i

koji je postavljen tačno na sredini gdje kažiprst inače ide nakon što se telefon uzme u ruku, što je odličan potez i mnogo praktičnije za otključavanje telefona. Iako nije primarno, možete odabrat i uobičajeni način otključavanja ekrana, ali se svakako preporučuje skener, jer senzor radi odlično i veoma lako prepoznaje otisak prsta, što znači da nije potrebno da stavite prst na centar senzora, jer će raditi sa bilo koje strane da stavite prst. Pored toga, senzor se može koristiti za verifikaciju PayPal plaćanja. Takođe, svi podaci sa kojima radi fingerprint skener se enkriptuju zbog sigurnosti korisnika. Ali, ni to nije sve, jer „Huawei“ poslje P7 modela, koji je poznat kao selfie telefon, i sa modelom Ascend Mate 7 donosi poslasticu za ljubitelje selfija, pored prednje kamere koja dolazi sa 5 megapiskela, postoji mogućnost da podesite fingerprint senzor za korištenje kao okidača za fotografije.

Sam interfejs ima odličan dizajn koji se može mijenjati po želji korisnika. U osnovnom paketu postoji mogućnost mijenjanja šest različitih tema. Osnovni dizajn interfejsa i ikonica je minimalistički. Slike u visokoj rezoluciji izgledaju

Ljubitelji „Samsung“-ovog Note modela sigurno će biti oduševljeni kvalitetom slike ali, kao najvažnije, poboljšanom Li-Po baterijom sa 4100 mAh

odlično, a tekst je veoma lako čitati na ovom modelu. Ukoliko niste ljubitelji minimalizma, od šest ponuđenih tema sigurno ćete pronaći nešto po vašem ukusu,

Huawei Ascend Mate 7 dolazi u paketu sa 4.4.2 Kitkat verzijom Android operativnog sistema, iako je malo stariji OS u pitanju, interfejs je toliko promijenjen i poboljšan da nećete ni primijetiti razliku starije verzije Androida, jer u vrijeme lansiranja ovog modela na tržište, Kitakt 4.4.4. nije bio dostupan. Iako radi na Kitkat verziji Androida, „Huawei“ je u ovaj model ubacio navigaciju u stilu novog Lilipop Androidovog operativnog sistema.

U podešavanjima telefona možete pronaći mnoge zanimljive i korisne opcije, nama se posebno svidjela opcija za brzo brisanje neželjenih fajlova i opcija za uklanjanje aktivnih aplikacija.

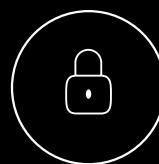
Na ovom modelu se mogu naći razne aplikacije i igrice koje dolaze u paketu, čiji broj može biti zbujujući za nove korisnike, ali se sve dodatne aplikacije i igrice koje smatrate nepotrebnim mogu obrisati.

U prodaji je moguće pronaći dvije vrste Huawei Ascend Mate 7, model sa 16 GB memorije i 2 GB rama kao i model od 32 GB memorije i 3 GB radne memorije. Razlika je naravno i u cijeni.

Sve u svemu, Huawei Ascend Mate 7 je telefon idealan ako ste ljubitelji telefona sa velikim ekranim. Ono što sigurno opravdava njegov naziv 'Mate' jeste upravo baterija koja će da izdrži više radnih sati, kao i olakšice koje vam pruža fingerprint skener, a koji pri tome radi perfektno. Ukoliko vam je potreban pametan džepni prijatelj koji će vam pomoći i uvijek biti pri ruci, Mate 7 je idealan za vas!

Visitor Mode

App Lock

Secure Safe

M:AGAZIN ISTRAŽUJE

Budućnost turizma: virtuelni obilasci galerija i turistički vodiči roboti

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Razvoj tehnologije inspirisao je pravu revoluciju u mnogim granama industrije, a jedna od njih je i turizam. Sada jeftine letove najčešće tražimo putem pretraživača na internetu, čitamo komentare o kvalitetu smještaja na web stranicama kao što je "Trip Advisor" i razmjenjujemo iskustva sa drugim putnicima putem nekog od mnogobrojnih foruma namijenjenih ljubiteljima putovanja.

Posebno su društvene mreže izmijenile način na koji putujemo, tako da nas svakodnevno bombarduju ponude turističkih kompanija koje su otkrile da su Facebook i Twitter idealan način za promociju njihove ponude.

Ono što je sigurno jeste da je tehnologija unaprijedila putničko iskustvo i učinila ga sigurnijim i jednostavnijim nego ikada, a budućnost donosi mnoge atraktivne mogućnosti za primjenu u turističkom sektoru.

Interaktivni turistički centar

Turistički informativni centar budućnosti već postoji i nalazi se u Njujorku. Najveća inovacija ovog centra je

**Ono što je sigurno
jeste da je tehnologija
unaprijedila putničko
iskustvo i učinila
ga sigurnijim i
jednostavnijim nego
ikada.**

Google digitalna platforma "NYCGO", uz pomoć koje turisti na jednom mjestu mogu pronaći sve potrebne informacije o turističkim atrakcijama u ovoj metropoli.

Posebna pogodnost platforme je mogućnost preuzimanja svih traženih sadržaja na smartfon ili tablet, a ovaj centar sadrži i interaktivni video-zid, putem kojeg posjetioci mogu napraviti svoj virtualni plan puta putem 3D tehnologije. Futuristički turistički centri vjerovatno više neće imati potrebu za ljudskim resursima, pošto će sadržavati turističke vodiče robote koji će dočekivati putnike na ulazu i komunicirati na jeziku korisnika.

Nosiva tehnologija i mobilne aplikacije u turizmu

Smartfon aplikacije u turizmu zauzimaju veoma visoko sedmo mjesto po ukupnom broju preuzetih aplikacija, što znači da pametna tehnologija ima sve veći uticaj na potrošače i njihovu odluku prilikom odabira turističkih aranžmana. Aplikacija Field Trip kompanije Google prvi je korak ka potpuno drugačoj vrsti mobilnih aplikacija za turizam pošto kombinuje proširenu stvarnost i naše profile na društvenim

naočarima za virtuelnu stvarnost i omogućiti nam zabavni interaktivni obilazak slavnih građevina kao što su Big Ben ili amfiteatar u Rimu. Zamislite da se nalazite u nekoj od slavnih umjetničkih galerija kao što je "MoMA" u Njujorku i razgledate slike pored kojih se nalazi njihov virtualni opis i istorijat koje vidite putem svojih Google naočara. Upravo to vam omogućavaju ove zanimljive aplikacije.

Da ni Bosna i Hercegovina ne kaska za svijetom što se tiče aplikacija u turizmu dokazuje aplikacija Urban Genie, koja pruža odličan pregled aktuelnih dešavanja u Banjaluci.

Urban Genie aplikacija za istraživanje Banjaluke

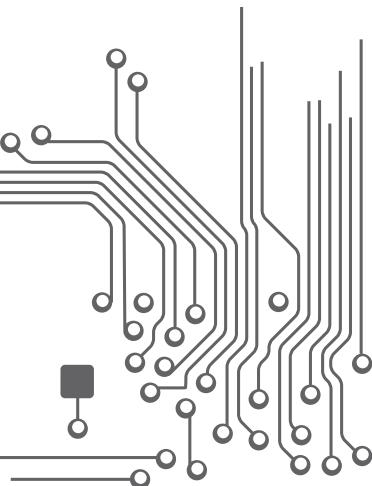
Da ni Bosna i Hercegovina ne kaska za svijetom što se tiče aplikacija u turizmu dokazuje aplikacija Urban Genie, koja pruža odličan pregled aktuelnih dešavanja u Banjaluci. Genie će vam pokazati put do najboljih restorana, hotela, noćnih klubova, pozvati vam taksi i platiti parking.

mrežama, kako bi nam dala informacije o turističkim atrakcijama koje bi nas mogle zanimati. Ovu aplikaciju već sada možete pronaći u Google Play Store-u.

Turistička ponuda budućnosti biće nezamisliva bez nosivih uređaja koji će dati potpuno novu dimenziju obilaska čuvenih arhitektonskih zdanja. Već postoje aplikacije kao što su Travel 3.0 i CityTour koje se mogu povezati sa Google

Osim toga, putem ove aplikacije za android možete pronaći kupone za besplatne proizvode i usluge svih vrsta. Osnovna funkcija Urban Genie aplikacije je da poveže preduzetnike sa potencijalnim korisnicima njihovih usluga i proizvoda. Kuponi su veoma praktični pošto se nalaze na vašem telefonu gdje god da krenete i nije potrebno da ih štampate.

BUDUĆNOST PRED VRATIMA

Flow šalje miševe u zaborav

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Klizači ili slajderi, kako ko (ne) voli, većini korisnika idu na živce, a kada se tome doda korištenje miša koje može biti veoma frustrirajući kontroler za programe kao što su Photoshop, Final Cut, AutoCAD ili čak Spotify, katastrofa je potpuna.

Takođe, većina aktuelnih gedžeta odvraćaju pažnju ili prave kognitivna opterećenja korisniku, a opet, istraživanja nam konstantno govore da smo strašno loši u multitasking-u i da svi rade bolje kada su fokusirani.

Tu u pomoć priskače Flow, novi uređaj koji omogućava da vam korištenje računara bude maksimalno pojednostavljen i sa beskonačnim osjećajem spretnosti.

Bežični Flow je novi startup kompanije "Senic", a nudi četiri vrste kontrole. Kontrolu pokreta, koja se ostvaruje mahanjem iznad

infracrvenog senzora, zatim programibilni pad koji je osjetljiv na dodir, haptičku (taktilnu) za pritiskanje Flow-a kao tastera, i na kraju, putem prstena kojim je uređaj obavljen i može se okretati za savršenu preciznost. Flow već radi na 30 aplikacija, među njima i Adobe Creative Suite, dok lukavi programeri, autori uređaja, mogu napraviti prilagođene Flow interfejse za šta god požele.

Tobias Eichenwald, suosnivač kompanije „Senic“, smatra da postoje precizniji načini za rad na računaru, nego što je škiljenje u ekran. On želi da Flow omogući korisniku da kontroliše svoj računar 'slijepo, nesvesno, prirođeno' - kao gitaru. Inače, u realnosti, dizajneri najčešće moraju da 'kopaju' kroz brojne menije Photoshop-a,

koristeći glomazni miš ili prečice na tastaturi, čime se pravi ogroman broj koraka.

„I opet nikada ne možete napraviti grafiku da bude savršena i precizna u piksel“, kaže Eichenwald.

Flow zato omogućava da korisnik brzo odabere željenu nijansu boje ili veličinu četkice u Photoshop-u, modeliranje uglova u AutoCAD-u, mijenjanje layer-a u Illustrator-u, biranje okvira u aplikacijama za uređivanje video-snimaka i još mnogo toga.

Pored pomoći u poslu, cilj ovog startup-a je da možete koristiti Flow i dok provodite vrijeme sa prijateljima.

„Iza nas je 40 godina ispred ekrana, a oni nisu uvijek najbolje dizajnirani interfejs. Ekrani prosto nisu dobri u društvenom kontekstu, jer zahtijevaju vašu punu pažnju“, ističe Eichenwald.

Upravo zato je Flow napravljen da funkcioniše i sa servisima kao što su Spotify, YouTube ili SoundCloud. Recimo, dovoljno je da lagano predete rukom iznad Flow-a za podešavanje jačine zvuka ili samo mahnite iznad njega, kako biste prešli na sljedeću pesmu, bez prekidanja druženja sa svojim prijateljima ili nečega što radite, da biste zurili u ekran. Pametne sijalice se takođe mogu kontrolisati mnogo brže sa Flow-om, nego tražeći aplikaciju daljinskog upravljača na telefonu.

Inače, uređaj je veoma dobro konstruisan, a prsten koji se okreće stvara savršeno izbalansiran otpor prstima, tako da možete osjetiti i najmanji pokret. Takođe, Flow kombinuje pokrete sa manje zamornim gestovima, koji ne podrazumijevaju stalno držanje ruke u vazduhu. Za 'integrisanje' Flow-a u vaše navike će trebati vremena, ali nema ni svako profesionalnu potrebu za njim.

Na kraju, najveću korist od ovog neobičnog uređaja bi trebali da imaju grafički dizajneri i generalno svi koji se bave softverima za kreiranje i obradu grafičkih sadržaja, ali i nešto zahtjevniji korisnici, kojima miš stvara ograničenja u svakodnevnom radu na računaru.

Kino budućnosti: iskustvo za svih pet čula

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Nakon što su se pojavili DVD-ijevi i HD televizori, kao i mnogi servisi za online gledanje filmova poput Netflix-a, mnogi su predviđeli propast kina. Iako je prodaja ulaznica u jednom periodu opadala, 2012. godina je bila jedna od godina sa najboljom kino zaradom u posljednjoj deceniji. Izgleda da su kina tu da ostanu, budući da vlasnici dvorana stalno pronalaze nove načine da unaprijede iskustvo gledanja filmova i ponude publici nešto sasvim novo.

Uspon 3D tehnologije

Važna godina za kino industriju bila je 2009. kada je „Avatar“ osvojio publiku širom svijeta i postao jedan od filmova sa najvećom zaradom u istoriji. Ovaj blockbuster doveo je 3D tehnologiju u Holivud na velika vrata. Iako su mnogi filmski kritičari predviđeli da će 3D filmovi biti samo prolazni trend, čini se kako ih ipak čeka svjetla budućnost. U narednim godinama će početi da se prikazuju nastavci popularnih filmskih franšiza „Avatar“

Važna godina za kino industriju bila je 2009. kada je „Avatar“ osvojio publiku širom svijeta 3D tehnologijom

i „Zvjezdani ratovi“, koji se u potpunosti snimaju u 3D tehnologiji. Više od 70 3D filmova biće prikazano u kinima tokom 2015. i 2016. godine, a na mnogim svjetskim tržištima poput Azije, filmovi napravljeni u 3D tehnologiji ostvaruju uvjerljivo najveće zarade na kino blagajnama.

Nove dimenzije kina

Jedina konkurenca 3D kinima u budućnosti postaće ona koje nude dimenziju više - 4D kina. Prvi 4D film „Spy kids“ pojavio se u kinima 2011., a već je otvoreno nekoliko kino dvorana u Holivudu koje su se specijalizovale za filmove snimane u ovoj tehnologiji. Ono što 4D kina čini drugaćijim su specijalni efekti poput sjedišta koja se tresu, vještačke pare i prskalica koji vjerno prenose dešavanja sa kino ekrana.

Prije dvije godine je otvoreno high-tech kino „Orbi“ u Japanu, koje je nastalo kao zajednički eksperiment kompanije „SEGA“ i kanala BBC Earth. Ovo kino omogućava multisenzorsko putovanje kroz prirodu koju gledaoci preko ekrana mogu da dodirnu, pomirišu i čuju. Vlasnici „Orbi“ kino dvorana smatraju kako će kina budućnosti postati spoj video-igara i filmskog iskustva, te da će posjetiocu moći u mnogo većoj mjeri uticati na ono što se dešava na ekranu. Fleksibilni ekrani, haptička, odnosno taktilna tehnologija, pametno staklo i laserski projektori samo su neki od segmenata koji ovo kino čine pravim čudom tehnologije.

Pravu revoluciju filmskog doživljaja donose i setovi za virtuelnu stvarnost, kao što je Oculus Rift. Uz pomoć

aplikacije Oculus Cinema ovaj uređaj omogućava onome koji ga koristi pravi kino doživljaj, a velika je prednost što se on može koristiti na bilo kojem mjestu i u bilo koje vrijeme, tako da svoja omiljena filmska ostvarenja možete doživjeti u kino formatu iz udobnosti svoga doma.

Poslije 3D i 4D formata čini se kako budućnost filma leži u novoj, petoj dimenziji, koja će okupirati sva naša čula.

Najčekivaniji ovogodišnji smartfoni - nastavak nadmetanja u megapikselima

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Već smo duboko zagazili u prvi kvartal ove godine, koja donosi slijeset novih flagship Android pametnih telefona, a svi veliki "igrači" spremili su svoje adute o kojima su procurile mnoge informacije - namjerno ili ne, za ovaj tekst je to manje važno. Nešto se već moglo vidjeti na sajmu CES 2015 koji je održan u Las Vegasu, te na završenom MWC 2015 u Barseloni, zatim slijedi berlinski IFA 2015 u septembru, a ne treba zaboraviti ni na godišnje događaje velikih kompanija. Ele, u nastavku vam donosimo nasljednike najboljih prošlogodišnjih modela.

Glasine koje kružile bile su djelimično tačne, a to je da je Galaxy S6 izuzetno važan telefon za Samsung. Galaxy S6 je "napucan" je sa 64-bitnim Exynos octacore procesorom iz Samsungove radionice, 3 GB RAM-a i kamerom od 16 MP. Ne treba zaboraviti ni na metalni okvir, te tijelo od stakla sa najvećim stepenom zaštite - Gorilla Glass 4.

HTC One M9 još jedna je ovogodišnja "bomba" predstavljena u Barseloni. Kada se uporedi hardver starog

Veliki 'igrači' spremili su svoje adute o kojima su procurile mnoge informacije

i novog flagship telefona, samo jedna stvar pada na pamet - dosljednost. To je upravo ono što kompanija uradila na M9, napredujući od M8 hardvera. Dok je dizajnerski jezik isti, procesor je nadograđen najnovijim osmojezgarnim 64-bitnim Snapdragon 810 čipsetom. On stiže u društvu sa 3GB RAM-a i novom Adreno 430 grafikom za podršku najsvježijim igricama.

Samsung Galaxy Note sada ima nezgodnu konkureniju u svojoj kategoriji, a prije svih to su iPhone 6 Plus i Huawei Ascend Mate 7. Samsung, naravno neće prepustiti tron olako, pa bi Galaxy Note 5 trebao imati Ultra HD 4K ekran, kameru sa nevjerojatnih 55 MP, 64-bitni Snapdragon procesor i vjerojatno minimum 4 GB RAM-a. Takođe, ne

treba zaboraviti ni Samsung Galaxy S6 Edge, koji će biti hibrid modela Galaxy S6 i Note Edge.

Sony će parirati konkurentima sa modelom Xperia Z4 od kojeg se očekuje zaista mnogo. Kolaju priče da će imati 5,5 inčni QHD ekranu, kameru od 21 MP sa Sony Exmor RS IMX230 procesorom, snimanje 4K videoa sa 30 sličica u sekundi. Koliko su tačne, saznaćemo uskoro.

LG je napravio ogroman korak u svijetu smartfona, pa se i od LG G4 modela očekuje da bude u rangu konkurenije, ali i bolji. Zašto? Recimo, tu je njihov "Knock Code", koji su drugi proizvođači počeli kopirati. Očekuje se da će LG G4 imati QHD ekran, Android 5.0 Lollipop sa Optimus interfejsom, kameru od 16 MP, 64-bitni Snapdragon procesor i minimalno 3 GB RAM-a. Ako još uspiju da održe cijenu nižu od ostalih proizvođača, konkurenca bi trebalo da se zabrine.

Posljednji, ali ništa slabiji od gore navedenih su telefoni iz kompanije Huawei, a riječ je o modelima Ascend P8 i Mate 8. Po informacijama koje su procurile prvi će imati 5,2 inčni HD displej, a pokretaće ga osmojezgarni procesor. Priča se, ali nije potvrđeno. Još veća misterija je nasljednik moćnog Mate 7, o kojem se absolutno ništa ne zna, osim što se na internetu pojavila njegova navodna fotografija.

Sve u svemu, budite spremni na iznenadenja!

Budućnost saobraćaja: od bešumnih vozova do letećih automobila

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Leteći automobili, luksuzni kruzeri u kojima vam piće poslužuju roboti barmeni i vozovi koji su toliko tihi da će ih nećete ni primijetiti kada prođu pored vas - ovo su samo neka od inovativnih vozila koja velikom brzinom postaju dio svjetskog saobraćaja. Donosimo vam priču o pionirskoj tehnologiji koja će zauvijek izmijeniti način na koji putujemo.

Bešumni vozovi

Vozovi će sasvim sigurno biti sve popularnija sredstva transporta, budući da je saobraćaj na svjetskim ulicama

sve češće otežan, a cijene goriva konstantno rastu. Azijske zemlje, a naročito Japan, već dugo ulazu u istraživanje načina na koji mogu poboljšati svoj javni transport. Metro u Tokiju koristi sofisticiranu pametnu mrežu koja sama donosi odluke o tome kada se voz treba preusmjeriti ili zaustaviti, tako da se vozovi mogu samostalno kretati u saobraćaju, bez potrebe za kondukterom. Da će očuvanje okoline biti sve važniji faktor u budućnosti pokazuje kineska kompanija „China CNR Corp“, koja proizvodi liniju revolucionarnih 'maglev' vozova. Ovi vozovi dobili su naziv po principu po kojem funkcionišu - magnetskoj levitaciji, budući da se ne kreću po šinama, već lebde nekoliko centimetara iznad njih uz pomoć magneta. Kako ne dolazi do frikcije između točkova i šina, ovi vozovi će

biti, praktično, bešumni. 'Maglev' vozove odlikuje i nulta emisija štetnih gasova, pošto se ne kreću na ugalj ili gorivo, kao što je slučaj sa standardnim vozovima.

Kruzer sa smart tehnologijom

Ponuda luksuznih prekoceanskih krstarenja veća je nego ikada i mnoge kompanije traže nove načine na koje će privući potencijalne putnike. Kompanija „Royal Caribbean“ odlučila je da ide u korak sa trendovima budućnosti i predstavila je prvi svjetski pametni kruzer "Quantum of the seas". Prednosti pametne tehnologije započinju već prije putovanja, tako što svaki putnik dobija pristup svom personalizovanom planeru putem kojeg može planirati svoje krstarenje do najsitnijeg detalja, a kada se nađe na brodu, putnik uz pomoć "Royal IQ"-a može da se čekira i pristupi svim pogodnostima koje mu se nude tokom putovanja. Ovaj brod omogućava i do sada najbržu internet konekciju tokom plovidbe na otvorenom moru, tako da putnici mogu preuzimati muziku i gledati filmove putem live streaming-a. "Quantum of the seas" posjeduje i još jedan veoma neobičan dodatak - prvi svjetski bar sa barmenima robotima.

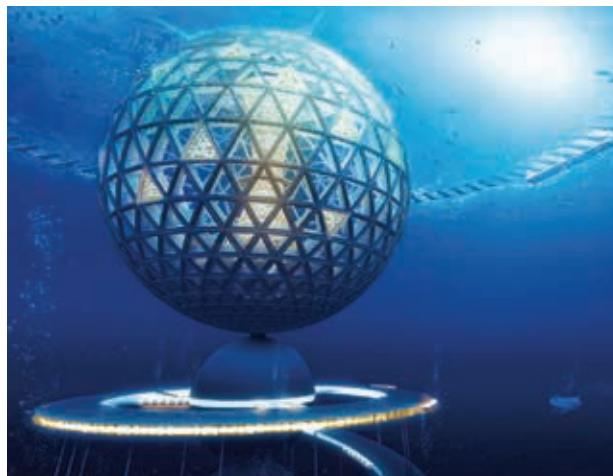
Leteći automobil

U ne tako dalekoj budućnosti velikom broju vozača postaće svakodnevica da na posao odlaze u automobilu koji se u roku od samo trideset sekundi može pretvoriti u letjelicu. Kompanija „Terrafugia“ već je proizvela prototip jednog ovakvog vozila koje ima dva sjedišta, a upravljanje je toliko jednostavno da se proizvođači nadaju da će ova letjelica postati uobičajeni dio svakog domaćinstva, nakon što se pojavi u serijskoj proizvodnji.

Kako će izgledati gradovi budućnosti?

PIŠE: STAŠA NIKODINOVIC

Pametna tehnologija sve češće igra veoma važnu ulogu u infrastrukturi gradova širom svijeta. Klimatske promjene, širenje urbanih sredina i povećana emisija štetnih gasova, samo su neki od razloga zbog kojih svjetske vlade pomoću tehnologije pokušavaju pronaći modele za očuvanje gradova u budućnosti. Ovo je pogotovo slučaj sa zemljama u Jugoistočnoj Aziji, koje su najčešće žrtve globalnog porasta temperature i nekontrolisanog eksploataisanja izvora energije. Evo nekoliko primjera zemalja koje su na odličnom putu da osiguraju sigurniju budućnost za svoje građane.

Podvodni grad u Japanu

Svjetski nivo okeana je u porastu i mnoge ostrvske zemlje poput Japana moraju ubrzano pronalaziti rješenja za održivi život svojih građana. Kompanija „Shimizu Corp.“ objavila je da do 2030. godine planira izgraditi prvi svjetski podvodni eko-grad koji će se napajati isključivo putem energije dobijene iz morskog dna.

Projekt „Ocean Spiral“ uključuje izgradnju rezidencijalnog dijela u obliku sfere, te središnjeg spiralnog dijela koji će povezivati gornji dio konstrukcije sa istraživačkim centrom na morskom dnu. Podvodni grad ove kompanije možda je ključ rješenja problema ove zemlje, koja je u konstantnoj opasnosti od razornih zemljotresa i cunamija.

Ekološki gradovi u Indiji

Nedavna istraživanja pokazala su da je Indija zemlja sa najvećim stepenom zagađenosti vazduha u svijetu, tako da ne čudi sve veći broj arhitektonskih projekata usmjerenih ka kreiranju ekoloških pametnih zajednica koje će biti u skladu sa prirodom, a ne protiv nje. Pilot projekti ovakvih gradova uspješno su pokrenuti u regijama Haryana, Maharashtra i Gujarat, a ovi gradovi sadrže sisteme za 24-časovnu reciklažu svog otpada i vode, digitalni sistem za kontrolu potrošnje energije i pametno mjerjenje emisije štetnih gasova.

Korejski grad budućnosti Songdo

U medijima često nazivan prvim svjetskim gradom budućnosti, megapolis Songdo izgrađen je na nekadašnjem

močvarnom području. Udaljena samo sat od prestonice Seula, ova high-tech utopija kombinuje najbolja arhitektonska rješenja iz cijelog svijeta: u središtu se nalazi jedna od najvećih gradskih zelenih površina napravljena po uzoru na Central Park u Njujorku, moderni vodeni kanali poput onih u Veneciji, kao i gradski konferencijski centar koji izgledom podsjeća na zgradu Opere po kojoj je poznat Sidnej. Songdo posjeduje i jedan od najmodernejih sistema za reciklažu gradskog otpada, a trenutno se testira sistem

---

Pametna tehnologija sve češće igra veoma važnu ulogu u infrastrukturi gradova širom svijeta.

---

video-konferencija, koji bi direktno povezivao građane sa gradskim vlastima. Songdo bi trebao biti završen do kraja 2015. godine.

Masdar - pustinjska prestonica obnovljive energije

Ovaj grad koji se nalazi u Ujedinjenim Arapskim Emiratima još uvijek je u izgradnji i trebalo bi da se u potpunosti oslanja na solarnu i druge obnovljive izvore energije. Osim toga, ovaj pustinjski grad bi trebao postati i prvi karbon-neutralni grad na svijetu, sa nultom emisijom štetnih gasova i pravi raj za kompanije koje se bave pametnom tehnologijom. Gradski saobraćaj odvijaće se skoro isključivo putem električnih automobila, a čitav grad je opasan posebno dizajniranim zidom koji

sprečava prođor vrelog pustinjskog vazduha i omogućava konstantno hlađenje gradskih ulica. Već okarakterisan kao ekološka prestonica arapskog svijeta, Masdar je na putu da postane jedan od gradova sa najvećim brojem solarnih ploča po glavi stanovnika.

Amsterdam - futuristički plutajući grad

Pored Venecije i Amsterdam je jedan od evropskih gradova koji su u najvećoj opasnosti da nestanu pod vodom u ne tako dalekoj budućnosti. Iz tog razloga su se holandski inženjeri dosjetili da iskoriste činjenicu da je Amsterdam okružen vodom i grade „IJburg“, prvi svjetski koncept plutajućeg grada. „IJburg“ je izgrađen na nizu vještačkih ostrva kojih su sa kopnom povezana mostovima, a u mnoge segmente ostrva ugrađena je pametna tehnologija koja prati promjene u nivou mora.

Mobilni uređaji u poslovnim okruženjima

PIŠE: DAMIR DIZDAREVIĆ

Korištenje mobilnih uređaja u poslovne svrhe, na prvom mjestu pametnih telefona, a zatim i tableta, odnosno phablet-a, danas je izrazito izraženo. Bilo da se radi o uređajima koji su nabavile kompanije, te dati uposlenicima na korištenje, ili da se radi o privatnim uređajima uposlenika kojima je namjena proširena i na poslovnu upotrebu, ove moćne spravice su tiho postale neodvojiv dio skoro svake IT infrastrukture. Međutim, percepcija mobilnih uređaja na način da se o njima razmišlja slično kao o laptopima i

pametne telefone, kao možda i najparadigmatičniji primjer, može se reći da ih je u slučaju nabavke u poslovne svrhe, većina kompanija nabavljala imajući na umu prvenstveno bazične glasovne komunikacije, odnosno s ciljem omogućavanja brže i efikasnije komunikacije između uposlenika, kompanije i njenih klijenata. Posmatramo li tako, za IT perspektivu cijele situacije i nije bilo puno mjesta. Evolucijom i napredovanjem samih uređaja, njihove funkcionalnosti su se proširile daleko izvan glasovne i SMS komunikacije, pa je i njihova upotreba u poslovne svrhe postala mnogo šira, najčešće proporcionalno volji samog krajnjeg korisnika da ih tako koristi.

S druge strane, primjetno je da je poslovna upotreba pametnih uređaja, na prvom mjestu telefona, koje su korisnici sami nabavili, daleko šira i intenzivnija. Ona se, naime, rodila iz praktične želje i potrebe samog korisnika da sebi olakša obavljanje određenih operacija, te da svoju komunikaciju učini efikasnijom. Zato se veoma često sreću slučajevi izrazito naprednog korištenja pametnih telefona u poslovne

Mobile Management

desktopima koji se tradicionalno koriste, još uvijek je dosta niska. Kao rezultat toga, i svijest o tome da je potrebno uspostaviti neku vrstu upravljačkog i kontrolnog mehanizma nad njima, još uvijek se rijetko sreće, posebno u našim krajevima.

Razlog za to nije teško dokučiti. Za razliku od standardnih procedura nabavke, te kasnijeg provisioning-a laptop i desktop računara, što se već godinama radi po manje-više uhodanom principu i poznatim metodima, upotreba mobilnih uređaja u poslovne svrhe došla je sa puno manje organizacije i sa puno manje standardnih procedura. Posmatramo li samo

svrhe, ali koji su došli kao rezultat želje korisnika, a mnogo rjeđe kao rezultat jasno definisane kompanijske politike. Ovu pojavu su još prije par godina prepoznali veliki IT vendori, i jasno se definisala kroz Bring-Your-Own-Device (BYOD) koncept. Taj koncept, naime, stimuliše samostalni odabir uređaja od strane korisnika, odnosno korištenje uređaja koji je korisnik već nabavio u poslovne svrhe, ali s druge strane takođe definiše i sigurnosne i funkcionalne procedure za tu vrstu upotrebe, što je i glavna tema ovog teksta.

Iskustvo iz BiH, ali i zemalja regionala, pokazuje da se u većini srednjih i velikih kompanija, koje imaju definisane IT

---

odjele, te vrlo jasne i ponekad veoma stroge procedure i politike u vezi sa računarima, ti isti IT odjeli vrlo rijetko pitaju za mišljenje kada se radi nabavka mobilnih uređaja (na prvom mjestu telefona), a još rjeđe se ti uredaji obuhvataju bilo kakvim kompanijskim polisama i pravilima, izuzev onih koji se odnose na dozvoljeni utrošak po osnovu ostvarenih poziva. Nedavno sam vidio primjer kompanije koja ima vrlo restriktivno konfigurisane grupne polise (Group Policy) koje se odnose na desktop/laptop računare, te pomoću kojih je korisnicima zabranjena bilo kakva modifikacija konfiguracije samog OS-a, instalacija aplikacija, korištenje USB portova i još dosta toga. Istovremeno, u istoj kompaniji vlada potpuno odsustvo bilo kakve politike za mobilne uređaje na kojima se nalazi dobar dio podataka sa tih istih, vrlo limitiranih i nadziranih računara. Može zvučati komično i pomalo paradoksalno, ali prilično sam siguran da je par uposlenika imalo bolje hardverske performanse na svojim telefonima, nego na računarama koje koriste. Ako se bilo ko pita odakle poslovni podaci na mobilnim uređajima, odgovor je vrlo jednostavan - došli su na njih preko privatnih cloud servisa. Nezanemariv broj današnjih korisnika računara, najčešće zbog potrebe rada od kuće, podatke na kojima radi kopira i na svoj privatni cloud storage (poput Dropbox-a, Google Drive-a ili OneDrive-a) te nastavlja rad od kuće ili sa druge lokacije. To je vremenom izraslo u praktičnu alternativu korištenju USB stick i sličnih medija. S obzirom na to da svaki današnji pametni telefon ima klijenta za svaki od pobrojanih cloud storage servisa, to se podaci vrlo lako nađu tamo gdje ih baš i ne očekujemo. I opet, bez ikakve kontrole ili politike zaštite. Dodamo li na to još i podatak da veoma veliki broj korisnika na telefonu ima konfiguriran i poslovni email (bez obzira na to da li je uređaj privatni ili poslovni), nije teško zaključiti da je količina poslovnih podataka koje telefon sadrži u sigurnosnom smislu pomalo i zastrašujuća.

Korištenje mobilnih uređaja u poslovne svrhe, na prvom mjestu pametnih telefona, a zatim i tableta odnosno phablet-a, danas je izrazito izraženo.

Sve navedeno govori u prilog činjenici da je već odavno došlo vrijeme da se mobilni uređaji (telefoni, tableti, phablet-i) počnu posmatrati kao dio IT infrastrukture svake kompanije i u skladu sa tim definisu i politike za njihovu upotrebu, odnosno zaštitu podataka koji na njima postoje. Na žalost, tu su stvari mnogo složenije nego kada se radi o istim postupcima za desktop/laptop računare. Razloga za to ima više. Na prvom mjestu, kod mobilnih uređaja nema podrazumijevane, niti apsolutno većinske platforme.

Za razliku od desktop/laptop računara gdje je Windows u apsolutnoj većini, pa su u skladu sa tim i metodi konfiguracije, kontrole i zaštite uglavnom unificirani, kod mobilnih uređaja stanje je (trenutno) bitno drugačije. Na našem tržištu prisutna su tri velika igrača, Google (sa svojom Android platformom), Apple (sa iOS platformom) te Microsoft (sa Windows Phone platformom). Niti jedan nema

apsolutnu većinu, i veoma je teško naći poslovno okruženje koje je uniformno po pitanju mobilne platforme koja se koristi. Okruženje je najčešće vrlo heterogeno, sa najmanje dvije, vrlo često i tri različite platforme koje se koriste (sa svim svojim podverzijama). Situacija zna biti još haotičnija ukoliko uređaje nisu nabavljale kompanije nego je, makar parcijalno, primijenjen ranije pomenuti BYOD koncept.

Pitanje je na koji način uspostaviti konzistentnu i efikasnu kontrolu nad uređajima i podacima u ovakvim scenarijima. Odgovor na to pitanje se uglavnom dobije kroz definisanje Enterprise Mobility strategije na kompanijskom nivou, te zatim odabiru odgovarajućih softverskih rješenja i tehnologija koje će se koristiti u ovu svrhu. Upotreba množine u prethodnoj rečenici nije slučajna - najčešće se upravo i radi o kombinaciji više tehnologija i softvera koji daju cijelovito rješenje za definisanu Enterprise Mobility (u daljem tekstu EM) strategiju. Zato je ključna stvar zapravo definisati kompanijsku EM strategiju, te detaljno analizirati postojeće stanje u svim njegovim aspektima. EM strategija na kompanijskom nivou treba da pruži odgovore i definiše rješenja za kontrolu, provisioning i upravljanje mobilnim uređajima koji se po bilo kom osnovu i na bilo koji način spajaju na kompanijsku infrastrukturu.

Neka od ključnih pitanja na koje treba da se da odgovor unutar dokumenta kompanijske EM strategije su:

- Kako se trenutno koriste mobilni uređaji unutar kompanije?
- Na kojim softverskim platformama su bazirani mobilni uređaji?
- Kojim kompanijskim podacima se može pristupiti sa mobilnih uređaja?
- Koje tehnologije za zaštitu podataka se koriste unutar kompanije i šta od toga je primjenjivo na mobilne uređaje?
- Na koji način razdvojiti poslovne i privatne podatke na uređajima?
- Kakve metode zaštite podataka se primjenjuju u slučajevima gubitka/krađe uređaja?
- Da li kompanija zvanično usvaja BYOD koncept?
- Da li je u planu razvoj, odnosno korištenje aplikacija za mobilne uređaje u poslovne svrhe?

Vrlo je važno da se ključne stvari EM strategije definisu prije nego što se pristupi odabiru softverskog rješenja koje bi zadovoljilo principe i zahtjeve definisane kroz EM strategiju. Zato je preporučljivo i vrlo isplativo potrošiti određeno vrijeme, te eventualno angažovati i stručnog konsultanta koji će pomoći pri izradi EM strategije. Nakon toga, izbor odgovarajućeg rješenja za MDM (Mobile Device Management) će biti mnogo više fokusiran na konkretne funkcionalnosti, te mnogo manje podložan proizvoljnim odabirima. Na tržištu trenutno postoji nekoliko vrlo kvalitetnih MDM rješenja, kako za on-premise instalaciju, tako i cloud baziranih. O karakteristikama nekih od poznatijih rješenja, govorićemo detaljnije nekom drugom prilikom.

Za sada, izrazito je važno da se razvije svijest o mobilnim uređajima kao o dijelu IT infrastrukture kompanije, te u skladu sa tim i potreba za definisanjem jasnih pravila njihovog korištenja, te zaštite podataka koji se na njima nalaze.

POSLOVNI BONTON

Odjeća (ne) čini čovjeka

Dobar ton u poslovnom životu standard lijepog ponašanja.

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

Dobar ukus u odijevanju znači pravilan izbor odjeće obuće, nakita i drugih garderobnih i ukrasnih detalja za svaku priliku, doba dana i okruženje.

Šta se može smatrati profesionalnom odjećom? Može se govoriti o uniformi, ali i o slobodnoj varijanti odijevanja, u zavisnosti od vrste zanimanja. Bez obzira na posao koji se obavlja, kada nije obilježen uniformom, najprikladniji je klasičan tip odijevanja. On se ogleda u kroju i boji, vrsti i izboru materijala, obući, tašnama, kravatama i ukrasima.

U svakodnevnom poslovnom okruženju, potrebno je naglasiti poslovni karakter odjeće, izvjesnu jednostavnost, svakodnevnu rafiniranu eleganciju. Dnevna toaleta poslovnog čovjeka ili žene ne može se zamisliti bez odijela, odnosno kostima. Uobičajene boje i stil odijevanja poslovne žene jesu kostimi tipa: a) suknja (šanel ili midi dužine, maksi za koktele) i sako - žaket; b) pantalone i sako, žaket ili kratak mantil. Boje su: teget ili marin-plavo, siva (sve nijanse), teget-bijelo a za večernje izlaska crna ili kombinacije bijelo-crno, bež-crno.

Sako muškarci nikada ne skidaju.
U rijetkim prilikama, kada je zaista toplo, a prostor nije klimatizovan,
sako se može skinuti uz izvinjenje ili
odobrenje prisutnih, naročito dama.

Uz kostim idu košulje, tanki džemperi ili majice svedenog dekoltea sa maramama i ešarpama; mogu se kombinovati pastelne ili čak jarke boje. Nose se haljine u kombinaciji sa kraćim sakoima ili mantilima - to su veoma elegantni kompleti za popodnevne sastanke i pregovore, prijem stranaca ili za čitav dan proveden u različitim aktivnostima: sastanci, koktel, pregovori, ručak i sli. Materijali treba da su kvalitetni: tvid, štof, svila, itd. Ista shema u smislu poslovne odjeće odnosi se na muškarce. Klasično odijelo, teget, si-ve ili maslinastozelene boje kombinuje se sa kravatama različitih, diskretnih boja i neupadljivih šara. Maramice u reveru mogu se nositi

uveče i moraju biti u tonu sa kravatom ili leptir mašnom. Košulja za dnevno odijelo je nježno pastelnih boja; danas se nose: bež varijanta, svijetloplava ili bijela sa diskretnim prugama ili kockama. Za večernje izlaska se preporučuju bijele košulje, a kada se nose leptir mašne, onda su obavezne bijele košulje sa slomljenom kragnom. Nose se i plastroni u specijalnim prilikama, uz frakove.

Sako muškarci nikada ne skidaju. U rijetkim prilikama, kada je zaista toplo, a prostor nije klimatizovan, sako se može skinuti uz izvinjenje ili odobrenje prisutnih, naročito dama. Kravata se nikada ne skida pred drugima.

Mladi ljudi se ponekad osjećaju nelagodno u klasičnim odijelima, pa se mogu praviti interesantne kombinacije odijela sa pantalonama jedne boje, a sakoom u drugoj kombinaciji. Sako može biti i karo - na kocke ili sa diskretnim prugama, a pantalone, razumije se, jednobojne. Džins je uvijek u modi i može se pronaći model koji nema naglašeno uzane nogavice od teksas materijala, već je neutralan po kroju i boji. Tada se kombinuje sa sakoima i interesantnom obućom, što djeluje pomalo sportski, ali veoma elegantno. Djevojke i žene ne bi trebalo da nose farmerke uopšte kada je riječ o poslovnom odijevanju.

Posebno treba voditi računa o izboru čarapa - potpuno je pogrešno ako muškarac obuče bež, bijele ili šarene čarape uz teget odijelo ili elegantnu (englesku) kombinaciju - sive pantalone, teget sako.

Oko izbora cipela treba biti vrlo obazriv. Bolje je imati dva para dobrih i kvalitetnih cipela nego više pari koje brzo propadaju. Cipele treba da budu uvijek očišćene i sjajne. Za muškarce uz odijela obično idu crne kožne cipele,

ili ljeti - espadrile od tanje, prevrnute kože; za žene se preporučuje niža ili srednja peta zbog praktičnog i lakog održavanja i hodanja. Sandale ne treba da budu previše otvorene tokom ljetnih mjeseci, a nikako se ne nose papuče. Potpetice srednje visine su pogodne za kombinaciju sa kostimima za cijeli dan, a sa visokim petama za večernju toaletu. Sportska varijanta - sasvim ravne cipele, slaže se uz određene krojeve kostima sa pantalonama.

Izbor tašne zavisi od izbora cipela. Ova dva odjevna predmeta treba da se slažu u boji. Ili su oba jednobojna ili postoje detalji na tašni i cipelama koji su druge boje, ali veoma diskretni. Tašne su obično kožne, a nose se i moderne tašne od impregniranog platna - teget, crne boje ili karo u barberi stilu. Tašna ne smije da bude neuredna i natrpana papirima i drugim sitnicama. Pretraživanje sopstvene tašne na sastanku u potrazi za olovkom ili maramicom, može da djeluje prilično haotično i nervozno.

Rukavice treba da budu u skladu sa bojom tašne i cipela. Nose se tanke kožne rukavice, ali i duge ekstravagantne za veče (pokrivaju laktove), od somota ili satena, u kombinaciji sa dekoliranim večernjom haljinom bez rukava. Žena prilikom rukovanja sa muškarcem ne skida rukavicu, za razliku od muškarca koji obavezno skida rukavicu kada se rukuje sa ženom.

MREŽA

Sigurnost žrtvovana zad efikasnosti

Od krađe identiteta i prevara, pa sve do hakerskih napada na korporacije, cyber bezbjednost nikada nije bila važnija za preduzeća, organizacije i vlade, ali i nikad ugroženija.

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Stručnjaci za hakovanje upozoravaju da tek predstoje brojne sigurnosne prijetnje, kako sajber kriminalci postaju sve sofisticiraniji. 'Tradicionalni' sajber kriminal, koji podrazumijeva krađu lozinki na prevaru i dalje će biti rasprostranjen tokom godine, a špijunski napadi velikih razmjera i hakovanje interneta stvari ili lot-a (Internet of Things) takođe će biti jedan od krupnijih rizika. Pogledajmo koje su trenutno najveće online prijetnje.

RANSOMWARE

Ransomware je vrsta štetnih programa, a ograničavaju pristup kompjuterskom sistemu koji inficiraju. Ransomware programi postali su mnogo sofisticiraniji kada su u pitanju metode i ciljevi, na šta upozoravaju najveći stručnjaci za sigurnost.

"Predviđamo da će ransomware dolaziti u varijacijama koje će uspjeti da izbjegnu bezbjednosne softvere instalirane na sistemu, a posebno će ciljati tzv. endpoint-e rješenja za čuvanje podataka baziranih na cloud-u, kao što su Dropbox, Google Drive i OneDrive. Kada endpoint bude zaražen, ransomware će počušati da iskoristi podatke korisnika za prijavljivanje, kako bi dalje zarazio rezervne kopije podataka cloud memorije", kažu iz poznatog McAfee Lab-a u izvještaj o sajber rizicima.

Ransomware je nezgodan jer šifrira podatke, a iz McAfee-ja smatraju da će se napadi na mobilne uređaje i podatke sačuvane na u cloud-u samo povećavati.

"Žrtve ransomware-a biće u šoku kada pokušaju da pristupe svom cloud-u, kako bi ponovo vratili svoje podatke i tada shvate da su njihovi backup-i kodirani od strane ransomware-a", kažu stručnjaci.

Ono što još više zabrinjava, ransomware napadači će tragati za što je više načina moguće, kako bi izvukli novac od žrtava, što će biti svojevrsni otkup, kako bi oslobodili njihove šifrovane podatke.

INTERNET STVARI (IOT)

Internet stvari, odnosno povezivanje fizičkih uređaja kao što su kućni aparati i automobili na internet, i dalje će biti 'internet ranjivosti', sudeći po sajber ekspertima.

I Jamison Nesbitt, osnivač Cyber Senata, zajednice globalnih poslovnih lidera cyber bezbjednosti, ponovio je stavove stručnjaka koji tvrde da će biti zaista velikih cyber bezbjednosnih rizika tokom 2015. godine.

"Internet stvari predstavlja jedinstven bezbjednosni izazov u pogledu broja povezanih uređaja. Internet stvari će biti integriran u svako tržište koje možete zamisliti, od zdravstva, preko energetike, pa sve do transportne mreže, ali kada je dizajniran nije se razmišljalo o bezbjednosti. Postoje milioni hakera koji mogu ugroziti ove međusobno povezane sisteme. Žrtvovali smo sigurnost zarad efikasnosti", tvrdi Nesbitt.

SAJBER ŠPIJUNAŽA

Sajber špijunaža postaje odlučujuće oružje za mnoge vlade, bez obzira na to koliko one ne žele priznati bilo kakvu umješanost u takve aktivnosti, koje koriste za podrivanje svojih neprijatelja.

"Novi svjetski rat će se voditi tastaturama", tvrdi Nesbitt.

Takođe, u izvještaju iz McAfee-ja se navodi da treba očekivati povećanu učestalost napada sajber špijunaže tokom ove godine.

"Iskusni 'igrači' će postati nevidljivi sakupljači informacija, dok će novajlige tražiti načine da kradu novac ili ometaju svoje protivnike", upozorava se u izvještaju, predviđajući da će i male nacionalne države, kao i terorističke grupe koristiti sajber ratovanje, jer ono postaje sve dostupnije, a mnogo je jeftinije.

PORAST SAJBER KRAĐA

Krađa finansijskih informacija nije ništa novo. Crno tržište ukradenih podataka debitnih i kreditnih kartica veoma je dobro uspostavljeno i ono odavno čini unosan biznis za sajber kriminalce. Ali, sa novim načinima plaćanja robe, kao što su beskontaktno i mobilno plaćanje, što je postalo normalno za evropske potrošače, pojavila se i nova prilika za hakere, pogotovo ako trgovci ne budu vodili računa o bezbjednom čuvanju podataka o plaćanjima, navode iz kompanije „Symantec“.

"Iako bi to zahtijevalo od sajber kriminalaca da ciljaju na pojedinačne kartice i ne bi doprinijelo velikim probijanjima zaštite ili velikim krađama, kao što smo vidjeli da se desilo u Americi, tehnologija plaćanja neće biti zaštićena zbog trgovaca koji ne čuvaju podatke platnih kartica na sigurnom. Sa druge strane, oni koji budu pažljivi i dalje će morati da budu oprezni u zaštiti sačuvanih podataka", kaže Candid Wuest, istraživač kompanije „Symantec Security Response“.

NESIGURNE LOZINKE

Lozinke koje je lako 'razbiti' i dalje će biti veliki rizik, slažu se svi analitičari.

"Slabosti lozinki su poznate, ali i dalje dovode do mnogih napada visokog profila, kao što je nedavni napad na iCloud", podsjeća Sian John iz „Symantec“-a.

Ova godina će vjerovatno biti prva godina kada će se lozinke početi ukidati u korist opcije zaštite koja će uključivati više faktora.

"Sljedeća godina će možda biti prva godina kada će taj multi-faktor podrazumijevati", kaže iz kompanije "Digital Shadows", koja se bavi sajber prijetnjama.

John smatra da su mehanizmi za ponovno vraćanje lozinki pogrešni.

"Tradicionalni metod vraćanja lozinke je postavljanje pitanja na koja bi samo vi, pravi vlasnik, trebalo da znate odgovore. Nažalost, odgovori na ova pitanja često se mogu zaključiti na osnovu informacija koje je lako naći na mreži, posebno s obzirom na sklonost ljudi za prekomjerno dijeljenje raznih informacija na sajtovima društvenih mreža", zaključuje on.

Sada, kada znate sve ovo, da li se osjećate sigurno na globalnoj mreži?

IDEJE POKREĆU SVIJET

Gorivo budućnosti

- osam grama za 100 godina vožnje

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

Svi dobro znamo da je naftna industrija jedan od ključnih faktora svjetske ekonomije. Takođe, tu je i ona druga strana medalje, koja kaže da se istovremeno radi i o jednom od najvećih zagadivača koji utiče na ekstremne klimatske promjene. Putevima širom planete saobraća preko milijardu automobila koji direktno ili indirektno koštaju čovečanstvo hiljada i hiljada milijardi evra. Zamislite da ti automobili za pogon koriste potpuno čist izvor energije koji iziskuje dopunu od svega osam grama goriva - na svakih 100 godina.

Pojavio se koncept koji bi navedeno mogao učiniti stvarnim, iako izgleda kao nedostžni san, bar iz današnje perspektive. Rješenje donosi hemijski element koji se zove torijum. Torijum se komercijalno dobija preradom monacitnog pijeska, a već je korišten kao nuklearno gorivo. Iako se ovo možda ne čini kao najbolja ideja, prednosti su više-strukte, posebno u odnosu na neka druga nuklearna goriva, kao što je recimo uran. Prvo, Torijum je manje reaktivni, a drugo, manje je i radioaktivn. Sa druge strane, daje mnogo više energije, pa je tako jedna tona torijuma energetski jednako vrijedna kao čak 200 tona urana.

„Laser Power Systems“, američka kompanija iz Konektikata, radi na razvoju automobilskog motora koji bi mogao koristiti upravo torijum kao pogonsko gorivo. Ovakav automobil ne bi imao štetnu emisiju gasova, nema turbine i proizvodi struju, a pokreće ga nuklearni torijum laseri. Direktor ove kompanije Charles Stevens, navodi da se torijum sjajno uklapa u sliku obnovljivih izvora energije, kao i u onu koja se tiče zaštite okoline, jer je u odnosu na aktuelna goriva, mnogo manje štetan.

Zamislite da
automobili za
pogon koriste
potpuno čist izvor
energije

Stevens je takođe objasnio i odnos torijuma i benzina. Preciznije, samo jedan gram torijuma dovoljan je za istu količinu energije koju trenutni automobilski motori potroše nakon skoro 7.396 litara benzina! Jednostavnom jednačinom ova kompanija je došla do zaključka kako bi samo osam grama torijuma bilo sasvim dovoljno za čitav vijek vožnje automobilom. Ipak, bez obzira na navedeno, realizacija je toliko daleka, da je skoro nemoguća.

Inače, ovo ne bi bio prvi pokušaj da se razvije automobil koji bi kao gorivo koristio torijum, jer je „Cadillac“ još prije šest godine zamislio jednu takvu avantuру, međutim, čitava priča nikada nije realizovana.

Teško je uopšte predviđati može li „Laser Power Systems“ napraviti revoluciju, posebno kada se u obzir uzmu ogromni troškovi razvoja, a o cijeni takvih automobila da ne pričamo. Treba li dodati da će i naftni lobi sigurno uraditi sve da i ovaj pokušaj propadne, jer bi se direktno ugrozile milijarde dolara kapitala i prihoda, ako bi se zaista proizveo ovakav automobil.

I ne samo to, stotine hiljada radnih mjeseta u naftnoj industriji bi vjerovatno nestalo, a o zaštiti životne sredine, koja nije nimalo zanemariv faktor, nažalost se vodi računa isključivo deklarativno.

U svakom slučaju, priča djeluje zaista impresivno i ako bi nekim slučajem postala stvarnost, uticala bi na razvoj civilizacije, u to nema sumnje. Pitanje je da li je vrijedno žrtvovati trenutnu naftnu industriju, kako bismo imali bolja rješenja nakon narednih pet decenija, koliko se predviđa trajanje zaliba nafte? Odgovor nije nimalo jednostavan.

Sijalice se zauvijek gase?

Kako biste koristili sijalicu da je deblijine papira i da se može aplicirati na bilo kakvu površinu? Zbunjujuće pitanje, zar ne?

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Kompanija „Rohinni“ uveliko razmišlja o tome, jer trenutno radi na razvoju nečega što se naziva Lightpaper. To je, na neki način, štampanje osvjetljenja koje se može primijeniti na beskonačno mnogo načina i postaviti na svaku podlogu, u bilo kojem obliku i za svaku situaciju. Ako vam ovo zvuči fantastično, sjetite se svoje reakcije kada ste prvi put čuli za 3D štampu.

„Lightpaper je više nešto kao svjetlosna platforma, za koju još uvijek ne znamo ni kako će se koristiti. Sve što znamo je da pokušavamo da otključamo dodatne mogućnosti kreiranja svjetla“, kaže Nick Smoot, direktor marketinga kompanije „Rohinni“.

U svom sadašnjem stanju razvoja, Lightpaper se proizvodi miješanjem mastila i sitnih LED dioda, koji se zatim štampaju na provodivi materijal. Taj novi objekat se onda stavlja između dva druga sloja i zaliđe. Malene diode su tako sitne, da su veličine crvenih krvnih zrnaca, a nasumično su razbacane po materijalu. Kada struja prođe kroz diode, one se upale.

Najave na polju tanke rasvjete traju već neko vrijeme, zahvaljujući u velikoj mjeri prodorima koje je načinila OLED tehnologija. Ipak, ništa održivo se još uvijek nije pojavilo na tržištu, a Lightpaper je mnogo tanji od OLED tehnologije, koja je bila u stanju da televizore svede na deblijinu od djelića jednog inča, a istovremeno je mnogo manji trošak. Treba li dodati i to da ima životni vijek od oko 20 godina, kao i LED dioda?

Ipak, iz kompanije „Rohinni“ kažu da nisu zainteresovani za učešće na TV tržištu. Kompanija bi radije postavila tehnologiju tamo gdje njen korišćenje može vrlo brzo da napraviti neki veliki

pomak, sve od osvjetljavanja logotipa na mobilnom telefonu pa sve do farova za automobile. Nekoliko kompanija već radi na primjeni Lightpaper-a, ali Smoot ne želi da imenuje bilo koju od njih.

„Proces dizajn je nešto što može da se uradi za skoro jedno popodne. Imamo ljudе koji su i ranije saradivali sa nama, i prije nego što se dan završi, možemo imati dizajn koji može odmah ići na tržište, što je prilično čudno, ako malo bolje razmislite o tome“, kaže Smoot.

U svakom slučaju, Lightpaper bi trebao da se pojavi sredinom ove godine, ali „Rohinni“ neće biti usmjeren na tržište koje se tiče domaćinstava, sve dok se Lightpaper ne pokaže na komercijalnom i industrijskom tržištu.

Veliki problem sa strujom prve verzije Paperlight-a je postavljanje LED dioda prilikom štampanja, jer u ovom momentu razvoja one nisu ravnomjerno raspoređene na površini na koju se štampaju, te ovo može izazvati treperenje. Smoot je objasnio da za brojne aplikacije to neće biti bitno, ali izazov na kojem se trenutno radi je da se diode postave tako da produzvode potpuno ravnomjernu svjetlost. Ovo nije nepremostiva poteškoća, što će vjerovatno riješiti druga verzija Lightpaper-a, koja će biti sprema za nekoliko mjeseci.

„Magična stvar u vezi sa ovim rješenjem je to što svijetli, što je izuzetno tanko, ali i fleksibilno i može se programirati. Možete se baviti dijelovima dioda, što je potpuno drugačije kada počnete da razmišljate o rješenjima svjetlosti koji se tiču njegovih dijelova“, zaključuje Smoot.

INFOGRAFIK

KAKO MOŽEMO sačuvati prirodu

1 NE
BACAJTE
SMEĆE
oko sebe

PLASTIKA JE MATERIJAL
KOJI SE DOBJA IZ NAFTE.
* Razgradnja različitih
proizvoda od plastike
traje od
100-1000
GODINA.

2 NEKA BICIKL
POSTANE
tvoj najbolji prijatelj

OKO 60%
UKUPNOG SVJETSKOG
ZAGADJENJA
potiče od sagorijevanja
goriva u motorima
automobila

3 NEKA TI
RECIKLAŽA
ne bude
gnjavača

RECIKLAŽAIMA TRI
OSNOVNA PRINCIPA (RRR):
R - reduce - smanjiti
R - reuse - ponovo koristiti
R - recycle - reciklirati.

m:

S DRUGE STRANE

PLESNI KLUB
“GEMMA”

TALENTI

Dejan Janković

Klasičnoj muzici treba više medijske podrške

Dejan Janković rođen je 1989. godine u Mostaru. Srednju muzičku školu je završio u Banjaluci u klasi prof. Biljane Jašić Radovanović. Diplomirao je 2012. godine na Akademiji umjetnosti u Banjaluci na odsjeku za klavir u klasi prof. Nevene Popović. Naredne godine uspješno je završio master studije klavira sa prosječnom ocjenom 10, na Fakultetu muzičke umjetnosti u Beogradu u klasi prof. Nevene Popović. Trenutno je student druge godine doktorskih studija klavira na Fakultetu muzičke umjetnosti u Beogradu.

RAZGOVARALA: DIJANA LATINOVIC

Ovaj mladi Banjalučanin klavir je počeo svirati sa osam godina. Imao je, kako kaže, veliku želju baviti se muzikom, još od najranijeg djetinjstva kad je pjevao u dječjem horu „Vrapčići“. Klavir je odabrao, jer ga je smatrao najmoćnijim instrumentom od svih, a prvi put ga je čuo uživo u KC Banski dvor, na jednom klavirskom recitalu.

“Klavir sam, dakle, počeo svirati u muzičkoj školi ‘Vlado Milošević’, u klasi prof. Emire Novaković, koja me je uvela u svijet klasične muzike”, istakao je Dejan svoje početke i, kako kaže, od tada je sve išlo jedno za drugim.

„Ljubav prema muzici, kreativnost koju ti ona dopušta, i naravno rad i trud su rezultirali time da završim i srednju muzičku školu, potom i akademiju.“

Koje umjetnike smatraste idolima i koju melodiju svirate i ujedno najviše osjećate?

Ne bih izdvajao neke posebne pijaniste, njih je zaista dosta. Svakako da volim umjetnike koji su kreativni i istovremeno veoma profesionalni. Veoma često publika, barem ona koja nema formalno muzičko obrazovanje, sviranje instrumenta povezuju isključivo sa emocijama, i smatraju da se umjetnik prilikom izvođenja

---

nalazi u nekom drugom svijetu, nekom emocionalnom transu, da to sve dolazi kao proizvod njegovog talenta. Ali, za jedan ozbiljan umjetnički koncert je potreban itekako veliki rad, upornost, mentalni napor, fokus i koncentracija, a ne samo emotivnost, koja svakako čini muziku jednom lijepom umjetnošću.

Volim izvoditi djela kompozitora iz epohe romantizma, kao što su Šopen, List, Brams, ali svakako da ima velikih imena i velikih djela od perioda baroka do savremene muzike.

me privlačile i prirodne nauke, poput matematike, a naravno i jezici.

Možete li iz vizure mladog umjetnika, ljubitelja kulture i umjetnosti da nam kažete koliko je cijenjena kultura na našim prostorima i može li jedan klasični muzičar živjeti od melodije?

Nažalost, nije cijenjena. Ljudi su poprilično neu-pućeni u umjetnost, smatraju je nečim sporednim, nevažnim i često apstraktnim i nerazumljivim, naro-

Postoje li još neki žanrovi koje volite da slušate, a ne spadaju u klasičnu muziku?

Naravno da postoje. Naročito dobra pop-rok muzika, i cijenim sve ozbiljne izvođače bilo da su pjevači ili instrumentalisti iz zaista svih žanrova, dok god profesionalno izvode svoju muziku.

Imate li nekih sporednih interesovanja pored muzike?

Volim druženja, izlaska, filmove, putovanja, koja su veoma vezana za moju profesiju. Oduvijek su

čito klasičnu muziku. Stoga bez velikog angažovanja nas izvođača, ne možemo očekivati da ćemo imati svoju publiku koja će uvijek dolaziti na naše nastupe u velikom broju.

Umjetnici na našim prostoru ne mogu da žive samo od svog rada. Većina njih se posveti i pedagogiji, što smatram takođe izuzetno zanimljivim i važnim pozivom, ali svakako da ja kao koncertni pijanista ne bih mogao obezbijediti sebi egzistenciju samo nastupanjem. Većina nastupa klasične muzike na našim prostorima i ne bude plaćena.

Šta treba učiniti da kultura i umjetnost dobiju veći značaj?

Trebalo bi približiti muziku publici i malo je obrazovati na tom polju. Predstaviti im na jedan pristupačan način vrijednost i ljepotu umjetničke muzike. Određena verbalna komunikacija s publikom prilikom koncerata je takođe jedan od načina da se to uradi.

Publika je čak uplašena od odlaska na koncerte umjetničke muzike, smatraju je isuviše komplikovanom, a cijelu situaciju koncerta smatraju pomalo ušto-gljenom. Mi kao izvođači bismo se trebali truditi da sklonimo tu barijeru između nas i publike, da taj odnos

učinimo prisnijim, a baš ta verbalna komunikacija, pa i oblačenje, ponašanje na sceni, dosta utiču na taj odnos. Zatim, medijska podrška bi morala biti veća, kulturni događaji su često naknadno diskutovani, a nikad dovoljno najavljeni u javnosti. U vezi s tim bismo se trebali potruditi i mi izvođači, kulturne institucije i sami mediji.

Da li možete da nam otkrijete neke ciljeve za budućnost?

Nemam planove za daleku budućnost. Fokusiran sam na ono što trenutno radim i ono što me čeka u nekom skorijem periodu. Prije svega, to je pripremanje i održavanje više solističkih koncerata u BiH i Srbiji u narednih par mjeseci, potom završavanje doktorskih studija u Beogradu i kvalitetan rad na pedagoškom polju.

FOTO: LEON BJELEĆ

Simple is the New Smart

LG G3

QUAD HD ZASLON

1.78 puta bolja rezolucija
u odnosu na Full HD

Sada je sve moguće!

Full HD > *Quad HD*
2,073,600 piksela   *3,686,400 piksela*

QuadHD
Beyond Full HD

OIS+
LASER AF

KNOCK code

Qualcomm
snapdragon

GLOBAL MOBILE
AWARDS 2014

LG
Life's Good

PREDSTAVLJAMO

Najsjajnija plesna zvijezda

Plesni klub „Gemma”

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Davne 1988. godine, u Banjaluci je zvanično osnovan prvi plesni klub na prostoru Bosne i Hercegovine, i to nakon četiri godine rada, po zakonima tadašnjeg sistema. Plesni klub "Gemma", kako su ga nazvali njeni osnivači po najsjajnijoj zvijezdi sazviježđa Orion, od svog postanka do danas gradio je prepoznatljiv plesni stil na ovim prostorima. U vrijeme osnivanja, „Gemma“ je imala plesnu, baletnu i brejk sekciju, a zahvaljujući prvim koreografima Emiru Omiću, Vesni Vranješ, Neli Radovanac, Vesni Šips, Nataši Vasić, Seminu Omiću, Sabini Huskić, Dragiši Rudiću, Dušku Babiću i Peri Mazuru, ovaj klub je ubrzo počeo da niže uspehe i nagrade na takmičenjima širom tadašnje Jugoslavije, pa i izvan granica zemlje.

U početku, klub je naročito njegovao revijalni ples, te je organizovao velike međunarodne plesne revije GEMMA 88, GEMMA 89, GEMMA 90 i GEMMA 91, na kojima su se banjalučkoj publici predstavili plesači iz cijele Evrope. To su bila okupljanja ljubitelja svih vrsta plesova, a učesnici su bili plesači klasičnih, latinoameričkih i standardnih plesova, pa sve do modernih i akrobatskih plesova. U to vrijeme, Plesni klub „Gemma“ je radio na promociji plesa

širom bivše Jugoslavije, a gajio je i brojna prijateljstva sa drugim plesnim klubovima i savezima. Članovi ovog kluba su imali priliku da budu gosti raznih plesnih festivala, te da borave u posjeti gradovima i klubovima širom zemlje, ali i ugoste najbolje plesače iz 'bratskih gradova' u Banjaluci. U godinama početaka rada ovog kluba, „Gemma“ je često bila u prilici da obezbijedi svojim članovima i gosta-trenera, te su oni imali priliku da rade i uče od zvučnih plesačkih imena iz zemalja okruženja.

Plesni klub „Gemma“ je danas najuspješniji klub u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini

Početkom 90-ih godina prošlog vijeka, klub polako počinje da se okreće sportskom, takmičarskom plesu i postaje osnivač Plesnog saveza BiH. Uprkos svim problemima koje donose prve godine devete decenije prošlog vijeka, klub je rastao i razvijao se

u pravcu koji je u tom trenutku bio dostupan, te se i dalje nastavlja tradicija njegovanja revijalnog plesa. Kao rezultat tog rada nastale su predstave „History“ 1992, „Idemo“ 1995, i „Plesna ljubavna priča“ 1996. godine, te plesna bajka u dva čina „Uspavana ljepotica 1997.

Od 1996. godine, ovaj klub se ponovo vraća takmičarskom plesu i ubrzo zauzima svoje zaslужeno

---

mjesto na plesnim takmičenjima u regionu. Već sljedeće godine postaje član Saveza sportskog plesa Republike Srpske i intenzivno radi na polju sportskog plesa, u kojem nastavljaju da osvajaju višestruke titule prvaka RS u latinoameričkim i standardnim plesovima. Od 1998. godine „Gemma“ postaje član Asocijacije plesnih organizacija Republike Srpske, a u godinama koje slijede nižu se i titule višestrukih prvaka RS i BiH u šoudensu i hip-hopu.

Plesni klub „Gemma“ je danas najuspješniji klub u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini. Plesni parovi ovog kluba osvojili su 28 titula prvaka RS i u periodu od 2006. do 2011. godine devet titula prvaka BiH u latinoameričkim i standardnim plesovima, od pionirskih do seniorskih selekcija. Ovaj klub ima preko 400 članova organizovanih po sekcijama: sportski ples (latinoamerički i standardni plesovi), sekcija za moderne plesove (jazz balet i hip hop) i sekcija za rekreaciju, a činjenica da je u proteklih 10 godina „Gemma“ plesne škole posjetilo 10.000 polaznika, potvrđuje titulu najuspješnjeg plesnog kluba u Republici Srpskoj i jednog od vodećih u BiH.

Od 2004. godine Plesni klub „Gemma“ organizuje „Banja Luka Open“, Međunarodni plesni turnir u latinoameričkim i standardnim plesovima, a od 2006. posjeduje i IDSF licencu, što znači da se ovaj turnir budi za svjetsku IDSF listu i rangiran je kao najbolji turnir u BiH i među 70 najboljih turnira na svijetu. Na turniru 2006. godine učestvovalo je 12 država sa 160 parova u svim starosnim kategorijama. Ovu prestižnu manifestaciju podržava i kompanija m:tel već tradicionalno, petu godinu zaredom.

U posljednjih dvadesetak godina, plesni parovi su osvojili preko 40 titula prvaka Republike Srpske i 10 titula prvaka Bosne i Hercegovine u sportskom plesu, u svim starosnim kategorijama.

Neki od najznačajnijih rezultata koje su postigli plesači ovog kluba su prvo mjesto na Prvenstvu BiH u standardnim plesovima 2006. i 2007. godine u kategoriji seniora, te prvo mjesto na Prvenstvu BiH u latinoameričkim plesovima 2008. i 2009. godine u kategoriji seniora.

Što se modernih plesova tiče, klub takođe zauzima značajno mjesto na državnoj i svjetskoj plesnoj sceni. Neki od najvećih uspjeha, „Gemminih“ plesača prethodnih godina su osvojeno treće mjesto na Evropskom prvenstvu u Show Dance-u - mala grupa juniora, te sedmo mjesto na Svjetskom prvenstvu u Show Dance-u

2011. godine, kao i peto mjesto na Svjetskom prvenstvu u šoudensu 2009. i 2010. godine.

Povodom obilježavanja 23 godine postojanja, Plesni klub „Gemma“ je uspješno realizovao i pred banjalučkom publikom izveo plesnu predstavu pod nazivom „Pipi Duga Čarapa u svijetu plesa“, gdje se sa svojim plesnim znanjem predstavilo 100 plesača ovog kluba. U novembru mjesecu 2012. godine premijerno je izведен muzikl „Alisa“, koji je rađen u koprodukciji sa Dječijim pozorištem Republike Srpske, u kojoj je učestvovalo 20 najboljih plesača ovog kluba.

Danas, klub radi u tri savremene plesne sale, i uz pomoć vrhunskih plesnih trenera i koreografa, potvrđuje dobre rezultate i oblikuje plesne talente koji nastavljaju klupsku tradiciju osvajanja plesnih dvorana širom zemlje i svijeta. Pored onih koji se plesom bave već profesionalno, plesni klub "Gemma"

pruža i mogućnost rekreativnog bavljenja plesom za sve uzraste i starosne dobi. U okviru ovog kluba postoje grupe za jazz balet, hip hop, latinoameričke i standardne plesove, MIX programi za osnovce, zumba, "aerobik za mame", ples za djecu uzrasta do pet godina i za uzrast od pet i šest godina, rekreativna škola plesa za odrasle, kao i privatni časovi plesa.

Plesni klub „Gemma“ je pored međunarodnih i nacionalnih takmičenja, angažovan na različitim sportskim, kulturnim i umjetničkim manifestacijama, projektima, nastupima i gostovanjima, što dodatno govori o kvalitetu tima plesnih stručnjaka i članova ovog kluba. Aktivnosti kluba su usmjerene na propagiranje zdravih vrijednosti u društvu, doprinoseći razvoju i unapređenju kulture, sporta i umjetnosti, socijalizaciji i razvoju intelektualnog i kreativnog potencijala među omladinom i odraslima.

Prva baletska škola u Banjaluci

Banjaluka je 2014. godine dobila prvu baletsku školu, a jedan od osnivača ove škole je i Plesni klub "Gemma". Ovo je prva osnovna baletska škola, koja je saglasnost za rad i nastavni plan i program dobila od Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske.

Klasični balet je kraljica svih plesnih formi i zajedno sa modernim baletom pripada umjetničkom plesu. Ovaj oblik umjetničkog izraza kroz školovanje ima svakako i vaspitno-obrazovni karakter, kao i aspekt socijalizacije, estetike i zdravstveni vid pozitivnog djelovanja na mlade, što pokazuju i mnogobrojna naučna istraživanja, a baletska osnova je neophodna i za razvoj plesača drugih plesnih formi.

Prva generacija je započela svoje školovanje u ovoj instituciji septembru 2014. godine, a nastavu izvode baletski pedagozi sa iskustvom, predvođeni primabalerinom i vanrednim profesorom na Akademiji umetnosti u Novom Sadu Dijanom Kozarski. Nakon četiri godine školovanja u ovoj ustanovi, učenici će dobiti svjedočanstvo o završenoj osnovnoj baletskoj školi. Uz pomoć kompanije m:tel, prostorije škole u ul. Jovana Dučića 25 su savremeno opremljene i adaptirane za praktičnu i teoretsku nastavu, a polaznici druge generacije će od ove kompanije dobiti i dvije stipendije za školsku 2015/2016. godinu.

Pravo upisa imaju djevojčice i dječaci uzrasta od 8 do 10 godina. Upis učenika u drugu generaciju je već moguć, i to ukoliko kandidat pokaže izuzetne sposobnosti i predispozicije za bavljenje ovom umjetnošću. Prijemni ispit se polaze prije upisa, bez obzira na prethodno plesno iskustvo. Ovaj ispit se sastoji od provjere fizičkih predispozicija, provjere sluha, ritma i plesnosti.

htc one (M8)

Osjeti

Qualcomm
snapdragon™

HILJADU RIJEČI

I TU I TAMO

Dejan Čabrić iz Bijeljine, fotografijom je počeo da se bavi još u srednjoj školi. Kao srednjoškolac dosta je putovao, te se na jednom propuštanju kroz Makedoniju zatekao na Ohridu. Tu počinje njegov fotografski put, fotografijom zalaska sunca nad jezerom. Samo dvije godine kasnije je došla i njegova prva izložba pod nazivom "Put u sumrak". Neposredno poslije prve izložbe dobio je ponudu od akademskog fotografa Miloša Dumića da uči od njega i taj zajednički put kroz umjetnost fotografije trajao je pune dvije godine. Rezultat toga su bile još dvije izložbe. Granice Bijeljine su postale male, pa je prije četiri godine otišao u Norvešku zahvaljujući stipendiji EU, gdje je usavršavao svoj talenat za fotografisanje. Evropu je sa sobom donio kući, jer je njegovu četvrtu samostalnu izložbu finansirao Britanski savjet, a tema je bila "Socijalna Pravda". Bio je i predavač fotografije na festivalu ISWIB (Internacional Student week) u Beogradu.

Nedavno, sa dva drugara osnovao je neformalnu grupu „Creative Mind“ koja se bavi fotografijom, grafičkim dizajnom i muzičkom produkcijom.

Za sebe kaže da fotografijama pokušava da pošalje kritiku svijetu u kojem živi. Pored ulične, najdraža mu je modna fotografija. U njegov talent se ovdje možete uvjeriti i sami, a za više fotografija potražite ga na Facebook-u.

FOTO: DEJAN ČABRILOVIĆ

U ROMINGU

Malmo i Astorp

Samo sat i pedeset minuta vazdušnom linijom dijele vas od Zagreba do Kopenhagena, glavnog grada Danske. Potom slijedi vožnja preko jednog od najneobičnijih mostova na cijelom svijetu Øresund i tada ulazite u Švedsku - tačnije u Malmo. U gradu u kojem živi 166 različitih nacija, prepliću se razne kulture i govori oko 100 jezika. Mjesto u koje se zaljubite na prvi pogled zbog njegovog šarenila.

PIŠE: VESNA DRAKULIĆ

MALMO

Prvo što primjetite u Malmeu, još iz aviona, jeste Turning Torso, veličanstveni vijugasti neboder visok 190 metara. Sa svoja 54 sprata, ova građevina je simbol grada Malmea, a u njoj se nalaze kancelarije i stanovi. Jedino su 53. i 54. sprat otvoreni za posjetioce, ali nažalost, samo određenim danima i posjete se obavezno moraju rezervisati unaprijed.

Druga stvar po kojoj je Malmo prepoznatljiv, a koju takođe primjetite iz aviona jeste već spomenuti most Øresund, koji prelazi preko mora i dugačak je skoro osam kilometara. Šta je to što ga čini neobičnim pored činjenice da je izgrađen preko mora? Radi se o tome da to nije samo most, već i podvodni tunel i vještačko ostrvo. Tunel je dugačak oko četiri kilometra, nalazi se ispod morske površine i u njemu je pet manjih tunela od kojih su dva namijenjena za prugu, dva za autoput i jedan za hitne situacije. Sve je odlično organizovano i funkcioniše savršeno, baš kao i mnoge druge

stvari u ovoj skandinavskoj zemlji. Vještačko ostrvo je u stvari izlaz iz tunela na most. Dok se vozite preko mosta, iako fascinirani njegovom veličinom i ljepotom, nemate osjećaj vrtoglavice kada se spuštate u tunel. No, zato kada avion poleti i vidite ovu nevjeroatnu građevinu iz vazduha, malčice vam zastane dah.

Malmo nije samo grad koji fascinira spektakularnim građevinama poput Turning Torso-a i mosta Øresund, već je i mjesto gdje ćete pojesti najukusniji falafel i najbolji italijanski sladoled (preporučujemo vam da obavezno probate kuglu pistacije). Falafel je arapsko jelo, slično grčkom suvlakiju, ali je bez mesa, tako da ga mogu jesti i vegetarijanci. Glavni sastojci su povrće, feta sir, leblebjija, bob i veoma ukusan umak. Ukoliko ne volite lјutu hranu, obavezno naglasite da želite blagi umak. Nije obavezno, ali toplo vam preporučujemo da uz ovo jelo popijete sok od nara i šargarepe. Takođe, nipošto nemojte propustiti priliku da probate Bakad Potatis.

Ukoliko mislite da će dobiti pečene ili kuvane krompirice, čeka vas veliko iznenađenje. Doslovno, čeka vas veliki izdubljeni pečeni krompir punjen čime god vi poželite. Izbor je velik; šunka, sir, dinstano povrće, svježa salata, račići, mljeveno i pečeno meso.

U supermarketima nipošto nemojte zaobići švedski maslac (malo je više slan od našeg) i okrugle slatke hljepčiće, kao ni sirne namaze i majoneze sa različitim ukusima. Da nagradite svoje nepce, obavezno probajte namaz od budavog sira i nara, te blage i ljute umake od račića. Polica

sa slatkisima će vas naprosto očarati, a mi ćemo izdvojiti "Dammsugare" - malo čokoladno savršenstvo sa rumom i marcipanom. Nemojte se čuditi ako čujete naše ljude da ovaj slatkiš zovu 'usisivač' - jer upravo to i znači švedska riječ dammsugare.

Nakon što dobro ručate, možete iskoristiti dan da prošetate. Iako na prvi pogled Malmo djeluje prenatrpan zgradama, to definitivno nije tako. U ovom ljupkom gradu na samoj obali mora imate i uređena šetališta, jezera u kojima plivaju labudovi sa svojim mladima, a ukoliko imate

psa možete ga povesti da se istrči po brežuljcima i ispliva u jezercu koje je određeno samo za najboljeg čovjekovog prijatelja. Tako da nije rijedak slučaj da vidite čopore zlatnih retrivera kako veselo trčkaraju i igraju se.

Ono što Švedanima najviše nedostaje je sunce; veoma često, pa i ljeti, dani su tmurni i sivi čak i kad ne pada kiša. Zimi ćete na prozorima kuća i zgrada u Švedskoj vidjeti ne-svakidašnji prizor; mnoštvo upaljenih stonih lampica koje im stvaraju ugođaj sunčevih zraka. Zato kada sunce sine i kada je vrijeme lijepo ljudi često idu na izlete po prekrasnim parkovima.

ASTORP

Obično se pod putopisima iz Švedske podrazumijeva njeni metropoli Štokholm i premda je tačno da je to zaista prekrasno mjesto, mi ćemo ovog puta više pažnje posvetiti jednom manjem gradu koji se nalazi između Malmea i Helsingborga. Upravo ovakva mjesta dočaravaju autentičnost ove skandinavske zemlje i zato smo odlučili da prošetamo po predivnom Astorpnu. Ovaj mirniji gradić je dvadesetak kilometara daleko od morske obale, ali to ne sprečava galebove da kliku dok preljeće iznad vaših glava. Vjetar koji u Švedskoj duva skoro stalno, ovdje se najslabije osjeti. Kako biste se u potpunosti sklonili od hladnog sjeverca, uputite se u obližnju šumu u šetnju. Sređene staze u šumama Sjevera Švedani koriste za jahanje konja, vožnju bicikla, trčanje i šetnju. Usput možete pojesti i poneku šumsku jagodu, a da pri tom ne poludite od pčela, osa, muva i ostalih insekata zato što ih tamo maltene i nema.

Ono što ćete svakako primjetiti dok šetate ulicama bilo kojeg švedskog grada jeste da na ulicama i u baštama kafića skoro uopšte nema ljudi. Više puta će vam se desiti da ste oko dva sata popodne jedini koji prolazite ulicom. Iako zvuči neobično, za Švedane je to sasvim normalno; nezaposlenost je tamo maltene nepoznat pojam, tako da su u to vrijeme većinom svi na svojim radnim mjestima. Restorani se zatvaraju već oko deset časova uveče, pa ljudi provode vrijeme kod svojih kuća, kod prijatelja ili negdje putuju.

Vratimo se u Astorp. Među mjestima koja će vam u ovom mirnom gradiću svakako privući pažnju jeste i park Perslund. Tu ćete prvo primjetiti veliku vjetrenjaču koja datira iz 1879. godine. Iako su se vjetrenjače modernizovale i promijenile, ova je ostala kao spomenik iz 19. vijeka.

U neposrednoj blizini se nalazi kamenje neobičnog izgleda. Radi se o pravom pravcatom groblju koje potiče iz gvozdenog doba, ali je otkriveno tek krajem 18. vijeka, kada su seljaci dovodili svoje svinje da jedu žirove. Životinje su tada rovanjem otkopale nadgrobne stijene. Na tom mjestu 1928. godine arheolozi su pronašli ostatke ljudskih kostiju, ugljena, kao i krhotine raznih ukrasa i grnčarija. Sljedeća istraživanja 1986. godine su pokazala da groblje u Perslndu ima 53 spomenika u obliku kamenih krugova. Nad grobljem je sagrađena plesna dvorana koja je izgorjela 1930. godine. Stariji stanovnici Astorpa su tvrdili da je to bila kazna zato

što su plesali po grobovima svojih predaka.

U srcu Astorpa nalazi se prekrasni renesansni dvorac Vrams Gunnastorp koji je sagrađen 1633. godine. Predstavlja holandsku renesansu, takozvani stil Kralja Christiana IV od Danske. Danas se nalazi u privatnom posjedu i da biste ga posjetili, morate se najaviti.

Ovo je samo dio onoga što vas čeka kada se zaputite u zemlju Vikinga, Pipi Duge Čarape, grupe „ABBA“ i „Roxette“, hladne klime i druželjubivih ljudi. I ne brinite se ako ne govorite švedski jezik – većina stanovnika odlično zna engleski, tako da ćete se lako sporazumjeti.

U DOBROM DRUŠTVU

Devedeset godina tradicije Sarajevske filharmonije

Sarajevska filharmonija više od devedeset godina predstavlja jedan od najznačajnijih kulturnih ustanova na prostoru Bosne i Hercegovine. Danas je to jedini profesionalni orkestar u zemlji koji, osim što se bavi koncertnom aktivnošću svira opere i balete Narodnog pozorišta Sarajevo.

PIŠE: MILICA STOJAKOVIĆ

Oradu, nastupima i planovima Sarajevske filharmonije razgovarali smo sa Samrom Gulamović, direktorkom i dirigentkinjom ove ustanove.

Sarajevska filharmonija je najstarija filharmonija u BiH. Odakle i od kada potiču njeni korijeni?

Malo je izvora iz kojih se pouzdano da vidjeti od kada je ono što nazivamo klasičnom muzikom prisutno u Bosni i Hercegovini, ali sasvim sigurno ona se na ovim prostorima javlja u drugoj polovini 19. vijeka. U početku se to veže za djelovanje vojnih orkestara još dok je Bosna bila dijelom Otomanskog carstva, a kasnije regimentalnih orkestara Austro-Ugarske monarhije. U "Historiji muzike u BiH" Ivana Čavlovića, može se vidjeti da je već 1870. u privatnoj organizaciji britanskog konzula Holmasa organizovan internacionalni teatar u kojem su se igrale opere, drame i komedije, a da je prvi cjelovečernji koncert organizovan 1881. godine u Oficirskom domu, danas Domu Oružanih snaga BiH. Bio je to koncert kapela 1. i 75. pješačke pukovnije. Ono što je posebno interesantno je da je kapelnik 50. pješačke pukovnije, koja je godinama priređivala koncerete za građane Sarajeva, bio Franz Lehar, otac istoimenog kompozitora koji se proslavio komponujući neke od najpopularnijih opereta.

Tako da, sticajem okolnosti, velikog Lehara možemo svrstati među naše sugrađane. Kulturni procvat možemo objasniti ekonomskim imperativom da se i na taj način privuku useljenici koji će svojim znanjem i vještinama pridonijeti razvoju nove teritorije unutar monarhije. To 'novo stanovništvo', samo par godina nakon okupacije predstavljalo je skoro petinu stanovništva BiH, što nam daje predstavu razmjere promjena ne samo u kulturi već i svim ostalim segmentima života.

Kada je osnovana Sarajevska filharmonija?

Priča o Sarajevskoj filharmoniji je vezana za poslijeratni period, kada je grupa renesansnih ljudi na čelu sa dr Bogdanom Milankovićem u julu 1923. osnovala Sarajevsku filharmoniju, koja je svoj prvi koncert održala 24. oktobra 1923. godine. U periodu između dva rata, Sarajevska filharmonija je bila nosilac kulturnog razvoja, a sve zahvaljujući ovim velikim entuzijastima.

Od tada je filharmonija imala svoje uspone i padove, mijenjala je države, političke sisteme, ali je uprkos svemu ostala dosljedna svojoj misiji, a to je da oplemenjuje živote svih onih koji imaju sreću da dođu u dodir s njom.

Koliko članova trenutno broji Sarajevska filharmonija?

Sarajevska filharmonija ima oko šezdeset zaposlenih, iako to još uvijek nije idealan broj, postignut je ogroman napredak u odnosu na posljednjih desetak godina, kada smo morali angažovati veliki broj honorarnih saradnika iz

cijelog regiona za svaki naš koncert. Danas su kadrovske prilike nešto bolje, ali još uvijek je to daleko od željenog. Naš razvojni plan je da svake godine povećamo orkestar za par muzičara, i da tako, postepeno, dođemo do željenog broja. Postati članom filharmonije nije lako, orkestar je sve zrelij, umjetnici sve virtuozniji, a samim tim i kriterijumi za prijem su sve stroži. Ono što je dobro da u orkestru polako dolazi do smjene generacija, što mu daje posebnu živost i dinamiku.

Koja su to najizvođenja djela tokom postojanja filharmonije?

Nakon devedeset godina postojanja naš repertoar je toliko obiman, da je teško govoriti o najizvođenijim djelima. Svakako možemo govoriti o nekim posebno popularnim simfonijama čija su izvođenja česta kako ovdje tako i u svijetu, iako smatram da svaki put kada se neko djelo ponovo izvodi, ono nije isto kao kada ga je publika prethodno čula, drugi dirigent, novi solista... sve to daje novi zvuk i doživljaj. Čak kada bi iz dana u dan izvodili isto djelo, uvjerena sam da bi ga svaki put drugačije čuli.

Koje projekte filharmonije biste posebno izdvjajili kao naročito značajne?

Izdvojila bih projekte koji su posvećeni edukaciji mladih o neprolaznoj ljepoti i vrijednostima klasične muzike. Svake godine nastojimo dodati nešto novo na repertoar kako za djecu tako i za mlade koji su već

formirali stav da je klasika nešto što ih ne interesuje. Mi ovakvim repertoarom rušimo postojeće predrasude i formiramo novo jezgro, koje će za deceniju ili dvije činiti većinu naše publike. Programe za mlađe izvodimo u koncertnim dvoranama, školama, na otvorenom, gdje god nas želete čuti. U posljedne dvije godine našim koncertima je prisustvovalo oko deset hiljada najmlađih, i što je najvažnije, oni želete da dođu i da nas čuju ponovo.

Takođe, nastupali ste izvan granica BiH. Kakve su reakcije strane publike? Da li ima razlike kada nastupate pred stranom i domaćom publikom?

Nastupiti van granica BiH u sadašnjim okolnostima je izuzetno kompleksno. Nije lako pokrenuti mašinu od 70 i više ljudi, to je velika logistička operacija koja se mora izvesti do perfekcije da bi sve zvučalo bespriječorno. Dešavalo se da kada nas predstave kao orkestar iz Sarajeva, to samo po sebi bude dovoljno da se stvari jaka emotivna spona sa publikom. Prije dvije godine je napravljen ogroman iskorak u tom pravcu, zajedno sa kolegama iz Zagrebačke filharmonije otvorili smo sezunu u „Lisinskom“. Bilo je to djelo za dva orkestra, soliste i hor - Britnov „Rekvijem“. Mi smo bili u ulozi manjeg orkestra, ali smo dobili odlične kritike. Za sredine gdje postoji kritika za vrstu muzike koju izvodimo, kao što postoji u Zagrebu, takve kritike su nešto što izuzetno laska. Svake godine imamo po jedno ili dva gostovanja u inostranstvu, a namjera nam je, svakako, da naša gostovanja budu rezultat naše izvođačke zrelosti.

Da li imate u planu neke nove i drugačije vidove saradnje u budućnosti?

U načinu na koji se izvodi klasična muzika neće se ništa promjeniti, mi interpretiramo, reprodukujemo nešto što je nastalo u glavi ljudskog genija prije par stotina godina i na isti način na koji je taj genij zamislio. Odstupanje od toga pokazalo bi nepoštovanje te jedinstvene genijalnosti. U orkestru će uvijek biti violinisti, čelisti, flautisti, tromboni... u našem poslu to je nešto što je nepromjenljivo, ali s druge strane, nastojimo ići u korak s vremenom, sa publikom, te je veoma bitno da i mi pratimo tehnološki razvoj koji je ušao i u najsitnije pore našeg svakodnevnog života. U saradnji sa „Logosoft“-om i „Microsoft“-om na početku smo velikog projekta digitalizacije naše notne arhive, što će voditi zamjeni štampanog notnog materijala na našim pultevima, digitalnom verzijom na tabletima. Ova promjena se neće desiti preko noći, ali nam je veoma važno da je dočekamo spremni. Ovo je nova tehnologija koja u svijetu klasične muzike tek dolazi i mi zajedno ulazimo u ovu razvojnu i eksperimentalnu fazu koja će nam omogućiti da se kao orkestar pripremimo na nešto što neupitno dolazi, a našim partnerima u projektu omogućava aktivan pristup problematiči razvoja novih softverskih rješenja, sa kojima se sutra mogu pojavit i biti konkurentni na tržištu klasične muzike u čitavom svijetu.

SAMRA GULAMOVIĆ

Rođena je u Sarajevu. Diplomirala je i magistrirala na Muzičkoj akademiji u Sarajevu na odsjeku za kompoziciju i dirigovanje u klasi prof. Teodora Romanića i prof. Julija Marića.

Od 1995. godine je umjetnički rukovodilac Sarajevskog vokalnog okteta "Preporod", osnivač je i dirigent Ženskog vokalnog ansambla "Allegro" sa kojim postiže veliki uspjeh i osvaja mnogobrojne nagrade na internacionalnim takmičenjima i festivalima.

Pohađala je ljetnu školu dirigovanja 1997. godine u Bazelu (Švajcarska) i 1999. godine u Lionu (Francuska) i tada prvi put, van granica BiH, održava koncerete sa Internacionalnim simfonijskim orkestrom "A.I.D.I.M.O.S.". Još kao student predvodila je Hor opere Narodnog pozorišta Sarajevo, a 1998. godine počinje sa radom u Sarajevskoj filharmoniji kao asistent dirigenta.

Casopis "Žena 21" je proglašio za najuspješniju ženu iz oblasti umjetnosti za 2001. godinu, a 2008. godine je dobitnica nagrade "Sloboda" koju dodjeljuje Centar za mir Sarajevo.

Do sada bilježi brojne koncerte sa orkestrom Sarajevske filharmonije u Bosni i Hercegovini kao i koncerte sa drugim orkestrima u Turskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Švajcarskoj i Italiji. Od 2009. godine angažovana je i kao dirigent Baleta Narodnog pozorišta u Sarajevu. Obavlja funkciju direktorke Sarajevske filharmonije od 2008. godine.

Notni zapisi su jedinstven jezik koji se govori i razumije u čitavom svijetu orkestarske muzike. Ono što ovaj projekat čini jedinstvenim jeste da mi ne rješavamo problem koji imamo sada, već se pripremamo za izazove koje donosi sutra. Za naše okolnosti, mora se priznati, to je dosta neuobičajeno i daje argument za osjećaj blagog optimizma. Uvjerenja sam da ćemo zajedno pronaći još načina na koji možemo sarađivati u svijetu tehnologije. Današnja tehnologija nam omogućava da uđemo u svaki dom i ja se nadam da ćemo sa našim partnerima iz „Logosoft“-a i „Microsoft“-a to i učiniti.

Na kojim projektima trenutno radite, koje muzičke postavke možemo očekivati tokom 2015. godine?

Sticaj okolnosti je takav da živimo i radimo u specifičnim i složenim ekonomskim i društvenim prilikama što se reflektuje na sve aspekte života pa tako i kulturu. Mi imamo sreću, te smo zajedno s partnerima koji su prepoznali značaj i uticaj Sarajevske filharmonije na bh. kulturu, u prilici već danas da vam kažemo šta ćemo slušati u decembru ove godine. Svi ljubitelji klasične muzike i Sarajevske filharmonije uživaće u sjajnim simfonijskim koncertima pod vođstvom Uroša Lajovića, Christofera Koncza, Ive Lipanovića, Gianluce Marciana i drugih, kao i u izvedbama sjajne violončelistkinje Anne Gastinel, pijaniste Vadym Kholodenka i drugih sjajnih solista. Prethodnih sezona imali smo veće mjuzikla i filmsko veče, a ove godine pripremamo i veće tanga (od Rima do Buenos Airesa).

PSIHOLOGIJA

Kritika

Kako uputiti/prihvati kritiku?

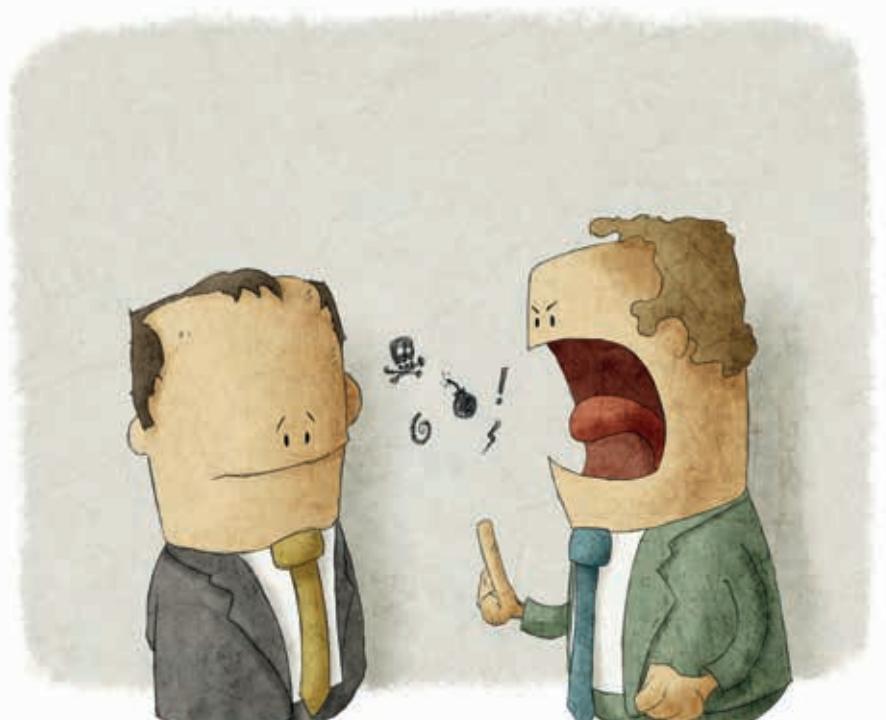
PIŠE: MILICA MAMIĆ, psihološkinja

Ako nemaš volje da promijeniš, nemaš pravo ni da kritikuješ.

- Kako reći članu tima, kolegi, zaposlenom, da ne radi svoj dio posla dovoljno dobro, a da ga ne demotivишemo?
- Kako uticati na druge, a da se oni pri tome ne osjećaju napadnuto, uvrijeđeno ili ponиženo?
- Kako uputiti kritiku, a povećati motivaciju?
- Kako iz kritike izvući korist za sebe i pretvoriti je u priliku za učenje?

Bez obzira na to šta radimo i kako dobro radimo, vjerovatno сa da ћemo se sresti sa kritikom je velika. I ti momenti predstavljaju jedne od najtežih sa kojima se suočavamo na poslu i u životu.

Slušati potencijalno negativne stvari o sebi vjerovatno nije vaša omiljena aktivnost, a većina nas bi najradije izbjegla i situaciju u kojoj nekome drugom ukazujemo na to kako da se poboljša u određenom aspektu rada.

Ne postoji osoba u poslovnom svijetu koja nije suočena sa kritikom. Kritika uglavnom nosi negativnu konotaciju, ali da li to zaista mora biti tako? Iz teksta koji slijedi vidjećemo da ne mora i ne treba.

Kritiku upućujemo drugima ili sebi. Drugi mogu biti: članovi tima, radne kolege, podređeni. Upućujemo je onda kada procijenimo da nešto nije u redu, da se nešto ne odvija na način na koji mi smatramo da bi bilo dobro da se odvija.

CiLj kritike ne treba da bude kritika sama po sebi, nego kritika treba da bude inicijator za promjenu. Pored toga zašto kritikujemo, najvažniji aspekt kritike je kako to radimo.

I kritika predstavlja oblik komunikacije, pa samim tim treba i da zadovolji određene kriterijume da bi bila adekvatna.

Način na koji kritikujemo može biti konstruktivan ili destruktivan. Konstruktivna je kada je korisna, kada njome postižemo neki cilj, željenu promjenu u ponašanju/načinu rada osobe koju kritikujemo. Destruktivna kritika je štetna, ne dovodi do promjene ponašanja, već kod druge osobe provocira otpor, ljutnju, konflikt. Destruktivna kritika dovodi do poljuljanog samopouzdanja, ne nudi rješenje, ponižava i vrijeda.

KONSTRUKTIVNA KRITIKA

Uvijek se odnosi na ponašanje, a nikada na osobu - na taj način se izbjegava vrijedanje, poštuje se druga osoba, njeno pravo da pogriješi i daje se mogućnost osobi da promijeni dato ponašanje.

Upućuje se direktno osobi čije ponašanje je predmet kritike - na taj način izbjegavaju se nesporazumi i konflikti.

Direktno iznošenje onoga što smatramo pogrešnim ili onoga što nam smeta - osobi jasno stavljamo do znanja što nam smeta u njenom ponašanju i izražavamo stav da očekujemo od njega/nje da to i promijeni.
Kritika je utemeljena na konkretnim primjerima.

Nuđenje rješenja - podrazumijeva iznošenje konkretnih sugestija na koji se način problem može prevazići.
Recite osobi što treba popraviti i pri tome budite precizni.

Kritika se iznosi bez agresije, bijesa, svađalačkog tona ili težnje da se ponizi druga osoba.

Naglašava se i ono što je pozitivno a ne samo ono što je negativno u datoj situaciji ili problemu.

Ne provocira nužno kod druge osobe negativna osjećanja ljutnje, povrijedenosti ili odbacivanja.

DESTRUKTIVNA KRITIKA

Kritikuje se osoba umjesto ponašanja - na taj način stvara se prostor za javljanje ljutnje i otpora, smanjuje se mogućnost promjene ponašanja.
Vrijedanje predstavlja ujedno i izraz nepoštovanja prava druge osobe.

Ogovaranje kod drugih, pasivna agresivnost - umjesto da kažemo osobi što nam smeta, osobu ili njeno ponašanje kritikujemo pred drugima i kod drugih ljudi. To može dovesti do ljutnje i otpora.

Kritikujemo sporedne stvari umjesto onoga što nam zaista smeta - kritika nije konkretna, otvorena i jasna; osoba ne može da uoči u čemu je pogriješila i što bi bilo poželjno da promijeni.
Kritika je utemeljena na glasinama.

Naglasak je samo na kritici i zamjerkama- ne iznose se mogući načini ili sugestije za mijenjanje situacije ili rješavanje problema, već je cijeli fokus na onome što se smatra negativnim, pogrešnim.

Kritikuje se na agresivan ili ponižavajući način - vika, svađa, bijes i vrijedanje.

Naglasak je samo na negativnom, osobi se ne priznaju nikakvi uspjesi ili kvaliteti.

Provocira kod druge osobe negativna osjećanja: ljutnju, povrijedenost, odbacivanje i nepoštovanje.

Kako u startu izbjjeći destruktivnu kritiku?

U tabeli je dat prikaz razlika između konstruktivnog i destruktivnog načina iznošenja kritike:

Zbog čega tako teško prihvatamo i/ili dajemo kritiku? Šta se u toj situaciji dešava u našem mozgu? Jedan od odgovora je i da mozak kritiku doživljava kao prijetnju za opstanak i da zbog toga instinkтивno reagujemo kontranapadom.

POGREŠNI RAZLOZI ZA KRITIKU	DOBRI RAZLOZI ZA KRITIKU
<ul style="list-style-type: none"> - ako na taj način pravdamo vlastito ponašanje i prebacujemo grešku na drugu osobu, - želimo nekoga demoralisati ili osuditi, - želimo izgledati moćno, superiorno. 	<ul style="list-style-type: none"> - briga za drugog, - osjećaj odgovornosti, - usmjerenje ili mentorstvo, - podrška.

Ako primijenite opravdanu i konstruktivnu kritiku, od druge strane možete očekivati veću produktivnost, entuzijazam i napredak. Nije cilj kritikovati ljudе da bi se osjećali loše. Cilj je pružiti im povratne informacije u čemu su pogriješili i navesti ih na razmišljanje koje će dovesti do promjene.

Popularna je i metoda 'sendvič kritike'. U 'sendviču' počinjete sa pohvalom, zatim se usmjeravate na problem i završavate sa još pohvalom. Važno je da se ne fokusirate samo na greške osobe kojoj upućujete kritiku. Iстicanjem pozitivnih aspekata možete osobu navesti na razmišljanje i na akciju.

Bitno je da cijeli razgovor bude uokviren dobrom i pozitivnim namjerama. Na taj način će i osoba koja prima kritiku vjerovatnije napraviti potrebnu promjenu.

Osobi se možete obratiti na sljedeći način:
 „Mislim da odlično radiš...ali bi bilo dobro kada bi...“
 „Ima nešto što bi moglo biti još bolje...“

Većina ljudi ka kritiku reaguje instinkтивno i počinje sa se brani. Na taj način dolazi do povećanja napetosti i neprijatne situacije, kako za onog koji daje kritiku, tako i za onog ko je prima.

Kritiku ne zaboravljamo lako i dugo je pamtimo. Međutim, iako je pamtimo dugo - pamtimo je netačno!

Ono što je neobično kod kritike je da je se uglavnom ne sjećamo jasno u potpunosti.

Čarls Džejkobs kaže da se to dešava zbog toga što je kritika u suprotnosti sa slikom koju imamo o sebi. Teško nam je da prihvativmo činjenicu

da nismo u pravu, a još teže je to čuti od nekog drugoga. Instinkтивno mijenjamo informaciju koju smo primili, jer je lakše to uraditi nego promjeniti sebe.

Kritika predstavlja jedan vid komunikacije, potpuno zdrav i uobičajen. Međutim, da bi ta komunikacija bila što uspješnija, treba da bude:

- Sa dobrim namjerama - dati do znanja da je kritika povratna informacija a ne lični napad,
- U interaktivnom maniru,
- Jasna i konkretna,
- Blagovremena,
- Od pomoći za onoga kome je upućena i
- Na kraju obavezno pitati drugu stranu da li je razumjela kritiku.

Nije cilj kritikovati ljudi da bi se osjećali loše

Kako konstruktivno prihvati kritiku?

Kao što smo vidjeli, efikasnost kritike zavisi od načina na koji se daje, ali i od spremnosti da se prihvati.

Ne shvatajte kritiku kao nešto lično. Ako vam neko uputi kritiku, to ne znači da vas ne voli, ne simpatiše, ili da niste dovoljno dobri za posao.

Niko nije savršen pa ni vi. Svi pravimo greške a najvažnije je da iz njih nešto naučimo.

Slušajte pažljivo. Ako ignorirate dobijenu povratnu informaciju, vjerovatno ćete stalno ponavljati istu grešku.

Prihvate činjenicu da drugi možda uočavaju nešto što vama promiče. Iako se ne slažete sa kritikom i smatrati da to nikako ne može da se odnosi na vas, pokušajte bar na trenutak stvari posmatrati iz drugog ugla i dozvoliti sebi da pomislite da su drugi možda u pravu.

Ako niste sigurni šta vam druga strana govori, postavite dodatna pitanja.

- Kako da što efikasnije radim na projektima?
- Šta mogu da uradim da poboljšam rezultate rada?
- Kako da odredim prioritete?...

Davanjem konstruktivne kritike, kritikovanoj osobi se daje do znanja da se njen rad prati, daju joj se jasne smjernice o tome kako raditi i kako da ispravi greške.

Prihvatanjem konstruktivne kritike postiže se saradnja između kritičara i kritikovanog, povećava se razumijevanje, motivacija.

U zdravoj i konstruktivnoj razmjeni argumenta, potvrđuje se ona stara poslovica da su dvije glave pametnije od jedne, i da će se problem lakše rješiti ako se sagleda iz više uglova.

Ne postoji pobjednik i pobijeđeni.

MINI-SAVJETNIK

Šta je važnije za kompaniju - messaging ili tasking?

PRIPREMIO: SAVO DRAKULIĆ

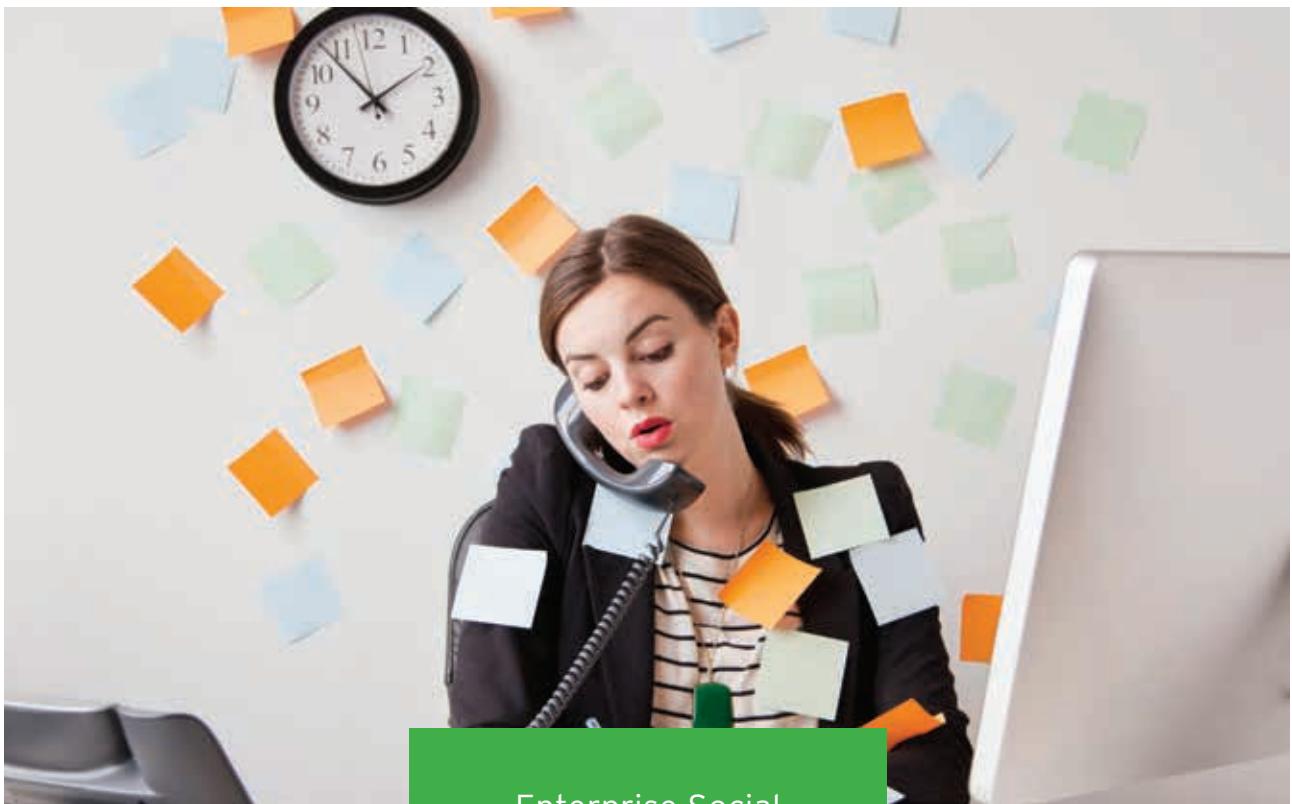

Zaposlenici su najvrednija imovina koju jedna kompanija posjeduje, a oni treba da budu u mogućnosti da komuniciraju jedni sa drugima i da imaju pristupe pravim informacijama kako bi uspješno završili posao.

Ali, e-mail je veliki teret već mnogo godina unazad, jer istraživanja kažu da zaposleni provedu i po 30 odsto svog radnog vremena na traženje, filtriranje, klasifikovanje i odgovaranje na email-ove. Kako bi uvodile novine, te ostale kompetitivne prednosti, kompanije moraju pronaći prave alate koji će omogućiti njihovim timovima da komuniciraju

i sarađuju u realnom vremenu. Ali, mnoge velike organizacije često ne znaju kako uopšte da počnu ili kakve programe da traže, jer kako na tržištu postaje sve veća 'gužva', tako su i ponude i mogućnosti veće. Aplikacije za task management, aplikacije za messaging, društvene mreže za kompanije, razni programski projekt menadžeri... Lista ovih aplikacija i programa se nastavlja, ali se postavlja pitanje šta je pravo rješenje.

Razumjeti prave potrebe preduzeća, kada se radi o messaging-u protiv tasking-a, zaista je pravi izazov. Svako od ovih rješenja se bavi čestim problemima,

koji predstavljaju asinhronu prirodu komunikacije između članova tima. Ova rješenja imaju za cilj da zamijene email, a koriste različite načine da to postignu.

Dakle, može li se ovaj problem svesti na dobro protiv lošeg rješenja? Trebamo li pažnju usmjeriti na messaging ili trebamo tražiti nove modele koji se kreću oko tasking-a?

Kako su aplikacije za saradnju na radnom mjestu zapravo postale među najtraženijima na tržištu, mnoštvo preduzeća koji tek započinju poslovanje pokušavaju da naprave alat koji će zamijeniti email, a svi nude različite metode za saradnju između timova.

Dugo vremena unazad, tržište koje se tiče problematike saradnje u preduzećima vodilo se dvjema glavnim težnjama - aplikacijama za komunikaciju (na primjer, korporativne društvene mreže) i aplikacijama za task management, odnosno upravljanje zadacima.

Enterprise Social Network je interna, privatna socijalna mreža, koja se koristi kao pomoć u komunikaciji u preduzeću. Fokusira se na pružanje konteksta za grupne diskusije i dijeljenje informacija.

Ovo tržište je pretrpano, ali ni to nije loša stvar, jer nemaju sve kompanije iste potrebe kada su u pitanju saradnja i komunikacija, štaviše, ovi startup-i međusobno, kroz konkureniju, pružaju jedni drugima dovoljno motivacije za svakodnevno usavršavanje aplikacija.

Ipak, pored velikog broja kompetitora na ovom tržištu, jasnog lidera među ovim rješenjima je teško identifikovati. Znači li to da prava formula nije pronađena još uvijek? Možda ipak jeste.

Sa lansiranjem aplikacije Slack za timsku komunikaciju, tržište se promijenilo u samo nekoliko mjeseci. Dalje, Slack je zabilježio nevjerovatan i rapidan rast dobijajući 250.000 korisnika dnevno. Slack pažnju usmjerava na messaging, a radi sa pedesetak integracija. Na neki način, Slack je promijenio pravila tržišta i postao je jedan od najznačajnijih poslovnih software startup-a na svijetu.

Da li to znači da su integrisane instant poruke budućnost komunikacije na poslu? Prije nego što je Slack lansiran, task management aplikacija Asana je bila vodeća na tržištu. Ipak, nikada do sada nije postigla ono što je Slack-u pošlo za rukom, a veliki uspjeh aplikacije Asana potiče iz činjenice da je njen pokretač bio jedan od pokretača Facebook-a. Dakle, da li tržište govori dovoljno i daje nam do znanja da je chat rješenje na koje smo svi čekali? Da li je task management isuviše komplikovan da odgovori na osnovne potrebe u komunikaciji i zamijeni email?

Prije nekog vremena, kompanije su počele sa korišćenjem društvenih mreža za korporacije (npr. Yammer), a zatim prešle na Social Task menadžere (npr. Asana), a sada su prihvatile aplikacije za poruke (npr. Slack). Dakle, da li messaging preuzima primat nad tasking-om?

Nedavni uspjeh Slack-a ne može se vezati isključivo za njegovu message-centric strategiju,

već i za činjenicu da integriše više od 50 aplikacija, uključujući i task manager-e. Kada se radi o timskoj saradnji, svima su nam potrebni jednostavnii i brzi komunikacijski alati, pa je svršishodni chat dobra opcija. Zbog toga, aplikacije koje se fokusiraju isključivo na zadatke nisu u stanju da preuzmu primat.

Ali, pričati o saradnji takođe znači pričati i o tome kako ispuniti zadatke u timu i podijeliti sa ostalima stvari koje radimo trenutno. Tada task management postaje suštinski značajan.

Ipak, sjajne aplikacije su one koje su u stanju da pregrupišu, organizuju i povežu messaging sa tasking-om. Zbog činjenice da email lako 'navuče' ljude na diskusiju i da se zbog toga gubi previše dragocjenog vremena, kompanije prevashodno traže messaging aplikacije. Tasking je drugi korak u tim menadžmentu, a kada se poveže sa discussion feed-om, postaje moćan alat.

POMOĆ

Social Task Management aplikacije grupišu društvene interakcije oko zadataka; zadaci su obogaćeni podacima za teamwork i/ili detaljima projekata. Task Management se ne veže samo za diskusiju, već se često bavi i rokovima, prekretnicama i slično. Sve se vrti oko toga da je najvažnije da posao bude obavljen.

KORISNIČKA PODRŠKA

Da li zнате

PRIPREMILA: MILICA STOJAKOVIĆ

U ovom broju vam donosimo odgovore na najčešća pitanja koja nam korisnici postavljaju o mobilnom internetu.

Ko može koristiti mobilni internet?

Mobilni internet kompanije m:tel možete koristiti kao prepaid i kao postpaid korisnik. Možete ga koristiti kroz tarifne pakete: Moj Mix, m:net, m:web (za poslovne korisnike), FREND net, ali i kroz internet tarifne opcije i tarifne dodatke koje možete kupiti kada god poželite.

Kako možete izvršiti aktivaciju FRENDnet usluge?

Aktivaciju FRENDnet usluge možete izvršiti biranjem USSD koda *100*5#. Trenutkom aktiviranja FRENDnet usluge počinje teći rok važenja računa.

Na koji način možete kupiti mobilni internet ukoliko ste prepaid korisnik?

Ukoliko ste prepaid korisnik mobilni internet možete dokupiti putem servisa Moj meni *100#. Nakon što pozovete *100# pojaviće se jednostavan meni, koji će vas sprovesti kroz opcije za kupovinu interneta.

Kako možete dokupiti internet po maksimalnoj brzini ako ste postpaid korisnik?

250 MB interneta po maksimalnoj brzini možete dokupiti slanjem besplatnog SMS-a sadržaja NET250 na broj 0651111, po cijeni od 5KM. Tarifni dodatak se može kupiti i putem servisa Moj Meni (*100#) ili putem m:go aplikacije koja je dostupna za android OS i iOS.

Šta se dešava kada potrošite osnovni protok mobilnog interneta po maksimalnoj brzini?

Uz bilo koju od navedenih opcija mobilni internet je neograničen i neće vam prouzrokovati dodatne troškove. Nakon što potrošite svoj mjesечni data paket sa protokom po maksimalnoj brzini (ili dnevni ili sedmični data paket, za prepaid korisnike), možete neograničeno surfati brzinom od 64kb/s bez doplate i dodatnih troškova.

Ukoliko ste prepaid korisnik, nakon što potrošite bonus po maksimalnoj brzini, možete koristiti internet po smanjenoj brzini, dok vam traje tarifna opcija. Nakon toga prenos podataka će se naplaćivati u skladu sa tarifnim modelom koji koristite.

Kada se šalju SMS obavještenja o potrošenom bonusu za Flat internet?

SMS obavještenje se šalje kada:

1. Potrošite 90 odsto bonusa,
2. Potrošite 100 odsto bonusa,
3. Kada vam istekne vrijeme trajanja paketa, pod uslovom da je aktivan prenos podataka na vašem telefonu, u suprotnom nećete dobiti obavještenje.

Koji parametri utiču na maksimalnu brzinu pristupa internetu u m:tel mobilnoj mreži?

Maksimalna brzina prenosa podataka je maksimalna teoretski ostvariva brzina u mreži m:tel-a, koja zavisi od terminalne opreme koja se koristi, pristupne tehnologije, kao i pokrivenosti i jačine signala dostupnog na korisnikovoj lokaciji. Maksimalne brzine pristupa internetu u m:tel mobilnoj mreži ostvarive su pod sljedećim uslovima:

1. Ukoliko vaša terminalna oprema podržava deklarisanu brzinu,
2. Ukoliko se nalazite na lokaciji sa odgovarajućom pokrivenošću mobilne mreže m:tel-a,
3. Ukoliko to, u trenutku korišćenja usluge, opterećenje mreže dozvolava.

ŽIVOT U PRIČAMA

O jednom posebnom srcu

PIŠE: BOJAN RADOVIĆ

Život je najveća stvar koja može da ti se dogodi.

Znaš li onaj osjećaj kada nekoga ne vidiš dugo, pa zagrljaj traje taman onoliko koliko je potrebno da se to vrijeme zaboravi? Nekoliko sekundi za nekoliko mjeseci ili nekoliko godina, grudi na grudi i snažan stisak, kao da želiš sa nekim da se spojiš i da zagrljajem preživite ono što ste propustili. Sve u jednom dahu, da disanje ne smeta. I dva srca koja kucaju na nekoliko centimetara. Osluškuju se, očajnički pokušavaju da se dodirnu, da bace jedno drugom kosku, da se poljube. Mi ih samo nosimo.

Tomicu nisam video sedam godina. Svako je krenuo svojim putem - ja ka novinarstvu, on ka Americi, ja da ispravljam 'krive Drine', a on da spasava debele Amere u bazenima na Floridi. Eto nas sada, nekim čudom, u isto vrijeme u istoj kafani.

Sjajan tip. Neviđeno drag čovjek, Difovac, organizator, lijep momak bez dlake na jeziku, nešto šireg i blistavijeg osmijeha nego kada sam ga posljednji put video. Prije nekoliko mjeseci mi se javio da mi čestita na meni.

"Čitam šta pišeš. Gledam ti porodicu. Rastete. Jako sam srećan zbog tebe. Jako sam srećan zbog vas", napisao mi je tada i spomenuo nekakvu operaciju koju je imao. Tu smo stali. Pitao sam ga da li je sada dobro. "Sjajno", odgovorio mi je. "Sjajno", odgovorio sam mu.

I onda sudbina riješi da se zadesimo u istoj kafani.

Tomica je operisao srce. Zahvat je bio ozbiljan, ali sada je sve u savršenom redu. Malo sam zatečen. Kako to Difovac da ima probleme sa srcem? Uvjerava me da se nikada nije osjećao bolje u životu. Osmjehuje mi se najblistavijim osmijehom jednog tridesetčetvorogodišnjaka. Ko sam ja da mu ne vjerujem?

- Šta radiš? Čime se baviš?

- Batalio sam organizaciju. Samo gubim živce. Ne bih da osijedim.

- Pa šta sada?

- Sada radim isključivo ono što volim. Držim privatne treninge.

- Poslije operacije?

- Svakako. Osjećam se odlično.

A onda osmijeh u duetu, lupkanje po leđima i nazdravljanje. Kada je na mene došao red, riješio sam da mu sve kažem, pa makar djelovao potpuno lud: i da hoću da pobjegnem iz zemlje, što dalje, da hoću da radim posao koji nikada radio nisam, potpuno sam, da želim da poslije nekoliko mjeseci dovedem i svoju porodicu i da, ako već nemam dovoljno para da obezbijedim kćerki sve, mogu da joj omogućim da do sedmog rođendana priča dva svjetska jezika, jer "ne znam šta više mogu da joj dam".

Stidljivo ga gledam očekujući makar zrno sumnje u izvodljivost mojih planova, a on mi kaže: "Pa to mi reci! Idemo! Kada pališ? Šta još moraš da završiš? Bravo, bravo, bravo..."

A onda osmijeh u duetu, lupkanje po leđima i nazdravljanje. Smijemo se glasno, kao da smo sami na svijetu i kao da je čitav svijet ovaj šank. Ljudi nam prilaze. Žele da pričaju sa nama. Otvaraju nam se i dijele svoje planove. Sreća je zarazna bolest.

A Tomica? Znate li da je nemoguće za ljudsku letjelicu da sama brzo dođe do dubina Sunčevog sistema? Osim, ako joj ne pomogne masivna planeta, koja je svojom gravitacijom privuče i ubrza, a onda je izbací poput pracke. Tomica je ta planeta. Masivna planeta.

- Hoćeš da preprodaješ suve vrganje? Odlična ideja (...) Što da ne napraviš bend? Kako to misliš "star si"? (...) Praviš kožne torbice za duvan? Jako mi se sviđaju. Samo naprijed (...) Išla bi u Norvešku? Pa šta te sprečava? (...) You like it here? Really? Would you consider living in Belgrade? That sounds like a great plan...

I ljudi odlaze dalje, očešavši se o njegov 'vajb'. Kafana se prazni, a mi se rastajemo. Zagrljaj za kraj, makar privremeni kraj, i dva srca koja govore nešto jedno drugom.

Rukujemo se i razilazimo, a onda me poslije dva-tri koraka ipak poziva da mu priđem kako bi mi nešto šapnuo.

"Život je najveća stvar koja može da ti se dogodi", reče Tomica i ode svojim putem u polutrku. Difovskom. Da nekome bude divovska planeta i vine ga gdje god želi.

Život je najveća stvar koja može da ti se dogodi.

INTERVJU MOBILNIM

Andy Serkis

“Glumim zato što želim ispričati priču”

RAZGOVARALA: VESNA DRAKULIĆ

Udahnuo je život najfascinantnijem liku trilogija „Hobit“ i „Gospodar Prstenova“ - podvojenoj ličnosti koju predstavlja Smeagol, odnosno Gollum, a publiku je oduševio i u ulozi ogromne gorile u filmu „King Kong“. Riječ je o glumcu koji svojim ulogama pristupa sa mnogo emocija i koji se potpuno ‘preseli’ u lik koji tumači.

Neposredan je i prijateljski raspoložen, uvijek spreman na šalu, veliki profesionalac u svome poslu, a opet veoma skroman. Sve je to čuveni Andy Serkis.

Razgovarati s ovim velikim glumcem i iz prve ruke čuti kako su se snimale pojedine scene fantastičnih filmova pod rediteljskom palicom Petera Jacksona, zaista je nevjerojatno i veoma inspirativno. Film „Hobit: Bitka pet vojski“

je u bioskope stigao u decembru 2014. godine i s njim je Međuzemlje ponovo zaživjelo na velikom platnu. Iako Gollum nije prisutan u trećem dijelu „Hobita“, interesovanje za njega ne jenjava sve ove godine. Serkis je u razgovoru za m:agazin otkrio kako je zapravo nastao ovaj lik.

„Sean Astin, Elijah Wood i ja smo glumili u sceni, a onda su animatori imali dvije opcije; ili da oslikavaju moj lik, ili da snimamo praznu scenu i da onda ubacujemo moje pokrete“, priča Andy. Objašnjava da sve počinje sa glumom na sceni, nakon čega se pristupa motion capture-u, odnosno performance capture-u, gdje glumac nosi posebno odijelo sa markerima na licu i zglobovima koje snima između 30 i 60 kamera.

U kreiranju lika - Gollum, zadržane su neke crte Serkisovog lica, kao što su područje oko brade i izrazito plave oči. Tumačiti lik tog nesrećnog bića opsjednutog prstenom moći za Serkisa je bio veliki izazov.

To je bilo nevjerojatno iskustvo, jer je uloga bila pravo otkriće. Dotad nije bila uspostavljena metoda produciranja digitalnog lika. Stvarno sam se emotivno upustio u sve to, veoma je interesantno istraživati psihologiju jednog takvog lika. Tehnički pristup Gollumu je bilo pravo otkriće, kaže Serkis.

Kada je riječ o karakteristikama Golluma, jedna od stvari koja privlači najviše pažnje jeste i njegov glas. Serkis ističe da je taj glas djelimično zasnovao na zvuku koji ispušta mačka kad iskašljava dlake, napominjući da joj se tada čitava leđa savijaju - baš kao što se dešava kod Golluma dok se svađa sa Smeagolom, to jest sa samim sobom.

Poznato je da Serkis i Jackson unose mnogo emocija u filmove na kojima rade. Konkretno, kada je riječ o filmu "King Kong", Serkis ističe da je Jackson želio vidjeti karakter te gorile, a ne da ima glumca koji će samo imitirati pokrete. Upravo zbog toga, prije nego što je počelo snimanje, Andy je proveo neko vrijeme u zoološkom vrtu u Londonu, radeći sa tri gorile. Nakon toga je imao priliku vidjeti i gorile u divljini, što mu je bilo potrebno da ih uporedi sa onima u zarobljeništvu, te uvidi razlike među njima.

Mnogo je lakše glumiti hobita od jednog metra nego gorilu od 23 stope!, kroz smijeh kaže Serkis.

Serkis je takođe i autor knjige „Gollum: A behind the Scenes Guide of the Making of Gollum“. Knjiga govori o njegovom radu na digitalnom liku, na sjajnom i velikom projektu „Gospodar prstenova“ i o njegovom ličnom iskustvu za vrijeme rada; kako se tehnički razvio lik, kako je bilo raditi na Novom Zelandu, te o svim usponima i padovima u radu na velikoj produkciji daleko od kuće.

Osim što glumi, Andy je i slikar, a likovi koje tumači u filmovima su veoma često i inspiracija za njegove rade. Najviše voli, kako sam kaže, likove slikati u apstraktnom okruženju.

Pored slikanja i glume, ovaj talentovani glumac je i strastveni planinar. Otkrio je da mu je upravo taj njegov hobi bio od velike koristi na snimanju „Gospodara prstenova“.

Planinarenje mi je bilo veoma korisno zbog fizičke forme. Snimanje filma je trajalo tri i po godine, a ja sam

dosta vremena bio pogrbljen. Kada smo radili na terenu, na setu u prirodi, zaista mi je pomoglo to što sam imao iskustva u planinarenju, naglašava Serkis.

U svojoj karijeri, Serkis je dobio mnoge nagrade za svoj glumački rad. Iako mu prija kada ih dobije, naglašava da nagrade nisu razlog zbog kojeg se bavi ovim poslom.

Glumim zato što vjerujem u to, zato što želim ispričati priču, želim glumiti lika koji će doprijeti do publike i na neki način uticati na njih. To je razlog zbog kojeg se bavim ovim poslom, iskren je Serkis.

Pored zavidnih glumačkih ostvarenja, Serkis sve više energije ulaže u režiju. Smatra da će kroz taj posao ljudi imati priliku da ga bolje upoznaju, ali mu nije lako da odgovori na pitanje kakav je kada se kamere ugase.

Ko je Andy Serkis privatno? Uf, to je teško pitanje... Pa, Andy Serkis je vjerovatno neko o kome ćete mnogo više saznati kroz njegovu režiju. Kada tumačim neku ulogu, ja se maknem od Andya Serksa i preselim se u lika kojeg glumim. Tako da ćete više o meni saznati kada počnem da režiram svoje filmove, zaključuje Serkis.

BRENDOLOGIJA

Facebook i Google oglašavanje

Media buying u digitalno doba uz pomoć Adwords-a i Facebook Ads-a nije nikada bio lakši i profitabilniji. Činjenica da ove dvije kompanije zarađuju nekoliko hiljada dolara po sekundi, isključivo od oglašavanja, govori nam da se ove platforme koriste širom svijeta i da imaju milione zadovoljnih korisnika.

PIŠE: NEMANJA KRECELJ

Google oglašavanje

Google za oglašavanje ima cijelu mrežu koja se zove Google Adwords, koja radi u kombinaciji sa Google Adsense mrežom. Google Adwords služi za kreiranje kampanje, odnosno za brendove koji žele da plasiraju svoje oglase u Google mreži. Google Adsense je način zarade za webmastere koji određene kodove postavljaju na svoje sajtove, gdje Google plasira oglase, od čega i webmasteri imaju korist jer dobijaju određen procenat od postavljenih oglasa.

Ova vrsta kampanje se zove Display kampanja. Pored Display kampanje, Google u svom Adwords alatu nudi i Search kampanju, kroz koju se mogu plasirati oglasi u Google

Crowdfunding bi se mogao prevesti kao kolektivno, odnosno grupno finansiranje

pretragama. Pored toga, Google nam nudi mogućnost i kreiranja online video-kampanja, gdje kao platformu u ovom slučaju koristi treći najpopularniji sajt na svijetu YouTube. Opcije su brojne, važno je samo da ih prilagodite svojim potrebama.

Ako ste se pitali u čemu je prednost korištenja Google Adwords alata umjesto klasičnog media buying-a, odgovor je jednostavan. Kada kreirate Google kampanju imate mogućnost da kontrolišete vaše oglase, odredite ciljne grupe, sajtove na kojima će se prikazivati vaši oglasi i kao najbitnije, budžet za kampanju određujete po svojim potrebama.

Praksa u BiH kod klasičnog media buying-a jeste da svi portalni naplaćuju plasiranje reklama po broju impresija, tj.

naplaćuje se 1.000 pregleda reklama (skraćeno CMP), što takođe možete izabrati kod Google Adwords kampanje, a što je svakako dobro za nove brendove koji žele da budu vidljivi i da se čuje za njih. Ipak, ukoliko želite da dobijete što više posjeta na svom sajtu, Google daje mogućnost kreiranja CPC kampanje, odnosno da vam se naplaćuje svaki klik na oglas. A, pored toga, ukoliko koristite Google Display kampanju, postoji mogućnost da odaberete željene portale na kojima želite da se prikažu vaši oglasi. Čak i one koje mnogo više naplaćuju postavljanje banera direktno preko njih.

Cijena oglašavanja za naše prostore je znatno niža nego što je to slučaj u razvijenim državama u kojima se preko 50 odsto budžeta za marketing troši upravo na internet. Pored toga, cijene su različite od niše do niše.

Facebook oglašavanje

Za razliku od Google oglašavanja, Facebook nema mogućnost da plasira oglase izvan Facebook mreže. Facebook upravo koristi svoju bazu korisnika kojima će da plasira željene reklame. U BiH na Facebook-u trenutno ima oko 1.500.000 korisnika.

Prilikom kreiranja Facebook kampanje, nudi nam se mogućnost da odaberemo više vrsta kampanja, neke najpopularnije su: bustovanje statusa, promocija stranice (dobijanje većeg broja lajkova), povećanje broja posjeta na sajtu i instalacije aplikacija.

S obzirom na to Facebook učestalim promjenama na algoritmu smanjuje sve više organsku vidljivost šerovanih postova, linkova na Facebook stranicama, sve više se koriste plaćeni Facebook oglasi kako bi što bitniji postovi na stranicama imali željenu vidljivost. Jedina manja, trenutno, kod oglašavanja na Facebook-u je što još uvijek

nemamo mogućnost targetiranja kampanje ciljano po gradovima Bosne i Hercegovine, što je slučaj u brojnim zemljama svijeta, ali se nadamo da će Facebook geo-targeting u preciznijem izdanju uskoro omogućiti i kod nas.

Da sumiramo...

Bilo da kreirate Google ili Facebook kampanju, glavni cilj jeste doći do što kvalitetnije ciljne grupe, a potrošiti što manje novca na oglašavanje.

Ako se pitate koja je platforma za oglašavanje bolja za vaš brend, krenite od vaše ciljne grupe, te se zapitajte ko su ljudi koji su zainteresovani za vaš brend? Da li oni provode vrijeme na Facebook-u? Ili možda čitaju portale? Ili ipak koriste Google pretrage da dođu do željenih informacija? Kada definirate koje su to navike vaše ciljne grupe, onda iskoristite mogućnosti Facebook i Google oglašavačke platforme i budite na pravom mjestu.

PREPORUKE

WEB SAJT

Mondo - portal dobrih vijesti

U vremenu kada je internet svakodnevna destinacija na koju stižemo putem mobilnih telefona ili klasičnim kompjuterskim pristupom, svako od nas ima omiljeno stajalište u vidu nekog od news ili sličnih portala. Danas vam donosimo priču o Mondu, bh. verziji koja, bez pretjerivanja, ima sve ono što vam može zatrebatи. Od redovno ažuriranih vijesti iz svih sfera, od politike, preko društva i kulture do zabave i tehnologije, te zanimljivih autorskih tekstova i obrađenih tema koji donose drugačiji pogled na situacije s kojima se tako često susrećemo. Na Mondu radi cijeli tim profesionalaca koji, prije svega, vole svoj posao i sudeći po stalnom rastu broja posjetilaca, odlično ga rade. I u našem m:agazinu imate priliku da čitate neke od tekstova koje preuzmemmo s Monda, a ako želite da se svaki dan obradujete, informišete, naučite nešto novo, instalirajte Mondo aplikaciju na svoj telefon i čekanje iskoristite za čitanje. Posebno vam preporučujemo tekstove u kojima Mondo piše o dobrom vijestima, onima kojih je sve manje u medijima. Dobre vijesti i odličan portal - za svaki vaš dan.

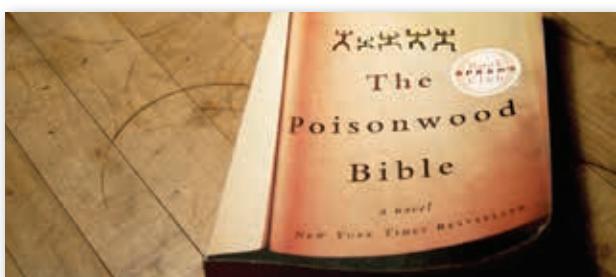
KNJIGA

Barbara Kingsolver
- "Biblija otrovne masline"

"Biblija otrovne masline" priča je koju pripovijedaju supruga i četiri kćeri hrišćanskog propovjednika koji ih vodi na misiju u Belgijski Kongo 1959. godine. Oni sa sobom nose ono što smatraju da će im biti potrebno, ali ubrzo će shvatiti da ih u Kongu očekuje mnogo toga za šta nisu bili ni najmanje pripremljeni. Čitava porodica upada u vrtlog istorijskih događaja koji će se prelamatati kroz njihove živote, a ono što će uslijediti je nevjerojatno uzbudljiva saga o propasti i oporavku koja se proteže kroz tri decenije.

Ovaj snažan roman je, zapravo, priča o grijehu i iskupljenju, kao i o mračnim neophodnostima istorije. Inače, roman "Biblija otrovne masline" zadržao se na američkoj nacionalnoj listi bestselera više od godinu dana, a osvojio je i mnogobrojne književne nagrade kako u SAD, tako i u inostranstvu.

Ukoliko do sada niste imali priliku da pročitate ovo sjajno djelo, pravo je vrijeme da ispravite tu grešku.

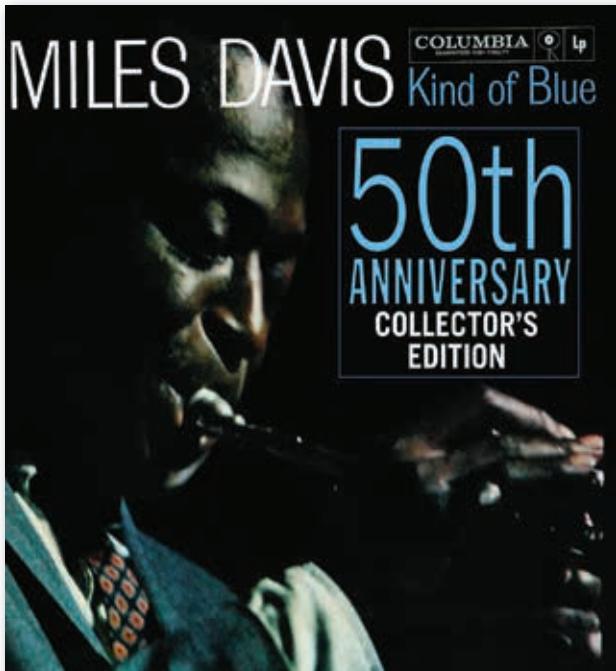

Kradljivica knjiga

MUZIKA

Miles Davis -
Kind of blue

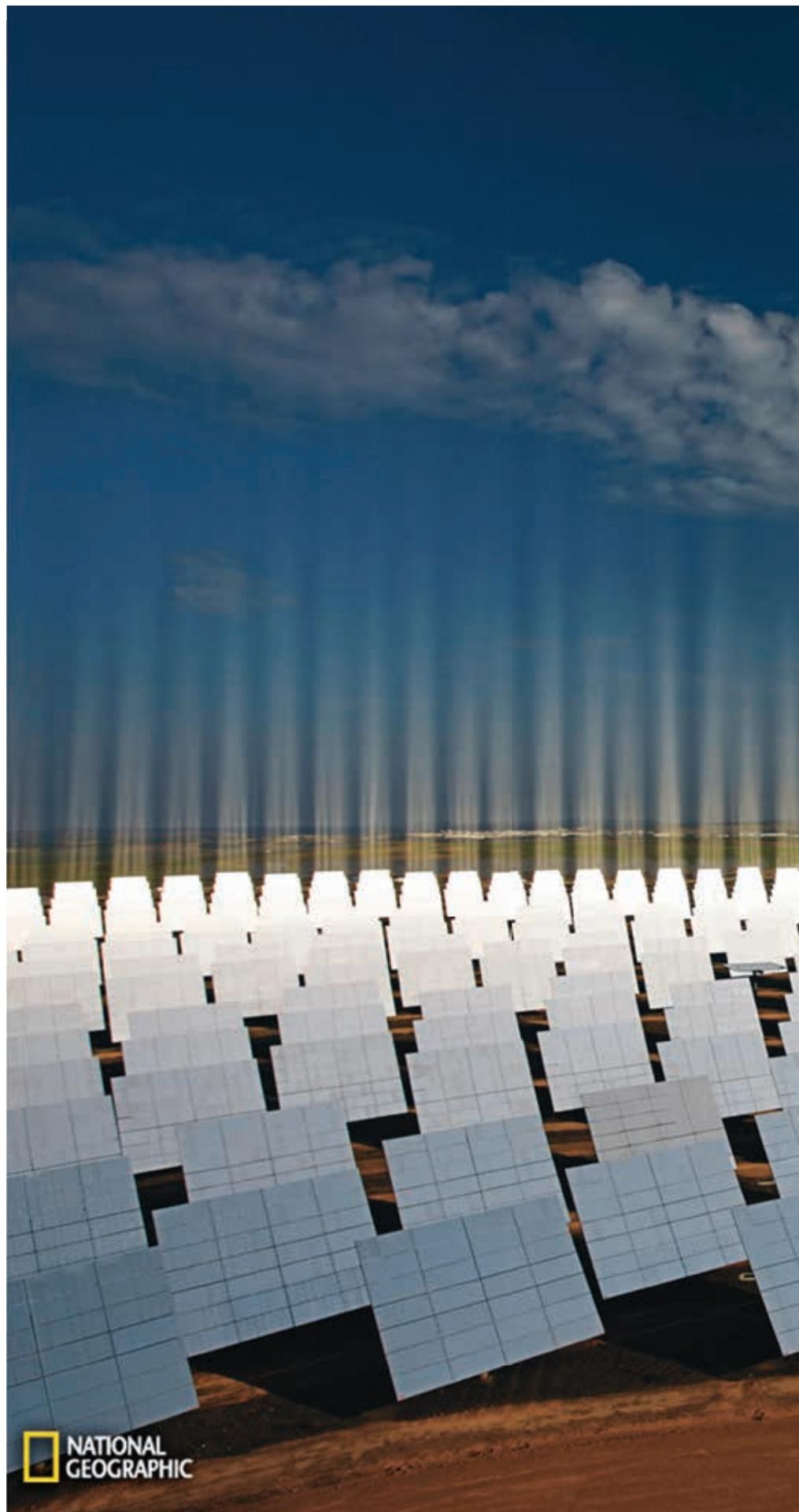
Nemoguće je prevesti naziv albuma Milesa Davisa i na adekvatan način dočarati značenje riječi 'blue' u njenom nazivu. Ali, šta će vam prevod kad sebi priuštite 45 minuta plavog zvuka crnog genija. O Milesu Davisu ne treba puno pričati, kako o njemu samom, tako i o njegovoj muzici, ali morate znati možda najvažniju stvar u vezi sa ovim albumom: prvo, drugo i treće, i svako sljedeće slušanje neće biti isto. Svaki put otkrićete neki novi sloj, neku novu dionicu koja će vam zapeti za sluh. Pokušaćete u ponovnom slušanju da se opet uhvatite za isto, ali neće vam poći za rukom. Tu leži ljepota ovog albuma. Svako novo slušanje, novo je 'blue' iskustvo ljubiteljima Milesovog zvuka.

Mnogo je filmova snimljeno po knjigama i o knjigama. Ali malo koji je uspio da ljubav s knjigama poveže s istorijom, dubokim ljudskim emocijama, pričom o povodičnim vrijednostima i različitim vrstama ljubavi koje prožimaju ljudski život, kao što je to uspio film „Kradljivica“, snimljen po istoimenoj knjizi koja je, u vrijeme kad je izašla, bila pravi hit. Svi oni koji su prvo pročitali knjigu, pa onda pogledali film, naravno, saglasni su da je knjiga na bolji način prenijela sve detalje, oslanjajući se na činjenicu da su crteži koji se u njoj nalaze dodatno ukrasili cijelu atmosferu, ali čak ni film nema manu. Priča prati mladu Lizel, koju u filmu fenomenalno glumi Sophie Nelisse, čija ljubav prema knjigama prevazilazi čak i strah od smrti. A cijelu priču priča upravo smrt, kojoj su dodijeljene ljudske osobine. Nećemo vam ništa više reći. Potražite ovaj film u OPEN videoteci ukoliko imate HBO paket i uživajte u 120 minuta vrtloga emocija. Ovaj film ćete i vi preporučivati drugima, sigurni smo.

Plugging Into the Sun,
Španija
Fotograf: Michael Melford
Izvor: National Geographic

NATIONAL
GEOGRAPHIC

**MAKE it
POSSIBLE** | 4G LTE

*"Muzika, to nisu samo note i zvuk koji ih prati...
Ona treba da bude kompletno iskustvo za naša čula."*

HUAWEI Ascend P7

Savršenstvo na drugačiji način

Redefinisanje izrade

Elegantna poledina od 7 slojeva tankog staklenog materijala, sa završnom obradom poput metala, formira tijelo uređaja debljine samo 6.5 mm, sa ultrabrzim 4G LTE povezivanjem

Redefinisanje iskustva fotografisanja

Snažna prednja kamera sa 8 megapiksela BSI i mogućnošću izrade "selfie" panoramskih fotografija, kao i zadnja kamera sa 13 megapiksela i ISP sistemom za fotografisanje u uslovima lošeg osvjetljenja

Redefinisanje povezivanja

Snažna baterija od 2500mAh sa unaprijedenim sistemom uštede energije. Inovativni dizajn dual antene, sa prečicom za jednostavan odabir mreže

consumer.huawei.com

LG

Life's Good

Ergonomic
Curved design

Innovation for a Better Life

Qualcomm snapdragon

LG G Flex 2

SONY

**Ne pristajte
na dobro,
zahtijevajte
fantastično!**

Najviši nivo vodootpornosti*
Superiorne fotografije,
čak i pri lošem osvjetljenju
Do dva dana trajanja baterije**

XPERIA Z3

sonymobile.com/Xperia-Z3

*U skladu sa IP65 i IP68, Xperia Z3 je zaštićena od prodora prašine i vodootporna je. Pod uslovom da su svi ulazi i poklopci čvrsto zatvoreni, telefon je (i) otporan na prašinu i (ii) zaštićen je od niskog pritiska mlaza vode iz svih mogućih smjerova u skladu sa IP56; i / ili (iii) se može držati pod 1,5m svježe vode do 30 minuta, u skladu sa IP68. **Na temelju višestrukih ispitivanja performansi baterije, koje je sprovedeno od jula do septembra 2014. godine u laboratoriju pod aktivnom uslovima održava korištenje korisnika Smartphone Sony Mobile Communications AB. Za više informacija: www.sonymobile.com/testresults. Ikone i slike su simulirane i samo u ilustrativne svrhe. Sony Walkman i su zaštitni znaci ili registrovani zaštitni znaci Sony Corporation. Android, Google Chrome i Google Play su zaštitni znaci Google Inc. Sva prava pridržana.

